

Opintukijärjestelmä ja korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat

Tatu Manninen

Tekijä Tatu Manninen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma, taloushallinto	
Opinnäytetyön otsikko Opintotukijärjestelmä ja korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat	Sivu- ja liitesivumäärä 66 + 11
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia korkeakouluopiskelijoiden kohtaamia ongelmia opintotukijärjestelmässä. Opinnäytetyön pääongelmana on 'Korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat opintotukijärjestelmässä'. Alaongelmana oli tutkia työnteon vaikutusta opiskelijoiden opintotukietuuksiin. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää mahdollisia kehityskohteita itse opintotukijärjestelmästä. Toisaalta tutkimus tällaisenaan tarjoaa myös laajan tietopakettin opintotuesta kiinnostuneelle.</p> <p>Opinnäytetyö rajattiin koskemaan korkeakouluopiskelijoita, heidän muodostaessa suurimman osan opintuen käyttäjästä. Tutkimusongelmien selvittämiseksi, opinnäytteessä hyödynnettiin sekä laadullista, että määrällistä tutkimusmenetelmää. Opiskelijoiden kohtaamien ongelmien selvittämiseksi, opinnäytetyössä tutkittiin sisällönanalyysin menetelmää hyödyntäen Kelan ylläpitämää "Kysy Kelasta" foorumia. Foorumilla opiskelijat saavat esittää heitä askarruttavia kysymyksiä suoraan Kelan virkailijoille. Alaongelmaa, ansioiden vaikutusta opintotukietuuksiin – opinnäytetyössä tutkittiin määrällisin menetelmin, ja tarkemmin laskennan keinoin. Käytännössä testattiin opintotukietuuden käyttäytymistä tulojen noustessa, selville saatiin muun muassa työnteon rahallinen hyöty opiskelijoiden nettotulojen vertailussa.</p> <p>Opinnäytetyö tehtiin marraskuun 2015 ja helmikuun 2016 välisenä aikana. Opinnäytetyön toimeksiantaja toimi liiketalouden koulutusohjelman johtaja Heljä Mäntylä, Porvoon yksiköstä. Tutkimuksen tarkemmista ajankohdista kerrotaan itse tutkimuksessa.</p> <p>Määrällisen alaongelman selvittämisen yhteydessä tutkimus teki selväksi nettotulojen olevan melko lähellä toisiaan, riippumatta siitä – työskentelkö opiskelija vähän vai paljon. Laadullisen tutkimuksen johdosta selvisi opintotukijärjestelmän muutama heikkous. Tutkimustuloksia hyödyntämällä opintotukijärjestelmää voidaan kehittää niin prosessiltaan kuin järkevyydeltään. Muuttamalla opintotukijärjestelmää tulosten mukaisesti järjestelmän mielekkyys paranee, ongelmakohtia saadaan paikattua, sekä valtion verokertymää voidaan nostaa.</p>	
Asiasanat Opintotukijärjestelmä, opintotukietuudet, opintotuen kehittäminen	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimusongelma ja keskeiset käsitteet	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	2
1.3	Tutkimuksen luotettavuus	2
2	Opintotuki.....	4
2.1	Opintotukijärjestelmän tavoitteet	5
2.2	Opintotuen myöntämisen edellytykset.....	6
2.3	Opintotukikuukaudet	7
2.4	Opintotukietuuksien määrä	8
2.4.1	Opintoraha opintotukietuutena	9
2.4.2	Asumislisä opintotukietuutena.....	10
2.4.3	Valtion takaama opintolaina opintotukietuutena	11
2.4.4	Opintolainahyvitys.....	12
2.4.5	Opintolainavähennys.....	13
2.5	Opintotuen takaisin perintä.....	15
2.6	Opintotuen tulorajat.....	15
2.7	Opintotuki kiistelty aihe	17
3	Tutkimuksen toteutus	18
3.1	Tutkimuksen tavoite	18
3.2	Tutkimuksen metodit.....	18
3.2.1	Sisällönanalyysi laadullisen aineiston menetelmänä	19
3.2.2	Laskenta määrällisen aineiston menetelmänä.....	19
3.3	Tutkimuksen aineistot ja aineistojen käsittely	20
3.3.1	Laadullinen aineisto	20
3.3.2	Määrällinen aineisto	21
3.3.3	Aineiston käsittely	21
4	Korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat opintotukijärjestelmässä	24
4.1	Määrällisen aineiston analysointia.....	24
4.2	Laadullisen aineiston analysointia	32
4.2.1	Opintopisteet.....	32
4.2.2	Tulorajat.....	36
4.2.3	Tukikuukausien riittävyys	40
4.2.4	Opintolaina.....	43
4.2.5	Opintolainavähennys ja –hyvitys	44
	Opintolainavähennys.....	45
	Opintolainahyvitys.....	46
4.2.6	Opintotuen palauttaminen, perintä ja lakkautus.....	47

4.2.7	Asumislisä.....	49
4.2.8	Muut.....	50
4.2.9	Opintojen aloitus	52
5	Yhteenveto ja kehitysehdotukset.....	54
5.1	Tulosten arviointia.....	54
5.2	Ansioiden vaikutus opintotukietuuksiin	55
5.3	Kehitysehdotukset.....	57
5.3.1	Opintotukijärjestelmän sujuvoittaminen	57
5.3.2	Toiminnan tehostaminen.....	59
5.3.3	Kannustinloukkujen purkaminen.....	60
5.3.4	Perheellisen asumistuen muoto	60
5.3.5	Vanhempien luona asuvan opintoraha	61
5.3.6	Luovutustappiot.....	62
5.4	Opinnäytetyöprosessin arviointia	64
	Lähteet	65
	Lait ja asetukset.....	66
	Liitteet.....	1

1 Johdanto

Opinnäytetyön toimeksiantaja toimi liiketalouden koulutusohjelman johtaja Heljä Mäntylä, Porvoon yksiköstä. Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä opintotukijärjestelmän heikkouksia, opiskelijoiden kokemien ongelmien kautta. Tutkimusongelma rajattiin korkeakouluopiskelijoihin, koska korkeakouluopiskelijat yhdessä muodostava suurimman osan opiskelijoista ja toisaalta ovat usein jo muuttaneet omilleen että mahdollisesti siirtyneet työelämään.

Opintotukijärjestelmät ovat jatkuvan yhteiskunnallisen muutosten vaikutusten alaisina. Yhteiskunnan muutokset aiheuttavat paineita opintotukijärjestelmään. Paineita aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa julkisen sektorin budjetti, opiskelijamäärät, koulutusjärjestelmän toimivuus sekä työllisyys. (Raivola, Zechner & Vehviläinen 2000, 34.)

Opintotukijärjestelmä on tutkimuskohteena mielenkiintoinen, koska lähes kaikki ovat joko olleet järjestelmän piirissä tai tuntevat ihmisiä, jotka nostavat tai ovat nostaneet opintotukea. Näin ollen aiheesta riittää mielipiteitä, jonka vuoksi sen rationaalinen purkaminen sekä eri näkökulmista tarkkailu että palaute ovat tarpeen. Lisäksi keväällä 2015 kaatu- neen hallituksen esityksen mukainen opintotukiudistus, jäi astumatta voimaan – joka tarkoittanee, että opintotuki on kohtaamassa uusia esityksiä että päätöksiä, ja niistä johtu- via muutoksia vielä istuvan hallituksen aikana.

Yhteiskuntatiede on argumentoitua keskustelua yhteiskuntaa koskevista asioista. Itse tut- kimus voi olla aikaisempien ajatusmalleja tai käytäntöjä ravistelevaa tai testaavaa, mikä ei suoraan tee tutkimuksesta tavallista pöytäkeskustelua parempaa, luovempaa eikä nokke- lampaa – eroavaisuus pöytäkeskusteluihin on havaintoaineistoon perustettu näkemys. (Alasuutari 2001, 43–44.) Tutkimus korkeakouluopiskelijoiden kohtaamista ongelmista pyrkii juuri tähän, toteen näytettyihin ongelmiin ja niihin löydettävissä oleviin ratkaisuihin.

1.1 Tutkimusongelma ja keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön päätutkimusongelma on korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat opintotukijärjestelmässä. Tutkimuksen alaongelmana oli erityisesti työnteon vaikutus kor- keakouluopiskelijan opintotukeen, koska on selvää – että juuri se aiheuttaa pulmatilantei- ta, osaltaan harkinnanvaraisuuteen perustuvan tulonsiirtojärjestelmän piirissä olevien kor- keakouluopiskelijoiden parissa. Tutkimuksen tavoitteena oli näiden ongelmien paikanta- misen kautta, johtaa kehitysideoita opintotukijärjestelmän parantamiseksi – ja toisaalta tuottaa tietoa opintotukietuuksien käyttäytymisestä ja mahdollisista ongelmatilanteista

myös opiskelijoiden käyttöön. Työn keskeisimmät käsitteet ovat opintotukijärjestelmä ja sen ongelmat:

Opintotukijärjestelmällä tarkoitetaan Kelan ylläpitämää tulonsiirtojärjestelmää, jolla rahoitetaan opiskelijoita. Järjestelmä rakentuu opintorahasta, asumislisästä sekä opintolainan valtiontakauksesta.

Opiskelijoiden kohtaamiksi ongelmiksi tässä opinnäytetyössä mielletään korkeakouluopiskelijoiden haasteet opintotukietuuksien parissa, sekä heidän Kelalta kysymät eri tilanteiden menettelyt. Näistä vastauksista ja tukijärjestelmän säännöistä johdettiin tutkimuksen johdosta syntyneet kehitysideoita. Tutkimus toteutettiin laadullisella ja määrällisellä tutkimusmenetelmällä, sisällönanalyysia sekä laskentaa hyödyntäen.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Yhteiskunnalliselle tutkimukselle on tyypillistä kiinteä suhde jo aiemmin tunnustettuihin ajatusmalleihin ja teorioihin, olipa kyseessä entistä tietoa kritisoivaa, täydentävää tai varmistavaa. (Alasuutari 2001, 43.) Tämä opinnäytetyö jakautuu viiteen pääkappaleeseen:

1. **Johdannon** jälkeinen kappale
2. **Opintotuki** on opinnäytetyön teoriaosuus. Kappale purkaa opintotuen käytännöt: lain, osaksi jo kirjoitetun ja Kelan ohjeistuksen avuin.
3. **Tutkimuksen toteutus** esittelee tutkimuksen toteutuksen tavat sekä perustelut menetelmien valintaan.
4. **Korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat opintotukijärjestelmässä** kappaleessa esitetään opintotukietuuksien käyttäytymistä ansioiden noustessa. Lisäksi kappaleessa käydään läpi laadullisen tutkimuksen johdosta löytyneitä pulmatilanteita, esimerkkien avulla. Tutkimustuloksia ovat opintoetuuksien käyttäytyminen laskennan keinon, sekä korkeakouluopiskelijoiden kokemat ongelmat opintotukijärjestelmässä. Ongelmia paikannettiin Kelan ylläpitämältä ”Kysy Kela vastaa” korkeakouluopiskelijoille suunnatulta forumilta.
5. **Yhteenveto ja kehitysehdotukset** kappaleessa on jäsenneltyä tutkimuksen johdosta löytyneet havainnot ja niistä johdettavat kehitysideoita opintotukijärjestelmään.

1.3 Tutkimuksen luotettavuus

Näkemyksemme maailmasta pohjautuu aiemmin tekemiimme havaintoihin ja niistä pohjautuviin päätelmiin. Havaintoja tuottavat aistimme, lisäksi luemme kirjoja ja kuulemme muilta. (Alasuutari 2001, 32.) Myöskään kirjoittaja ei täysin vapaudu aiemmista kokemuk-

sistaan, koen kuitenkin olevani pätevä tutkimaan aiheitani objektiivisesti. Tutkimuksen tekijä on kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista, joka osaltaan ohjasi tämän työn pariin.

Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta, toistettavuuden kautta. Tutkimus, jota voidaan kutsua korkea reliabiliteetin tutkimukseksi – ei anna sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2004, 216.) Tutkimuksen reliabiliteetin parantamiseksi, analysoidessa tutkimuksen laadullinen aineisto jaettiin kahtia. Laadullisen aineiston puolitaminen ei osoittanut suuria eroja eri luokittelujen frekvensseissä (ks. taulukko 6. s.22). Tutkimuksen määrällinen osuus, sovellus ansioiden vaikutuksesta opintotukeen – on myös jokaisen laskennan hallitsevan testattavissa ja todennettavissa.

Tutkimuksen validiudella tarkoitetaan sen kykyä mitata tutkimuksen pätevyyttä, eli mittaa-ko tutkimus juuri sitä mitä sen on tarkoitettukin mitattavan. (Hirsijärvi ym. 2004, 216.) Tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysi opiskelijoiden ”Kysy Kelasta” foorumille – mittaa juuri opiskelijoiden tosiasiallisesti kohtaamia ongelmia – vieläpä heidän kysymänään.

Opiskelu on valintaa tulevan ja nykyisten kulutusmahdollisuuksien välillä. Opiskelija tyytyy pienempään toimeentuloon, tulevaisuuden henkisten tai/ja oletettavasti korkeamman tulo-tason vuoksi. Opiskelu on onnistunut investointi jos se tuottaa tulevaisuudessa korkeam-paa hyvinvointia. (Pohjola 2012, 17.) Opiskelun miellän, usean muun lailla, opiskelijan tekemäksi sijoituspäätökseksi. Koulutuksesta taas hyöttyy opiskelijan lisäksi myös yhteis-kunta, joka toivottavasti sijoituksellaan koulutukseen saa myös jalostetumpia tuotteita, että ideoita ja siten hyvinvointia. Opintotukijärjestelmä tällaisenaan onkin, myös minun näkö-kulmasta, yhteiskunnan ja opiskelijan riskinjoon mekanismi. Opintotuki rahavirtana on tosiasiallisesti tulonsiirto valtionkassasta opiskelijoille. Opintotukijärjestelmän mieltäminen kuitenkin pelkäksi tulonsiirroksi, nähdäkseni myös yhteiskunnan sijoituksen huomioiden -ontuu.

Poikittaistutkimuksessa aineisto on kerätty yhdessä ajankohdassa. Poikittaistutkimuksen aineistosta voidaan analyysin avulla kuvata erilaisia ilmiöitä. (Valli & Aaltola 2015, 121.) Opinnäytetyn aineisto on kerätty poikkileikkauksella, kyseessä on kuvaile tutkimus.

Tutkimuksen lähdemateriaalina on käytetty vallitsevaa lainsäädäntöä, asetuksia ja aihees-ta aiemmin kirjoitettua sekä tutkimuskirjallisuutta. Lisäksi tutkimuksen määrällisen aineis-ton lähteenä ovat käytössä olleet voimassaolevan lainsäädännön mukaiset vapaantulon rajat, että ajankohtaiset ansiotuloverotuksen keskiarvolliset rajat.

2 Opintotuki

Opintotuki on opiskelijoille myönnettävää taloudellista tukea. Opintotukea myönnetään opiskelijoiden opintojen aikaisen toimeentulon turvaamiseksi. Ehdot opintotuen saamiseksi ja saatavan määrän määrittelee se, suorittaako opiskelija opintojaan korkeakoulussa vai toisen asteen oppilaitoksessa. (Kela.fi/opintotuki 2015)

Vuonna 2014 opintotukimenot olivat yhteensä 777,9 miljoonaa euroa. Luku sisältää opintorahamenot 486,7 miljoonaa euroa, asumislisämenot 266,0 miljoonaa euroa, maksetut korkoavustuksen 0,2 miljoonaa euroa, realisoituneet takausvastuut 17,2 miljoonaa euroa sekä maksetut ateriatuet 30,2 miljoonaa euroa. Lisäksi koulumatkatukea maksettiin 51,2 miljoonaa euroa. (Kela, Opintoetuudet vuonna 2014, 1.)

Opintotuki koskettaa satojatuhansia suomalaisia. Lukuvuonna 2014 – 2015 opintotukea nosti yhteensä 288 057 opiskelijaa, joista 79 606 yliopisto-opiskelijaa ja 80 485 ammattikorkeakouluopiskelijaa. Yksittäinen suurin opintotuen nostajaryhmä oli ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat, joissa opintotuen nostajia oli 90 733 opiskelijaa. Ulkomaisissa oppilaitoksissa opiskelevia opintotuen nostajia oli 7 559. (Kela, Opintoetuudet vuonna 2014, 1.)

Viimeiset korkeakouluopiskelijoihin vaikuttavat opintotuen muutokset ovat 1.8.2014 voimaan tulleet uudistukset. Valtiontakauksen määrää nostettiin 300 eurosta nykyiseen 400 euroon. Opintolainavähennyksen korvasi opintolainahyvitys. Lisäksi opiskelijakohtainen pisin opintotukiaika laski 70 kuukaudesta nykyiseen 64 kuukauteen. Tukikuukausien lyhentämisen vastapainona opintorahaan tuli 2014 elokuussa tai sen jälkeen aloittaneilla opiskelijoilla 11 % -kertakorotus. Muutoksien tavoitteena on varmistaa opintotuen riittävyys ja opintojen nopeuttaminen ja siten työelämään siirtymisen vauhdittaminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016.)

Opintotukietuuksia ovat opintoraha, asumislisä sekä opintolainan valtiontakaus. (Opintotukilaki 21.1.1994/65, 1. luku 2 §) Lisäksi opiskelijoiden arkea tuetaan ravintoloille maksettavalla ateriatuella, jolloin opiskelija saa alennuksen esittäessään todistuksen opiskelijastatuksestaan.

Vuonna 2014 ateriatukea on maksettu hieman yli 30 miljoonaa euroa, jolla on tuettu yli 14 miljoonaa korkeakouluopiskelijoiden aterialla. (Kela, Opintotukimenot, Opintolainat ja takausvastuut, 27.)

2.1 Opintotukijärjestelmän tavoitteet

Raivola, Zechner ja Vehviläinen (2000) jakavat opintotukijärjestelmälle asetetut tavoitteet neljään osaan, opintotukijärjestelmällä on:

- 1) sosiaalipoliittinen tavoite,
- 2) koulutuspoliittinen tavoite,
- 3) psykologinen tavoite ja
- 4) yhteiskuntapoliittinen tavoite. (Raivola ym. 2000, 10–11.)

Sosiaalipoliittisella tavoitteella tarkoitetaan sitä, että opiskelevien toimeentulosta on kannettava huolta. Usein opiskelevat ovat nuoria, ja siten on todennäköistä – että he eivät ole ehtineet kerryttää säästöjä opiskeluaikaisen elämisensä rahoittamiseksi. Rahallisen avun muodosta ja vastuun jakamisesta opiskelijan, hänen perheensä ja yhteiskunnan välillä taas on erilaisia näkemyksiä. Opiskelijan apu voi olla suoraa rahallista avustusta tai lainamuotoista avustamista. Lainamuotoista avustusta on perusteltu näkemyksellä, että opiskelijan opiskeluaikaiset elämiskustannukset ovat opiskelijan henkilökohtaista kulutusta – ei investointitekijä. (Raivola ym. 2000, 10.)

Koulutus on investointi tulevaisuuteen, koska investoinnista hyötyy yhteiskunnan lisäksi opiskelija itse. Tästä voidaan johtaa ajatus, että koulutusinvestoinnin kustannukset jaetaan hyötyjien eli opiskelijan sekä yhteiskunnan kesken. (Raivola ym. 2000, 11.)

Suuressa määrin tapahtuvan kansalaisten sosiaalisen liikkuvuuden mahdollistaminen edellyttää taloudellista tukea, ainakin vähävaraisille opiskelijoille. (Raivola ym. 2000, 34). Näin varmistetaan, tai ainakin pienennetään kynnystä aloittaa opiskelu ja tavoitella tutkintoa ja siten tullaan parantaneeksi edellytyksiä menestyä elämässään. Ajatus investoinnista sisältää merkityksen, että myös yhteiskunnan tulee hyötyä sijoituksestaan. Tästä johtuen on perusteltua odottaa opintoja suorittaneelta suorituksia myös takaisin yhteiskunnalle.

Koulutuspoliittisella tavoitteella tarkoitetaan opintotukijärjestelmän mahdollistamaa koulutusvarannon kasvattamista. Opintotukijärjestelmällä voidaan pyrkiä vaikuttamaan väestöryhmien koulutuserojen tasoittamiseen, opintoaikojen lyhenemiseen ja siten nopeampaan työelämään siirtymiseen sekä opintojen keskeyttämisen vähentämiseen. (Raivola ym. 2000, 11.)

Psykologinen tavoite on opiskelumahdollisuuksien houkuttelevuuden lisäämistä. Elannon mahdollistava riittävä opintotuki tekee opiskeluun tarttumisesta helpompaa. Lisäksi opintotuki mahdollistaa nuorelle itsenäistymisen, ja toisaalta vanhemmille opiskelijoille

uudistuskoulutuksen aikaisen elämisen rahoittamisen mahdollisesti jo vakiintuneeseen elämäntilanteeseen. (Raivola ym. 2000, 11.)

Yhteiskuntapoliittinen tavoite on tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden edistämistä niin, että kaikilla on mahdollisuus hankkia koulutusta iästä, varallisuudesta, sukupuolesta tai asuinpaikasta riippumatta. (Raivola ym. 2000, 11.)

2.2 Opintotuen myöntämisen edellytykset

Edellytykset opintotuen saamiseksi ovat: oppilaitokseen hyväksyminen, päätoiminen opiskelu, riittävä edistyminen opinnoissa, sekä taloudellisen tuen tarve. (Kela, 2016.)

Opintotukeen oikeuttavan koulutuksen tulee olla julkisen valvonnan alaista. Tällä tarkoitetaan oppilaitoksia, jotka ovat opetusviranomaisen tai muun viranomaisen rahoittamia tai valvomia. (Opintotukilaki 21.1.1994/65, 1. luku 4 §)

Päätoimisia opintoja voivat olla korkeakouluopinnot, lukio-opinnot ja ammatilliset opinnot sekä ulkomailla suoritettavat korkeakouluopinnot. Päätoimisiksi opinnoiksi luetaan korkeakouluopinnot, joiden laajuus on viisi tai useampi opintopistettä jokaisena opiskeluvuotena. Lukio-opintojen päätoimisuuteen vaaditaan vähintään 75 kurssia tai lukio-opintojen tulee kuulua ammatillisen koulutuksen yhdistelmätkintoon. Riittävä edistymisvauhti lukio-opinnoissa on 10 kurssia lukukauden aikana (Opintotukilaki 21.1.1994/65, 1. luku 5 a §)

Opintotukea voidaan myöntää Suomen kansalaiselle, joka suorittaa päätoimisia opintoja oppivelvollisuutensa jälkeen. Tietyin edellytyksin opintotukea voidaan myöntää myös ulkomaalaisille, Suomessa oleskeleville opiskelijoille ja suomalaisille ulkomailla oleskeleville opiskelijoille. (Opintotukilaki 21.1.1994/65, 1. luku 1 §)

Riittävästä edistymisestä opintotukilaissa sanotaan seuraavaa:

”Opintojen edistymistä pidetään riittävänä, jos opiskelijan päätoiminen opiskeluaika ei tule olennaisesti ylittämään kyseisiä opintoja varten määriteltyä tukiaikaa. Opintojen edistymistä seurataan.” (Opintotukilaki 1. luku 5 b §)

Opiskelijalla on kuitenkin oikeus opintotukeen vaikka hänen opinnot olisivat edistyneet riittävästi, mikäli hän esittää hyväksyttävän syyn pitkittymiselle. (Opintotukilaki 1. luku 5 b §) Hyväksyttäviä syitä opintotuen takaisinperinnän estämiseksi opintojen pitkittymisen

johdosta ovat muun muassa, opiskelijan oma vakava opiskelua haittaava sairaus, tai vakava sairaus lähipiirissä, lähiomaisen kuolema, varusmiespalvelu ja äitiysloma. (Raivola ym. 2000, 49.)

Opintotuen saannin estäviä rajoituksia ovat muun muassa: toiselta valtiolta saatu opintotuki, aikuiskoulutustuki, työvoimakoulutus, vuorottelukorvaus, vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke tai eläketuki. Lisäksi työttömyysturvalain työttömyyspäiväraha, työmarkkinatuki tai koulutuspäivärahan saanti poistaa oikeuden opintotukeen. Myös useiden lakien mukainen täysi ansionmenetykskorvaus evää oikeuden yhtäaikaiseen opintotukeen. (Opintotukilaki 1. luku 6 §)

Opintotukea saavalla opiskelijalla on velvollisuus ilmoittaa opintotuen maksamiseen tai sen määrään vaikuttavista tekijöistä. Muutos tulee ilmoittaa opintojen päättymisestä, keskeyttämisestä, vuokran tai vastaavan muutoksista, muutosta ja muun muassa oppilaitoksen vaihtumisesta (Opintotukilaki 7. luku 41 §).

2.3 Opintotukikuukaudet

Opiskelukuukaudet, jotka sisältävät vähintään 18 opiskelupäivää, katsotaan opintotukikuudeksi. Näin ollen opintotuki myönnetään koko kalenterivuoden kestäväälle opintojaksolle yleensä yhdeksäksi kuukaudeksi (Opintotukilaki 1. luku 7c §). Opiskelijakohtaiset maksimi opintotukikuukaudet riippuvat opiskelijan korkeakouluopintojen aloituksen ajankohdasta, ennen 2014 vuoden elokuuta opintonsa aloittaneilla on käytössään maksimissaan kuusi tukikuukautta enemmän, kuin tämän jälkeen aloittaneilla.

Opiskelijoilla jotka ovat ottaneet vastaan opiskelupaikan ja aloittaneet opintonsa 1. elokuuta 2014 jälkeen on opinnoissa käytössään maksimissaan 64 tukikuukautta (Opintotukilaki 1. luku 7 §). Ennen 1.8.2014 korkeakouluopinnot aloittaneilla opiskelijoilla on käytössään maksimissaan 70 tukikuukautta. (Kela, 2015.)

Alla olevassa taulukossa on esitetty opintotukikuukausien enimmäismäärä tutkintoon vaadittavien opintopisteiden mukaan. Taulukossa vasemmalla on tutkintoon vaadittavien opintopisteiden määrä, keskimmaisessä sarakkeessa opintotukikuukausien kyseiseen tutkintoon maksimissaan myönnettävä tukikuukausien määrä ja viimeisessä oikean puoleisessa sarakkeessa opintotukiaika vuosina – oletettuna, että opiskelija hyödyntää ”normaalia” yhdeksän kuukauden opiskeluvauhtia tukikuukausia nostaessaan.

Maksimiopintotukikuukaudet eivät oikeuta automaattisesti opiskelijaa käyttämään kaikkia tukikuukausia hänen paraikaa suorittamansa tutkinon valmiiksi saattamiseen. Tukikuukausien määrää on rajoitettu myös tutkinon ohjeellisen pituuden osalta. Käytännössä tämä lasketaan tutkintoon vaadittavien opintojen opintopistemäärän avulla.

Opintopisteet	Opintotukikuukaudet	/Vuodet
180	32	3,6
210	37	4,1
240	41	4,6
270	46	5,1
300	50	5,6
330	55	6,1
360	59	6,6

Taulukko 1. Maksimi opintopisteisiin suhteutettu opintotukikuukausien määrä.

Taulukon luvut. (8.4.1994/260 Opintotukiasetus 6 § Opintotukeen oikeuttava enimmäisaika yliopiston tutkinnoissa ja 7 § Opintotukeen oikeuttava enimmäisaika ammattikorkeakoulututkinnoissa.)

Maksimi opintotukikuukaudet ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin ovat: 60 opintopisteen tutkintoon 14 kuukautta, 90 opintopisteen tutkintoon 19 kuukautta ja 120 opintopisteen tutkintoon 23 tukikuukautta. (Opintotukiasetus 7 §)

Opintotuki lakkautetaan, jos opiskelijan opinnoissa edistymistä ei voida pitää riittävänä. Riittävänä pidetään opiskeluaikaa, joka ei olennaisesti tule ylittämään kyseiseen tutkintoon määriteltyä aikaa. (Opintotukilaki 1. luku 5b §) Ohjeellinen tutkinon suorittamisaika esimerkiksi 210 opintopisteen tradenomin tutkinnoissa on 3,5 vuotta ja 240 opintopisteen insinööritutkinnoissa 4 vuotta. Myönnettävät enimmäistukikuukaudet per tutkinto näyttävät ylittävän normaalin opiskeluajan noin yhdellä lukukaudella.

2.4 Opintotukietuuksien määrä

Korkeakouluopiskelijoiden opintotukietuuksien euromäärään vaikuttaa paitsi opiskelijan ikä, myös hänen asumismuotonsa. Alemmilla opintotuen saajaryhmillä tukeen voi vaikuttaa korottavana tekijänä opiskelijan vanhempien vuositulot.

Keskimääräinen opintotuki korkeakouluissa sekä toisen koulutuksissa vuoden 2014 joulukuussa on ollut 655 euroa, sisältäen opintorahan, asumislisän että opintolainan valtiontakauksen. (Kela, Opintoetuudet vuonna 2014, 1.)

2.4.1 Opintoraha opintotukietuutena

Ensimmäinen ja opiskelijalle edullisin opintotukietuus on varsinainen opiskelijalle maksettava kuukausittainen opintoraha.

Opintoraha on veronalaista ansiotuloa. Kela pidättää opintorahasta 10 % ennakonpidätyksenä, jos opintorahan suuruus on vähintään 170 euroa. Opiskelija voi halutessaan toimittaa Kelaan myös oman ennakonpidätysprosenttinsa mukaisen verokortin, jolloin pidätys suoritetaan toimitetun verokortin mukaisesti. (Kela, 2016.)

Opintotuesta ennakonpidätystä maksaneella on oikeus kunnallisverotuksen opintorahavähennykseen, jos opiskelijan puhtaat ansiotulot ovat enintään 7800 euroa. Opintorahavähennys on kuitenkin maksimissaan 2600 euroa tai nostetun opintorahan määrä. Opintorahan vähennys pienenee 50 %:lla opiskelijan puhtaiden tulojen opintorahan enimmäisvähennyksen 2600 euron ylittävältä osuudelta. Opintorahavähennyksen yhtenä tarkoituksena on taata 12 kuukauden nostettujen opintorahojen verottomuus, sillä oletuksella – ettei opiskelijalla ole muita ansiotuloja. (Vero, 2016.)

	Opintoraha	
	Ennen 1.8.2014	1.8.2014 jälkeen
Korkeakouluopinnot aloitettu:		
Itsenäisesti asuva yli 18-vuotias	303,19 €	336,76 €
Itsenäisesti asuva alle 18-vuotias	147,51 €	163,80 €
Vanhemman luona asuva yli 20-vuotias	124,12 €	137,35 €
Vanhemman luona asuva alle 20-vuotias	55,96 €	62,06 €

Taulukko 2. Korkeakouluopiskelijan opintoraha euroissa per saajaryhmä. (Kela 2016)

Elokuussa 2014 opintonsa aloittaneilla on käytössään ennen ennakonpidätystä 11 % suurempi opintoraha. Toisaalta maksimitukikuukausia heillä on käytössään vähemmän. Kuten aiemmin on jo kirjoitettu, muutoksien tavoitteena oli varmistaa opintotuen riittävyys ja vauhdittaa opintoja, muun muassa tekemällä opintolainasta houkuttelevampi opiskelijoille.

Yliopisto-opiskelijoilla vuoden 2014 joulukuussa keskimääräinen opintorahan suuruus on ollut 299 euroa kuukaudessa, ammattikorkeakouluissa opiskelevilla vastaava summa oli 295 euroa, kun kaikkien opintoasteiden opintorahan keskiarvo oli 244 euroa kuukaudessa. (Kela, Opintoetuedet vuonna 2014.) Huomattavaa on, kuinka lähellä opintonsa ennen 2014 elokuuta aloittaneiden 303 euron maksimi tukea summat ovat, olkoonkin että 2014 joulukuun lukuihin sisältyi jo uutta korkeampaa tukea saaneet.

Alimpia korkeakouluopiskelijan opintorahaa voidaan hakemuksesta nostaa, jos opiskelijan vanhempien tulot alittavat 39 tuhatta euroa vuodessa. (Opintotuki-info, Kela 2016)
Kaikissa korkeakouluopiskelijoiden saajaryhmissä opintotukea myönnetään enemmän elokuussa 2014 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneille korkeakouluopiskelijoille.

2.4.2 Asumislisä opintotukietuutena

Toinen opiskelijalle suoraan maksettavaa opintotukietuus on asumislisä. Asumislisä on maksimissaan 80 % opiskelijan vuokrasta tai käyttövastikkeesta, kuitenkin maksimissaan 201,60 euroa kuukaudessa. Näin ollen yli 252 euron ylittävää osuutta ei huomioida asumislisää myönnettäessä.

Opiskelija, joka asuu vanhempiansa vuokraamassa tai omistamassa asunnossa, on oikeutettu kuitenkin maksimissaan 58,87 euron asumislisään. (Opintotukilaki 2. luku 14 §)
Keskimääräinen maksettu asumislisä kaikkien opintoasteiden opiskelijoille vuoden 2014 joulukuussa oli 194 euroa kuukaudessa. (Kela, Opintoetuudet vuonna 2014.)

	Maksimi asumislisä euroissa	Vuokra minimissään
Itsenäisesti asuva yli 18-vuotias	201,60 €	252,00 €
Vanhemman omistuksessa/vuokraama	58,87 €	73,59 €

Taulukko 3. Asumislisä opiskelijan asuinmuodon mukaan. (Kela, Opintotuki-info 2016.)

Opiskelijan asumislisä riippuu hänen asumismuodostaan ja vuokran määrästä. Suurimman 201,6 euron asumislisän oletettavasti kuitenkin saa useimmat opiskelijat, koska vuokran on oltava ainoastaan 252 euroa, jotta suurin mahdollinen asumislisä myönnetään. Vanhemmiltaan asuntonsa vuokraavan opiskelijan asumislisä on korkeintaan 58,87 euroa, tämän lisäksi opintorahan taso on vanhemman luona asuvalla omillaan asuvaa opiskeluystävää alempi.

Korkeakouluopinnot aloitettu:	Opintoraha ja asumislisä maksimissaan yhteensä:	
	Ennen 1.8.2014	1.8.2014 jälkeen
Itsenäisesti asuva yli 18-vuotias	504,79 €	538,36 €
Itsenäisesti asuva alle 18-vuotias	349,11 €	365,40 €
Vanhemman luona asuva yli 20-vuotias	182,99 €	196,22 €
Vanhemman luona asuva alle 20-vuotias	114,83 €	120,93 €

Taulukko 4. Opintotuki ja maksimi asumislisä. (Kela, Opintotuki-info 2016.)

Ennen opintotuesta pidätettävää ennakonpidätystä opintorahan ja asumislisän määrä ylittävät 500 euroa kuukaudessa itsenäisesti asuvalla yli 18-vuotiaalla korkeakouluopiskelijal-

la. 2014 vuoden elokuussa tai sen jälkeen opintonsa aloittaneella vanhemman luona asuvalla alle 20-vuotiaalla korkeakouluopiskelijalla erotus kuukausitulona opintotukietuuksissa nousee jo yli 400 euroon kuukaudessa, verrattaessa itsenäisesti asuvaan yli 18-vuotiaaseen korkeakouluopiskelijaan.

2.4.3 Valtion takaama opintolaina opintotukietuutena

Viimeinen opiskelijan suoraan halutessaan tililleen saama opintotukietuus on valtion takaaman opintolaina, jonka opiskelija voi halutessaan nostaa opintoaikanaan pankista. Opintolainan valtioneuvoston takaus on korkeintaan 400 euroa per tukikuukausi pois lukien ulkomailla opiskelevat, joille takaus on maksimissaan 700 euroa per tukikuukausi. (Kela, Opintotuki-info 2016.) Vuodesta 2015 lähtien opintolainan korkoja ei enää voi vähentää opiskelijan verotuksessa. (Vero, 2016.)

Valtioneuvoston takaus myönnetään opiskelijoille, jotka ovat oikeutettuja saamaan opintorahaa. Lisäksi takaus myönnetään alempien asteiden opiskelijoille, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta eivätkä ole vanhempien tulojensa vuoksi oikeutettuja opintorahaan. Opiskelijoille, jotka eivät ole oikeutettuja opintotukeen oppilaitoksensa maksaman opintojen aikaisen päivärahan tai vastavan maksun vuoksi ja alle 18-vuotiaille opiskelijoille, jotka asuvat muualla kuin vanhempiensa luona ja vanhempien tulojen perusteella ovat oikeutettuja opintorahaan. (Opintotukilaki 2. luku 15 §) Takausvastuusaatavia vuoden 2014 joulukuussa oli kertynyt 154,9 miljoonaa euroa. (Kela, Opintoetuedet vuonna 2014.)

Valtioneuvoston takauksista eivät kuitenkaan saa opiskelijat: jotka suorittavat vankeusrangaistusta, opiskelijat joiden valtioneuvoston takaus on Kelan perittävänä tai, henkilö jolle on rekisteröity maksuhäiriö. Yksittäinen, vähäinen velka, jonka rekisteröinti on tapahtunut jo kohtuullisen pitkän aikaa sitten, sekä merkintä, jonka perusteena ollut velka on maksettu - ovat kuitenkin poikkeuksia jolloin opiskelijalle voidaan myöntää valtioneuvoston takaus. (Opintotukilaki 2. luku 15 §)

Opintovelallisia vuoden 2014 lopussa oli yli 300 tuhatta henkilöä. Velallisten määrä on ollut hienoisessa nousussa. Keskimääräinen opintolaina vuoden 2014 lopussa oli hieman yli 5 400 euroa. (Kela, Opintotukimenot, Opintolainat ja takausvastuut, 15 - 16.) Keskimääräinen myönnetty lainatakaus vuoden 2014 joulukuussa oli 416 euroa. (Kela, Opintoetuedet vuonna 2014.) Luku selittyy osaksi ulkomailla opiskelevilla, joilla on käytössään suurempi lainatakaus 700 euroa kuukaudessa ja osaltaan pankkien palvelumaksuilla sekä opintolainahyvityksellä. Jos opiskelija on saanut lainatakauksen 400 eurolle ja hyödyntää lainavähennystä tai tulevaisuudessa lainahyvitystä, ei alempaa kuin 400 euron lainaerää

ole edullista nostaa – varsinkaan kun mahdollinen palvelumaksu sen johdosta harvoin alenee.

Markkinaehtoista opintolainaa nostaneiden määrä vuoden 2014 lopussa oli noin 100 tuhatta opiskelijaa, määrä on ollut kasvussa lukuvuodesta 2007 - 08. (Kela, Opintotukimien, Opintolainat ja takausvastuut, 17.) Opintotuki uudistuksen mukana tulleen opintolainahyvityksen ja alhaisen korkotason myötä, määrälle voi ennustaa vieläkin kasvua.

Opintolaina nostaa opiskelijan käytettävissä olevan kuukausittaisen euromäärää huomattavasti. Eriäviä mielipiteitä on kuitenkin esitetty siitä, tuleeko opintotuki laskea osaksi opintotukietuuksia. Yleisenä perusteluna, miksi lainaa ei tulisi laskea tueksi - on se, että opintolaina on takaisin maksettavaa lainaa nimensä mukaisesti.

Opintolainan mielekkyyttä lisää tarjotut opintotukihyvitys ja opintukivähennys. Opintolainahyvitys voidaan myöntää opiskelijoille, jotka ovat vastaanottaneet ensimmäisen korkeakouluopiskelupaikkansa elokuussa 2014 tai sen jälkeen. (Kela, 2016) Toisaalta opintolainan korkovähennys poistui 2015, mikä vähentää opintolainan houkuttavuutta ainakin osalla lainannostajista. Toisaalta suurempi prosentuaalinen hyvitys opintotukihyvityksen muodossa selkeyttää ja tekee opintolainan nostamisesta opiskelijalle edullisempää.

2.4.4 Opintolainahyvitys

Opintolainahyvitys myönnetään opiskelijoille jotka ovat suorittaneet joko alemman tai alemman että ylemmän korkeakoulututkintonsa määräajassa. Lisäehtona hyvitykselle on, että opintolainaa on nostettu opiskelunaikana yli 2500 euroa, jolloin hyvityksen osuus 40 %, alkaa purra opiskelijan lainapääomaan. (Opintotukilaki 2. luku 15b §)

Valtion, Kelan kautta maksaman opintolainahyvityksen osuus on 40 %, 2500 euroa ylittävältä osuudelta. (Kela, 2016.) Opintolainahyvitys voidaan myöntää vain opiskelijan ensimmäisen korkeakoulututkinnon perusteella, kuitenkin ensimmäiseksi tutkinnoksi laskeaan myös ylempikorkeakoulututkinto – jos opiskelija on vastaanottanut opintopaikan alempaan ja ylempään, sekä suorittanut sekä alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon sillä edellytyksellä – ettei opintolainahyvitystä ole hyödynnetty jo ensimmäisen (alemmän) korkeakoulututkinnon suorituksesta. (Opintotukilaki 2. luku 15b §)

Hyvityksen suuruus lasketaan kuitenkin enintään tutkinnon tavoitesuoritusajan perusteella. Yli lukuvuoden ylittävillä tutkinnoilla puolivuositainen hyvitys lasketaan viideltä kuukaudelta. (Opintotukilaki 2. luku 15f §) Siten, jos tradenomiopiskelijan tutkinnon 210 opin-

topisteen tavoitesuoritusajaksi on 32 tukikuukautta eli 3,5 vuotta on maksimissaan nostettavat opintolainat 12 800 euroa ja siten hyvitys 2 500 euron ylittävältä osuudelta maksimissaan 4 120 euroa. Hyvitettävä osuus lasketaan joko maksimissaan nostetuista opintolainoista eli tradenomi esimerkissä 12 800 eurosta, tai opiskelijan henkilökohtaisesta lainamäärästä riippuen siitä, kumpi määrä on pienempi. Opiskelijan henkilökohtainen lainamäärä on opintojen päätyttyä opiskelijalla jäljellä oleva lainamäärä pääomitetuilla koroilla vähennettynä. (Kela, 2016.)

Opintolainahyvitykseen on oikeutettu opiskelijat: 1) jotka suorittavat alemman korkeakoulututkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja heidän opiskeluaikansa ylittää ohjeellisen tutkinnon suorittamisajan enintään yhdellä lukuvuodella. 2) Opiskelijat, jotka ovat suorittaneet sekä alemman, että ylemmän korkeakoulututkinnon joiden yhteenlaskettu tavoiteaika ylittyy enintään yhdellä lukuvuodella tai pelkästään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet opiskelijat, joiden opiskeluaika ylittää tavoiteajan enintään lukuvuodella. (Opintotukilaki 2. luku 15c §)

Opintolainahyvitys voidaan myös myöntää, vaikka opiskelijan opinnot pitkittyisivät jos syy on pätevä, muun muassa seuraavat syyt mahdollistava hyvityksen; opiskelijan viivästys on johtunut naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta, asevelvollisuudesta tai siviilipalveluksesta, opiskelija on saanut sairauspäivärahaa, työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa eläkettä tai vanhempainpäivärahaa. (Opintotukilaki 2. luku 15d §)

Opintolainahyvitystä ei normaalisti tarvitse hakea Kelalta erikseen. Kuitenkin, jos hyvitykseen oikeuttava tutkinto on suoritettu ulkomailla tai jos opiskelija haluaa hyödyntää alemman korkeakoulututkintonsa opintolainahyvitykseen, tulee opintolainahyvitystä hakea Kelasta. Opintolainahyvitystä tulee hakea viimeistään kahden vuoden kuluttua hyvitykseen oikeuttavan tutkinnon valmistumisesta. (Kela, 2016.) Opintolainahyvityksen hakeminen alemman korkeakoulututkinnon suorittaneelle on järkevää, jos opiskelija havahtuu siihen – ettei ylempi korkeakoulututkinto ehdi valmistua ajoissa, jolloin oikeus koko opintolainahyvitykseen poistuisi.

2.4.5 Opintolainavähennys

Osalla edelleen opiskelevista korkeakouluopiskelijoista opintolainahyvityksen korvaa opintolainasta tehtävä vähennys. Opintolainahyvitystä edelsi opiskelijoille myönnettävä opintolainavähennys, joka poikkeaa hieman opintolainahyvityksestä. Suurimmat erot ovat vähennyksen prosenttiosuudessa, joka on hieman pienempi ja vähennyksen toteutumisessa,

johon vaikuttaa opiskelijan omat lainanlyhennykset. Muutoin ehdot ovat melko lailla yhtenäiset.

Opintolainavähennykseen ovat oikeutettuja opiskelijat, jotka ovat aloittaneet ensimmäisen korkeakoulututkintonsa 1.8.2005 jälkeen ja ennen 1.8.2014. Ehtona opintolainavähennyksen saamiselle on, kuten opintolainahyvityksessä, määrääjassa suoritettu korkeakoulututkinto. Lisäksi opintolainavähennys alkaa purra opintolainaan kuten opintolainahyvityksessä, 2500 euron ylittävältä osuudelta. (Kela, 2016.) Opiskelijan opintolainavähennyksen oikeus alkaa opintojen päättymisvuoden jälkeisellä vuodella. Lisäehtona vähennyksen saantiin on se, että opiskelija lyhentää opintolainansa sinä vuonna, jolloin vähennystä maksetaan. Vähennyksen osuus on se määrä, millä määrällä opiskelija lyhentää opintolainansa kyseisenä vuotena. (Verohallinto, 2016.)

Opintolainavähennys on 30 % 2500 euron ylittävältä osuudelta. Opintolainavähennys tehdään opiskelijan vähennysvuotena maksamista veroista, ei verotettavan tulon laskentaperusteesta. Näin ollen se on vähennyksen saajalle edullisempi, kuin osa vähennyksistä. Mikäli vähennystä ei voida tehdä kokomääräisesti joko sen vuoksi, että opiskelija ei vähennä opintolainansa koko vähennykseen oikeuttavaa määrää, tai hän ei ole maksanut veroja koko vähennysoikeuden suuruuden mukaan; jaksotetaan jäljelle jäävä vähennys tuleville vuosille. Vähennys tehdään Verohallinnon toimesta automaattisesti kymmenen opiskelijan tutkinnon suorittamisen jälkeisenä vuotena - niinä vuosina, jolloin opiskelija lyhentää opintolainansa. Maksimissaan opiskeluiden suorittamisesta on saanut kuluja 15 vuotta. (Verohallinto, 2016.)

Kuten opintolainahyvitys, myös opintolainavähennyksen enimmäismäärä on tutkinnon ohjeellisen suorittamisaikana enintään nostetut opintolainat, siten että lainatakausta myönnetään 9 kuukauden lainantakaus per lukuvuosi ja yli lukuvuoden menevää lukukautta kohti myönnettävä 5 kuukauden lainantakaus. Enimmäislainamäärän laskennassa käytetään kulloinkin voimassaolevaa valtiontakauksen enimmäismäärää. (Kela, 2016)

Esimerkiksi tradenomiopiskelijan 210 opintopisteen ja 3,5 vuoden tavoitteellisen suoritusajan opintolainavähennyksen maksimiksi muodostuu siten; 32 kuukautta * 400€ = 12 800 euroa. Käytännössä osa opintolainaa nostaneista opiskelijoista voi saada hyvityksen suuremmalta ajanjaksolta kuin 32 tukikuukaudelta, edellyttäen kuitenkin, että opiskelija valmistuu enimmäisajan puitteissa. Sen vuoksi, että ennen 2014 elokuussa voimaantullutta opintotuki uudistusta valtiontakauksen määrä oli 300 euroa kuukaudessa. Tällöin enimmäistakauksen suuruudeksi muodostuisi luonnollisesti pienempi osuus kuin 12 800 euroa.

Opintolainahyvitykseen verrattuna opintolainavähennyksen etuna voidaan nähdä sitouttaminen Suomeen maksettaviin veroihin ja siten työntekoon myös valmistumisen jälkeen. Koska vähennyksen saa maksetuista veroista, kannattaa veroja maksaa ainakin vähennykseen oikeuttava määrä. Toisaalta suoraan maksettava opintolainahyvitys on opiskelijoille hieman opintolainavähennystä edullisempi ja lisäksi helpommin ymmärrettävä. Tämän vuoksi hyvityksen voi nähdä lisäävän opintolainan nostajien määrää, joka oletettavasti myös uudistuksen taustalla on osaltaan ollut.

2.5 Opintotuen takaisin perintä

Opintotukea peritään takaisin, opiskelijan vuositulojen ylittäessä sallitun vapaantulon rajat. Opintoraha ja asumislisä, peritään takaisin jokaista alkavaa vapaantulon rajan ylittävää 1310 euron tuloa kohden. Jos vuositulojen kokonaisylitys on kuitenkin enintään 220 euroa vapaantulon rajaa suurempi, ei opintotukea peritä. Perintä tapahtuu käänteisessä kronologisessa järjestyksessä. Jos viimeinen nostettu tukikuukausi on joulukuu ja vapaantulon ylitys alittaa kahden kuukauden rajan, mutta ylittää annetun jouston 220 euron rajan, peritään joulukuussa opiskelijalle maksettu opintotuki takaisin. (Opintotukilaki 4. luku 27 §)

Perittävä opintotuki voidaan periä Kelan myöhemmin maksettavaksi tulevasta etuudesta. Ilman asianomaisen hyväksyntää perintä voidaan kuitenkin suorittaa vain maksettavaksi tulevasta opintotuesta tai siihen rinnastettavasta etuudesta. (Opintotukilaki 4. luku 27 §) Perinnästä voidaan myös luopua jos aiheeton opintotuen maksu ei ole johtunut opiskelijasta itsestään, hänen vilpillisestä menettelystä, perinnästä luopuminen katsotaan kohtuulliseksi tai jos maksettu tuki on ollut vähäinen. (Opintotukilaki 4. luku 27 §)

Vapaantulon ylityksen vuoksi perittävä opintotuki korotetaan 15 prosentilla, korotus koskee sekä opintorahaa että asumislisää. Ylittävää opintotukea saaneelle opiskelijalle Kela lähettää ehdotuksen takaisinperinnästä. Ehdotus astuu voimaan, ellei opiskelija määräajan puitteissa pyydä asian uusintakäsittelyä. (Opintotukilaki 4. luku 27 §) Opiskelijalta peritty tukikuukausi ei palaudu uudelleen käytettäväksi, ellei perintä johdu Kelan virheellisestä maksusta. Mikäli opiskelija on palauttanut vapaaehtoisesti vapaantulon ylityksen vuoksi maksetun ylimääräisen opintotuen tukivuoden jälkeiseen toukokuun loppuun mennessä, tukikuukausi voidaan palauttaa opiskelijan käyttöön. (Opintotukilaki 1. luku 7b §)

2.6 Opintotuen tulorajat

Opintotukea myönnetään ehdollisesti. Opintotuesta puhuttaessa voidaan tukea kuvata tarveharkintaiseksi. Opintotuen määrä laskee, mikäli opiskelijan tulot ylittävät säädetyt vuositulorajat.

Korkeakouluopiskelijoilla vanhempien tuloja ei huomioida opintotukea myönnettäessä. (Opintotukilaki 3. luku 18 §) Opiskelijalla kuitenkin saa olla veronalaista tuloa opintorahan lisäksi. Vapaantulon suuruus määräytyy siten, että opiskelija voi ansaita 660 euroa tuki-kuukausiaan kohti ja 1970 euroa niitä kuukausia kohti, jolloin opiskelija ei ole nostanut opintotukea tai asumislisää. (Opintotukilaki 3. luku 17 §)

Opiskelijan tulee pystyä todistamaan tulojen syntyajankohta. Opiskelijan valmistumisajan- kohdaksi katsotaan tosiasiallinen todistettavissa oleva valmistumisajan kuukausi tai tilanne jossa opiskelijan kaikki tutkintoon käytettävissä olevat tukikuukaudet ovat käytetty sekä tilanne, jossa opiskelijalla on jäljellä enää niin vähän opintoja – ettei niiden perusteella myönnetä opintotukea. (Opintotukilaki 3. luku 17 §) Opiskelijan, ts. tuen saajan, vastuulla on seurata omien tulojensa kehitystä niin, etteivät opiskelijan muut tulot ylitä vapaantulon rajaa. Peruuttamalla tai palauttamalla vapaaehtoisesti opintotukia, opiskelija pystyy kasvattamaan opiskeluvuotensa vapaantulon rajaa. (Opintotukilaki 3. luku 17 §)

Veronalainen tulo on ansio- ja pääomatuloa, josta säädetään Tuloverolaissa 1535/1992. Lisäksi ulkomailta saadut tulot rinnastetaan veronalaisiin tuloihin, mikäli tulot ovat Suomen lain mukaan veronalaisia. (Opintotukilaki 3. luku 22 §) Opiskelijan vapaantulon rajaa laskee veronalaisien tulojen lisäksi toimeentulon turvaamiseksi tarkoitetut apurahat. Poikkeuksena ovat ulkomaalaisen opiskelijavaihtoon tarkoitetut apurahat, joita ei huomioida vapaantulon rajaa laskettaessa. (Opintotukilaki 3. luku 17 §)

Nostetut opintotukikuukaudet	Vapaantulon raja (€)
1	22 330
2	21 020
3	19 710
4	18 400
5	17 090
6	15 780
7	14 470
8	13 160
9	11 850
10	10 540
11	9 230
12	7 920

Taulukko 5. Vapaantulon raja ja nostetut opintotukikuukaudet per kalenterivuosi. (Kela, 2016.)

Opintotukea nostavalla opiskelijalla voi opintotuen lisäksi olla muita tuloja taulukon mukaisesti. Täydet, myös kesäkuukaudet opiskeleva ja 12 opintotukikuukautta nostava opiskelija saa tuen lisäksi ansaita jopa 8000 euroa, jos vapaantulon rajaan lisätään sallittu ylitys 220 euroa, mikä ei vielä aiheuta tukikuukauden takaisin perintää.

2.7 Opintotuki kiistelty aihe

Opintotukijärjestelmä on kiistelty aihe. Eroavaisuudet löytyvät paitsi eroavaisuuksista opintotuen mieltämisessä että sen tarkoituksessa.

Työ ja uravalintaan apua tarjoava teos Oma ura, paras ura –teoksessa esimerkiksi kirjoitetaan: ”Käsitteellisesti on hyvin ristiriitaista, että opintotuki on olemassa opintosuoritteita varten, mutta sidottu tuloihin. Kahdesta identtisesti opintosuoritteita aikaansaaneesta opiskelijasta toinen saattaa tehdä paljon töitä ja maksaa veroja – ja vastineeksi tästä menettää opintotukensa!” (Juha-Pekka Airo, Jarkko Rantanen & Timo Salmela, 97.) Tässä esimerkissä opintotuki mielletään palkaksi opintosuoritteita vastaan. Opintotuen myöntäminen on kuitenkin pohjaltaan harkinnanvaraista, vaikka omaisuus ei poista oikeutta opintotukeen.

(Fors & Vatula-Pimiä 2014, 109.) huomauttavat opiskelijalle jäävän vastuuta opiskeluaikaisesta toimeentulostaan vaikka yhteiskunta tukeekin opiskeluaikaa. He kirjoittavat myös opiskelijoiden olevan huolissaan opintotukietuuksien jäätyä jälkeen yleisestä hintojen kehityksestä. Lisäksi Fors ja Vatula-Pimiä huomauttavat toisen asteen opiskelijoiden opintorahnan olevan sidottu vanhempien tuloihin, ja tämän mahdollisesti haittaavan opiskelijoiden itsenäistymistä sekä vaikeuttavan keskituloisten perheiden nuorten toimeentuloa.

Opintotuki – opiskelijapalkka vai koulutusinvestointi (2000) taas perustelee opiskelujen nopeuden kontrollin että tulorajoilla työskentelyn rajoittamisen olevan sitä oikeutetumpaa, mitä suurempi osuus opintotuesta on lainatonta tukea. (Raivola ym. 2000, 111.)

3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen validiteettia voidaan pyrkiä parantamaan hyödyntämällä useita tutkimusmenetelmiä. Menetelmien yhdistelystä puhuttaessa puhutaan triangulaatiosta. (Hirsjärvi ym. 2004, 217.) Tutkimuksessa sovellettiin laadullista menetelmää, sekä määrällistä menetelmää tutkittaessa opintotukietuuksien käyttäytymistä ansioiden vaikutuksesta. Tässä kapaleessa esitän valintojeni perustelut, että analysoinnissa käyttämäni menetelmät.

3.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena oli skannata mahdollisia opintotukijärjestelmän heikkouksia – opiskelijoiden jo kohtaamien ongelmien kautta. Toisaalta tutkimus myös tällaisenaan tarjoaa mahdollisuuden korkeakouluopiskelijalle tutustua opintotukijärjestelmään Kelan kattavan ohjeistuksen ja vallitsevan lainsäädännön lisäksi. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole ainoastaan esittää opiskelijoiden kohtaamia ongelmia, vaan myös pyrkiä tarjoamaan vaihtoehtoisia ratkaisuja – tämän vuoksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus ja tutkimusotteeksi Kelan ylläpitämän korkeakouluopiskelijoille suunnatun foorumin sisällönanalyysi. Toisaalta työnteon ja opintotukietuuksien käyttäytymisen tutkimiseen parhaiten soveltuivat laskennan keinot. Halusin tutkia ongelmia, joita kohdataan ja johtaa niistä ajatuksia opintotukijärjestelmää tai käytäntöjä kehittääkseni.

3.2 Tutkimuksen metodit

Metodin valinta on oleellinen osa tutkimusta, oikein valittu tutkimusmetodi paljastaa tutkijalle aineistosta tutkimuksen kannalta olennaisimmat ilmiöt. (Alasuutari 2001, 135.) Jo olemassa olevaa tutkijasta riippumatonta aineistoa kuvataan englannin kielisellä termillä *naturally occurring data*, sen etuna esimerkiksi haastatteluihin on se – että tutkijalla ei ole vaikutusta aineiston tuottaneisiin henkilöihin, sekä helppo saatavuus. (Alasuutari 2001, 156.)

Metodin valinnassa päädyin opintotukietuuksien ja ansioiden laskennan tutkimusmenetelmän lisäksi pääongelman selvittämisessä laadulliseen sisällönanalyysiin.

Keräämäni aineisto ei selitä opiskelijoiden määrällisesti kokemia ongelmia, kuten kuinka paljon mitäkin ongelmaa opiskelijat kohtaa - eikä foorumilta esiin tulleiden ongelmien osuutta foorumilla esiin tulleista ongelmista. Tarkoituksena ei ollut tutkia ongelmien laajuutta vaan pikemminkin pureutua syihin, ja löytää mahdollisia heikkouksia, ongelmakohtia ja ratkaisuja. Tutkimus ei pyri vastaamaan siihen kuinka yleisiä korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat ovat.

3.2.1 Sisällönanalyysi laadullisen aineiston menetelmänä

Eskolan ja Suorannan (1998, 19.) mukaan, laadullista tutkimusta tehdessä tutkija voi aloittaa ongelmansa käsittelyn mahdollisimman puhtaalta pöydältä ilman määritelmiä tai ennakoasettamuksia. Laadullista tutkimusta kuvataan aineistolähtöiseksi analyysiksi. Laadullisen aineiston saanti on rajatonta, jonka vuoksi jo tutkimusongelman rajauksessa – mutta myös aineiston rajauksessa tulee pohtia miten sen voi tehdä mahdollisimman järkevällä tavalla.

Sisällönanalyysin menetelmän valintaa tuki aineiston hyvä saatavuus. Yhtä hyvin tutkimusongelmaan vastaavan aineiston keruu, esimerkiksi kyselylomakkeella olisi ollut hankalaa paitsi otosjoukon määrittelemiseksi - myös toteutettavaksi.

Toisaalta esimerkiksi yhdelle korkeakoululle suunnattu kyselytutkimus olisi voinut tuottaa opiskelijoiden kohtaamia ongelmia, mutta epäilen vahvasti – että ei yhtä suurissa määrin. Sähköpostitse lähetetty kyselytutkimus olisi voinut saavuttaa henkilöitä, jotka ovat kyllä kohdanneet ongelmia, mutta niiden laatu voi olla erityyppistä - tutkimuksen tarkoituksena kun ei ollut toimia Kelan toiminnan asiakaspalvelukokemuksen mittaajana. Toki kysymyksien asettelulla olisi voinut sulkea pois vastaukset, jotka koskisivat esimerkiksi sitä kuinka moni opiskelijoista kokee saavansa liian paljon tai vähän rahallista tukea.

Koin kuitenkin parhaaksi tavaksi Kelan foorumin hyödyntämisen, koska viestejä oletettavasti tulee: 1) kaikkialta 2) kaikista koulutusohjelmista 3) kaiken ikäisiltä, sekä 4) molemmilta sukupuolilta, ja 5) alemman että ylemmän korkeakouluopiskelijoiden edustajilta. Tutkittavien ongelmat tulevat mahdollisimman heterogeeniseltä joukolta, joka olettaakseni rikastaa aineistoani. Lisäksi, koska kysymystilanteessa opiskelijat haluavat saada pohtimaansa ongelmaan ratkaisun, on heillä motiivi kysyä asiaa Kelan virkailijalta asiallisesti ja selittää asiansa ymmärrettävästi – mikä parantaa aineiston tehokasta hyödynnettävyyttä.

3.2.2 Laskenta määrällisen aineiston menetelmänä

Tilastollisten menetelmien hyödyntämistä varten on luotu useita tietokoneohjelmistoja. Menetelmän hyödyntäminen perustuu aina numeroihin ja niiden käsittelyyn. (Nummenmaa 2004, 16–17.)

Alaongelman, eli ansiotulojen vaikutuksen opintotukietuuksiin – selvittämiseksi parhaaksi menetelmäksi koin aineiston tutkimisen määrällisellä menetelmällä. Kvantitatiivisella analyysillä vertaamalla opiskelijoiden ansioita esimerkkien avulla, aineistosta saatiin irti opintoetuuksien käyttäytymisen ja määrän muutoksia. Päädyin valitsemaan laskennan, koska

alaongelman, opintoetuuksien käyttäytymisen ansioiden lisääntyessä ratkaisemiseksi - laskenta oli nähdäkseni ehdottomasti tehokkain löydettävissä oleva metodinen vaihtoehto.

3.3 Tutkimuksen aineistot ja aineistojen käsittely

Laadullisen tutkimuksen toteutuksen tarkka selostaminen parantaa tutkimuksen validiteettia. (Hirsjärvi ym. 2004, 217.)

3.3.1 Laadullinen aineisto

Tutkimuksessa käytetty laadullinen aineisto kerättiin Kysy Kelasta –foorumilta, ”Korkeakouluopiskelijan opintotuki” aihealueen alta. Aineistoksi kerättiin kaikki ne foorumin avaukset, jotka ovat avattu vuonna 2015 sekä aiemmin avatut kysymykset, joihin viimeinen vastaus on tullut vuonna 2015. Aineisto kerättiin 14.–15. tammikuuta 2016 välisenä aikana.

Yksittäistä tutkimusta tehdessään tutkijan tehtävänä on ratkaista, kuinka laajoihin kysymyksiin tutkimus etsii vastausta, koska kaikkiin ongelmiin ja kysymyksiin ei pystytä vastaamaan vain yhden tutkimuksen pojalta. Aineistoa analysoidessaan tutkija ei kuitenkaan perustelematta voi jättää ulkopuolelle sellaisia huomioita, mitä tutkimus on tuottanut. Olennaiset havainnot ovat sellaisia, jotka auttavat ratkaisemaan tutkittavan ongelman. Havainnot riippuvat tutkimuksen viitekehuksesta sekä tutkimuksessa käytetyistä metodeista. (Alasuutari, 2001 35.) Kerätyn aineiston ei ole tarkoitus tukea hypoteeseja vaan auttaa tutkijaa ajattelemaan ja keksimään hypoteeseja. (Eskola & Suoranta 1998, 20.) Tähän tutkimukseen kerätty aineisto toimi juuri tällä tavalla.

Keräämisenarvoiset, olennaiset havainnot ovat aineiston analysoinnin myötä tutkijan olennaisina tutkimusongelman ratkaisemiseksi pitämiä havaintoja. Eli niitä havaintoja, joita tutkijaa pitää ratkaisun avaimina. (Alasuutari 2001, 37.) Tässä tutkimuksessa olennaiset havainnot koskevatkin opintotukijärjestelmää ja siitä johtuneita opiskelijoiden kohtaamia ongelmia. Aineistosta ilmenneet opiskelijoiden kohtaamat ongelmat kuten: minä päivänä opintotuki maksetaan, tai mikä yksittäinen lomake tulisi lähettää - ovat jätetty ulos, koska kyseessä on hetkellisiä jo ratkaistuja ongelmia.

Tutkimuksen toteuttamiseksi aineistoa tulee olla hankittuna riittävästi. Laadullisen aineiston kylläntyminen; saturaatio, saavutetaan kun uudet tapaukset eivät enää tuo lisätietoa tutkimusongelman kannalta. Mikäli lisäaineisto ei enää tuo tutkijalle uutta tietoa on saturaatiopiste saavutettu. Aineiston kylläisyyttä voi testata esimerkiksi puolitusmenetelmällä. (Eskola & Suoranta 1998, 62-63.)

Mahdolliset ratkaisumallit ovat tutkimuksen viitekehys, joka osaltaan vaikuttaa tutkijan metodisiin ratkaisuihin. Viitekehys ei ole ainoastaan ongelman ratkaisemiseksi koottujen selitysmallien joukko, vaan tutkijan tapa hahmottaa tutkittavan aiheen muodostamaa kokonaisuutta. (Alasuutari 2001, 37.) Tämän opinnäytetyön viitekehys on voimassaolevaa lainsäädäntöä, Kelan ohjeistusta sekä aiheesta kirjoitettua.

3.3.2 Määrällinen aineisto

Määrällinen aineisto, joka kerättiin opintotuen käyttäytymiseen tulojen kertyessä – kerättiin myös Kelan nettisivuilta. Vapaantulon raja, voimassaolevat käytännöt pohjautuvat opintotukilakiin. Määrällistä aineistoa tutkittiin taulukkolaskentaohjelman avulla, testaamalla tulo rajojen käyttäytymistä muun muassa saman tuntipalkan omaavien esimerkkien kautta. Määrällisessä analyysissä aineistoa tutkittiin myös verotuksen osalta, koska verotuksen progressiolla on ymmärrettävästi suuri vaikutus opiskelijoidenkin nettotulojen vertailussa.

Käytännössä kerätyt tiedot syötettiin taulukkolaskentaohjelmaan, jonka avulla tehdyistä taulukoista luotiin kuvioita ja taulukkoja tutkimusraporttiin – tutkimuksen alaongelmaa kuvaamaan. Kerätty aineisto, ja siitä muodostetut kuviot sekä taulukot, esitetään tämän tutkimusraportin neljännen pääkappaleen ensimmäisessä alakappaleessa.

3.3.3 Aineiston käsittely

Kuten yllä jo kirjoitettu, laadullinen aineisto kerättiin Kelan ylläpitämältä foorumilta sekä Kelan nettisivujen tilastoista. Opiskelijoiden Kelalle esittämät kysymykset ja Kelan antamat vastaukset tallennettiin omaan tiedostoonsa. Aineiston keruussa, tiedostoon tallentaessa jokainen kysymys numeroitiin. Yhteensä kysymyksiä Kelalle esitettiin 1183 kappaletta. Tiedoston pituus ylittää niukasti 1350 sivua, joten sen liittäminen opinnäytetyöhön ei ole mielekäästä. Sen sijaan liitteenä (liite 1) on dokumentin sisällysluettelo käsiteltyjen kysymysten osalta. Opinnäytetyön lukija voi tarkastella tutkijan havaintoja, etsimällä kysymyksen otsikolla Kelan ylläpitämältä foorumilta.

Aineistoa analysoidessani pian, noin 100 kysymyksen jälkeen uskoin olevani jo lähellä saturaatiopistettä. Aineiston luotettavuuden varmistaakseni analysoin kaikki ensimmäiset 300 vastausta, jonka jälkeen puolitin aineistot ja tarkastelin eroavaisuuksia. Suuria eroja ei vastausten 1-150 ja 151–300 välillä esiintynyt. Kun pienimmät erot frekvenssien esiintymisissä olivat alle 5 % kokonaismäärästä, eikä uusia opiskelijoiden kokemia ongelmia löytynyt, totesin saturaatiopisteen saavutetuksi. Kuitenkin, koska aineisto oli kerätty kronologisessa järjestyksessä aloittaen 2015 vuoden alusta, aineiston analyysissä painottui vielä

opiskelijoiden alkuvuonna esittämät kysymykset. Varmistaakseni, etteivät eri vuodenaikoina (eri kuukausina) opiskelijat koe sellaisia ongelmia, joita en olisi löytänyt – päädyin jatkamaan aineiston analyysia, ottamalla mukaan otokseen. Käytännössä keräsin lisää aineistoa poimimalla jokaisen tasasataluvun ensimmäiset kymmenen kysymystä vastauksiin analysoitavaksi.

Näin ollen tutkimuksessa on analysoitu kysymykset 1-300, sekä jokaisen tasasataluvun ensimmäiset 11 kysymystä. Esimerkiksi 400–410, aina 1100 – kysymyksiin asti. Näin varmistin, aineiston ottavan huomioon opiskelijoiden yhden kalenterivuoden kaikkina aikoina kokemia ongelmia. Yhteensä kysymyksiä ja vastauksia analysoitiin 388 kappaletta. Lisäanalysoinnin tehtyäni vertasin uusien löytöjen frekvenssien määrää jo aiemmin kerättyihin. Edelleenkin ei ollut löydettävissä yli 5 % eroavaisuutta havaintoluokituksissa.

Analyysointi	Opintopisteet	Tulorajat	Tukikuu- kaudet	Opintolaina	Hyvitys /Vähennys	Palautus/ Perintä	Asumislisä	Muu	Aloitukset	Yhteensä
Osa 1 (Ensimmäiset 150)										
Frekvenssit	24	21	32	13	15	17	7	35	1	165
%-osuus	15 %	13 %	19 %	8 %	9 %	10 %	4 %	21 %	1 %	
Erotus (300)	0 %	4 %	-5 %	1 %	2 %	2 %	-2 %	-1 %	-1 %	
Osa 2 (151 - 300)										
Frekvenssit	25	10	51	11	10	12	13	41	3	176
%-osuus	14 %	6 %	29 %	6 %	6 %	7 %	7 %	23 %	2 %	
Erotus (300)	0 %	-3 %	5 %	-1 %	-2 %	-2 %	2 %	1 %	1 %	
Osa 3, 400 ->										
Frekvenssit	19	10	25	5	9	4	8	29	1	110
%-osuus	17 %	10 %	25 %	2 %	10 %	5 %	6 %	24 %	2 %	ka
Erotus (300)	3 %	0 %	1 %	-5 %	2 %	-4 %	0 %	2 %	0 %	
Yhteensä 300	49	31	83	24	25	29	20	76	4	341
%-osuus	14 %	9 %	24 %	7 %	7 %	9 %	6 %	22 %	1 %	
Yhteensä 388	68	41	108	29	34	33	28	105	5	451
%-osuus	15,1 %	9,1 %	23,9 %	6,4 %	7,5 %	7,3 %	6,2 %	23,3 %	1,1 %	

Taulukko 6. Analysointi.

Taulukossa on kuvattu frekvenssien määrä luokittelujen mukaisesti. Prosenttiosuutta on verrattu aineiston puolituksen johdosta, 300 ensimmäisen yhteismäärään. Poiminnalla valittuja 400:n jälkeisiä 88 kysymyksen dataa verrattiin myös ensimmäisen 300:n kysymyksen ja vastausten tuottamiin lukuihin. Suurimmat eroavaisuudet liikkuvat noin 5 % luokassa.

Pertti ja Annikki Järvinen purkavat sisällönanalyysin prosessin tekstin koodituskaavion luontiin, tekstin koodaukseen, frekvenssien tai prosenttien laskentaan sekä hypoteesin testaukseen. (Järvinen & Järvinen 2011, 64.) Luokittelevassa sisällönanalyysissä tutkimuksen alainen aineisto jaetaan eri luokkiin. Luokat muodostetaan siten, että ne kuvaavat tarkemmin, juuri kyseisen, tarkastelun alaisen aineiston sisältöä. (Anttila 2007, 129.)

Tämän opinnäytetyön koodituksien määrittelyssä käytettiin luokiteltuja tapahtumia. Käytännössä luokittelu tapahtui siten, että opiskelijoiden kysymykset, jotka liittyivät tukikuukausien määrään, luokiteltiin alla olevan luokittelujen purun mukaisesti ryhmään 3. Yksittäinen kysymys saattoi kuulua myös useampaan ryhmään yhtäaikaaisesti, jolloin myös useampaan luokitteluun merkattiin X.

Tutkimuksen luokittelut jäsentyivät seuraavasti:

- 1) Opintopisteiden riittävyys
- 2) Tulorajat
- 3) Tukikuukausien riittävyys
- 4.1) Opintolaina 4.2) Opintolainavähennys ja –hyvitys
- 5) Opintotuen palautus, perintä tai lakkautus
- 6) Asumislisä
- 7) Muu
- 8) Opintojen aloitus

Luokittelujen lopullinen määrittely selkeytyi ensimmäisten 50 kysymyksen aikana. Luokittelut tehtiin, jotta aineistonanalyysistä saatiin mielekästä. Luokittelut puretaan auki kappalessa neljä, jossa opiskelijoiden kohtaamat ongelmat esitetään luokittelujen avulla.

4 Korkeakouluopiskelijoiden kohtaamat ongelmat opintotukijärjestelmässä

Ensimmäinen alakappale vastaa tutkimuksen alanongelmaan; kappaleesta selviää työn teon vaikutukset opintotukietuuksien käyttäytymiseen. Jälkimmäiset alakappaleet vastavat tutkimuksen pääongelmaan, eli opiskelijoiden kokemiin ongelmiin laadullisin menetelmin, jo esiteltujen luokittelujen mukaan. Kappaleessa käydään läpi opiskelijoiden kysymysten ja Kelan vastausten kautta tilanteiden ratkaisuja.

4.1 Määrällisen aineiston analysointia

Taloustieteen mukaan talousyksiköiden, kuten opiskelijoidenkin oletetaan käyttäytyvän johdonmukaisesti. (Pohjola 2012, 48.) Pohjola (2012, 49.) jatkaa rationaalisten taloudenpittäjien, jotka tässä yhteydessä miellämme tutkimuksen mukaisesti opiskelijoiksi, tekevän pääksensä rationaalisesti vertaamalla. Käytännössä verrataan rajaetuja ja –haittoja.

Tämä osuus työstä käsittelee opintotuen ja tarkemmin tulorajojen käyttäytymistä sekä opiskelijalle suhteellisesti työnteosta koituvaa hyötyä. Tuen tarkkailun sovellus ei tähtää kannanottoon, vaan pyrkii purkamaan opintotuen käyttäytymistä työssäkäyvän opiskelijan näkökulmasta. Lisäksi on selvää, että tulorajojen tutkiminen ainoastaan matemaattisesti ei kerro, eikä liiemmin määritä koko totuutta opintojen ja työn yhteensovittamisen eduista, ongelmista, mahdollisuuksista tai haitoista.

Tulevissa esimerkeissä opiskelijoita verrataan heidän nostamiensa opintotukien - ja toisaalta tekemien työtuntien avulla. Esimerkit lähtevät siitä asetelmasta, että opintotukikausiin oikeuttavia opintoja kertyy tarpeeksi, sekä paljon että vähän työskenteleville. Tosiassillisesti opintopisteiden kerryttäminen tietenkin hankaloituu suurta työmäärää tekevällä. Toisaalta, koko 12 kuukauden opintotuen hyödyntämiseen tarvittavia opintoja ei välttämättä ole tarjollakaan kaikille opiskelijoille.

Työnantajat usein arvostavat opiskeluaikaista työntekoa ja erityisesti sen määrää enemmän kuin tietyn alan työkokemusta. Työnteko itsessään on tärkeämpää kuin se, liittyykö opintojen aikana tehty työ työnhakijan omaan opintoalaan vai ei. Maanläheisissä työtehtävissä työskentely lisäksi kasvattaa opiskelijoita ihmisinä. (Airo ym. 2008, 96.) Työskentely itsessään on jo palkitsevaa. Laajasti jaettu näkemys työn teon hyödyllisyydestä pitää paikkansa. Lyhytkin jakso työttömänä saattaa aiheuttaa mielipahaa ja epäonnistumisen tunnetta, näin ainakin allekirjoittaneella. Jo yhteiskuntaan kuulumisen vuoksi onkin tärkeää, että ihmisellä on mielekästä tekemistä, jonka puutteeseen jo mikä tahansa työ tarjoaa

sisältöä. Selvää on, että hyötyjä työnteosta löytyy. Esimerkit pyrkivät kiihottomasti selvittämään, miten opintotuki ja työn tekemisestä saadut ansiot käyttäytyvät tukirajojen mukaisesti.

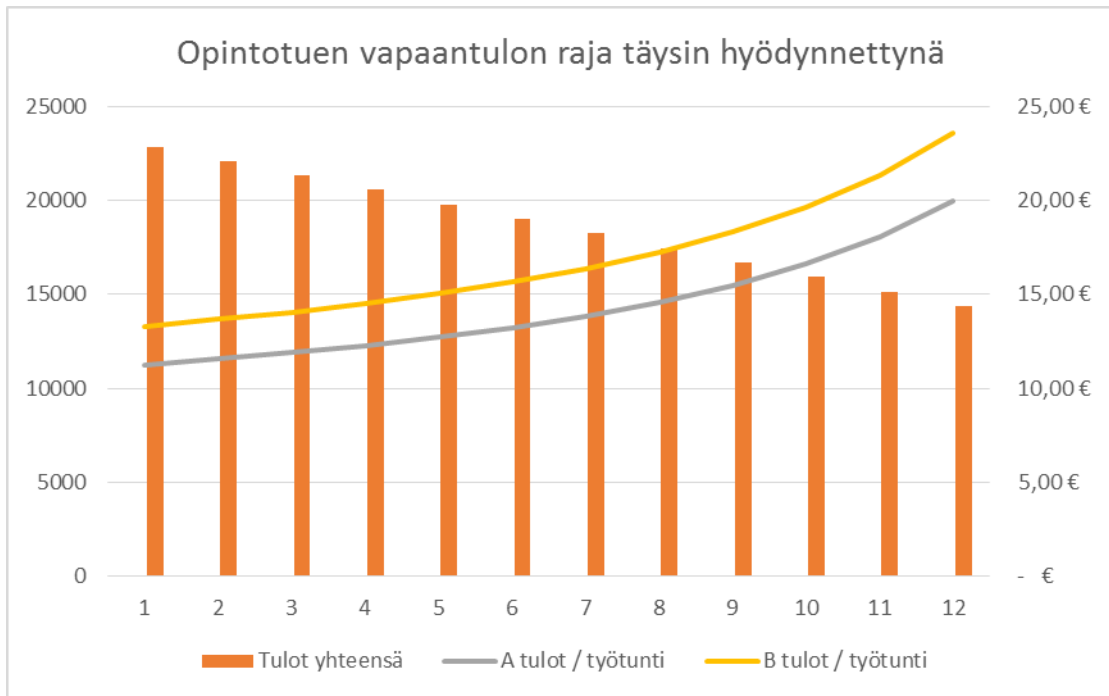
Nostettu opintotuki (€)	Opintotukikuukaudet	Vapaantulon raja (€)	Tulot yhteensä (€)	A:n työtunnit	B:n työtunnit	A tulot / työtunnit	B tulot / työtunnit
538 €	1	22 330 €	22 868 €	2030	1718	11,27 €	13,31 €
1 077 €	2	21 020 €	22 097 €	1911	1617	11,56 €	13,67 €
1 615 €	3	19 710 €	21 325 €	1792	1516	11,90 €	14,07 €
2 153 €	4	18 400 €	20 553 €	1673	1415	12,29 €	14,52 €
2 692 €	5	17 090 €	19 782 €	1554	1315	12,73 €	15,05 €
3 230 €	6	15 780 €	19 010 €	1435	1214	13,25 €	15,66 €
3 769 €	7	14 470 €	18 239 €	1315	1113	13,86 €	16,39 €
4 307 €	8	13 160 €	17 467 €	1196	1012	14,60 €	17,25 €
4 845 €	9	11 850 €	16 695 €	1077	912	15,50 €	18,32 €
5 384 €	10	10 540 €	15 924 €	958	811	16,62 €	19,64 €
5 922 €	11	9 230 €	15 152 €	839	710	18,06 €	21,34 €
6 460 €	12	7 920 €	14 380 €	720	609	19,97 €	23,60 €

Taulukko 7. Vapaantulon raja maksimissa hyödynnetty kahden esimerkin kautta.

Taulukon esimerkissä henkilöt A ja B, ovat hyödyntäneet täysin vapaantulon rajan ansiotuloissaan. Lisäksi he ovat nostaneet sen mukaisesti täydet opintotukikuukaudet – sisältäen suurimman mahdollisen opintorahan sekä asumislisän. Taulukon opintotukikuukaudet sisältävät siis korkeakouluopiskelijalle maksettavat täyden opintorahan eli 336,76 euroa ja asumislisän 201,60 euroa. Tulot yhteensä sarake sisältää sekä täyteen rajaan asti käytetyn vapaantulon rajan, että nostetut maksimi opintotuet euroissa.

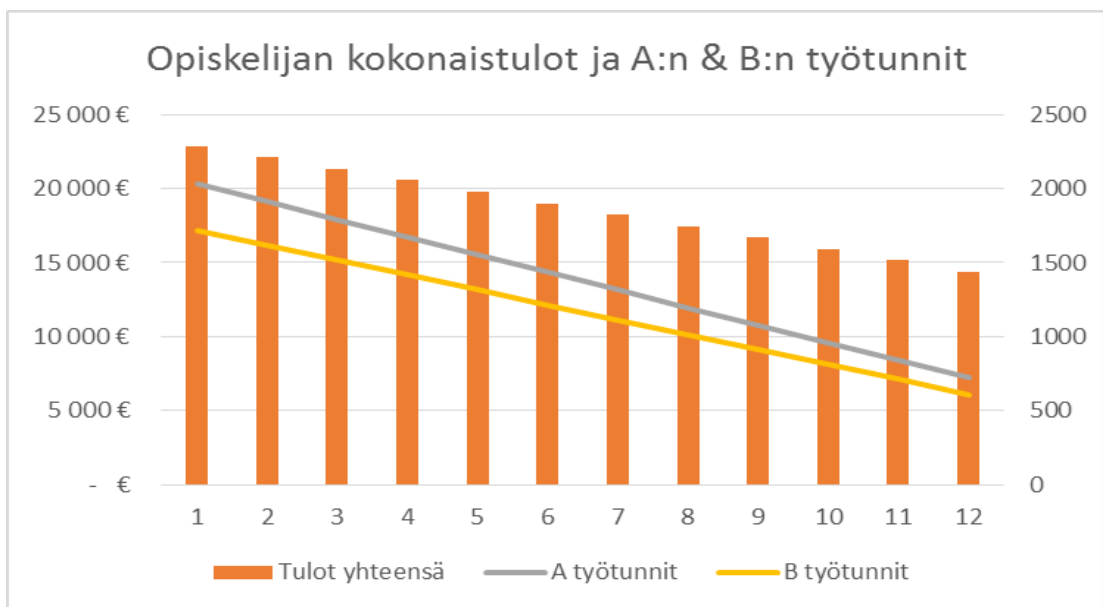
Taulukon esimerkissä henkilön A keskituntipalkka on 11 euroa ja henkilön B keskituntipalkka 13 euroa. Henkilöiden työtunnit sarake osoittaa kuinka monta tuntia työskentelyä kummankin esimerkin tuntipalkalla henkilön tulee työskennellä saavuttaakseen vapaantulon rajan mukaiset ansiot.

Tulot / työtunnit sarake ilmentää henkilön kuvitteellista työn ja opintojen tuottamaa tuntipalkkaa niin, että tuntipalkan laskentaa töiden tuomien ansiotulojen lisäksi on terästetty hänen nostamillaan opintotuilla. Laskenta-asetelma voi näyttäytyä keinotekoiselta, mutta on selkeä vertailuun. Taulukosta voidaan esimerkiksi todeta, että 9 tukikuukautta nostaneella tuntipalkka terästyy enemmän nostettujen opintotukien johdosta henkilöllä A 4,5 euroa ja henkilöllä B, 5,32 euroa – kun vain yhden tukikuukauden nostaneella kummassakin esimerkissä vain noin 30 senttiä.

Kuvio 1. Bruttotulot ja laskennallinen tuntipalkka.

Kuvaajasta ilmenee esimerkkien terästyneen tuntikorvauksen nousu, tukikuukausien lisääntyessä. Nousu tapahtuu lähes identtisesti kummassakin 11 euron, että 13 euron tuntipalkka esimerkeissä. Tuntikorvauksen nousu johtuu vähemmistä työtunneista sekä suurimmista nostetuista opintotukimääristä.

Kuvio 2. Bruttotulot ja työtunnit.

Kuvaaja osoittaa yhä saman havainnon, nyt käännettynä. Enemmän opintotukia nostavalla on tehtynä vähemmän työtunteja, enemmän työskentelevällä taas korkeammat bruttotulot. Luonnollisesti korkeamman tuntipalkan omaava B tekee suhteessa A:han

vähemmän työtunteja saman bruttoansion saavuttaakseen. Vähemmällä työtunneilla A:n ja B:n työtunnit ovat lähempänä toisiaan, verrattuna eniten työskentelevään vain yhden kuukauden opintotukea nostaneeseen, jolloin luonnollisesti myös ero tehdyissä työtunneissa kasvaa.

Tulot yhteensä	Opintotuki- kuukaudet	Työkuukaudet											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
22 868 €	1	63 %	66 %	70 %	73 %	76 %	80 %	83 %	87 %	90 %	93 %	97 %	100 %
22 097 €	2	65 %	69 %	72 %	76 %	79 %	83 %	86 %	90 %	93 %	97 %	100 %	103 %
21 325 €	3	67 %	71 %	75 %	78 %	82 %	86 %	89 %	93 %	96 %	100 %	104 %	107 %
20 553 €	4	70 %	74 %	77 %	81 %	85 %	89 %	92 %	96 %	100 %	104 %	108 %	111 %
19 782 €	5	73 %	77 %	80 %	84 %	88 %	92 %	96 %	100 %	104 %	108 %	112 %	116 %
19 010 €	6	76 %	80 %	84 %	88 %	92 %	96 %	100 %	104 %	108 %	112 %	116 %	120 %
18 239 €	7	79 %	83 %	87 %	92 %	96 %	100 %	104 %	108 %	113 %	117 %	121 %	125 %
17 467 €	8	82 %	87 %	91 %	96 %	100 %	104 %	109 %	113 %	118 %	122 %	127 %	131 %
16 695 €	9	86 %	91 %	95 %	100 %	105 %	109 %	114 %	118 %	123 %	128 %	132 %	137 %
15 924 €	10	90 %	95 %	100 %	105 %	110 %	115 %	119 %	124 %	129 %	134 %	139 %	144 %
15 152 €	11	95 %	100 %	105 %	110 %	115 %	120 %	125 %	131 %	136 %	141 %	146 %	151 %
14 380 €	12	100 %	105 %	111 %	116 %	121 %	127 %	132 %	138 %	143 %	148 %	154 %	159 %

Taulukko 8. Nostettujen opintotukikuukausien ja bruttoansioiden vertailu.

Taulukosta voidaan havaita, että 12 opintotukikuukautta nostanut ja vapaantulon rajan täysimääräisesti hyödyntänyt kerryttää bruttotuloja 14 380 euroa. Tämä on 63 % vapaantulon rajan täyteen tehneen, vain yhden opintotukikuukauden nostaneen opiskelijan 22 868 euron ansioista. Toisaalta yhdeksän tukikuukautta nostanut ja vapaantulon täysin hyödyntänyt saavuttaa jo 70 % taulukon esimerkin eniten tiennaneen bruttoansioista.

Alemmassa 9. taulukossa tarkastellaan esimerkin A työtuntien eroa suhteessa enemmän työtunteja tehneisiin.

A:n työtunnit	Työkuukaudet											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	720	839	958	1077	1196	1315	1435	1554	1673	1792	1911	2030
2030	35 %	41 %	47 %	53 %	59 %	65 %	71 %	77 %	82 %	88 %	94 %	100 %
1911	38 %	44 %	50 %	56 %	63 %	69 %	75 %	81 %	88 %	94 %	100 %	
1792	40 %	47 %	53 %	60 %	67 %	73 %	80 %	87 %	93 %	100 %		
1673	43 %	50 %	57 %	64 %	72 %	79 %	86 %	93 %	100 %			
1554	46 %	54 %	62 %	69 %	77 %	85 %	92 %	100 %				
1435	50 %	58 %	67 %	75 %	83 %	92 %	100 %					
1315	55 %	64 %	73 %	82 %	91 %	100 %						
1196	60 %	70 %	80 %	90 %	100 %							
1077	67 %	78 %	89 %	100 %								
958	75 %	88 %	100 %									
839	86 %	100 %										
720	100 %											

Taulukko 9. Opintotukea nostaneiden työtunnit, %-osus.

Esimerkin henkilö A:n 11 euron keskituntipalkalla, täyden 12 kuukauden opintotuet nostanut ja yhden työkuukauden tehnyt saavuttaa 63 % tuloista suhteessa yhden opintotuki-kuukauden nostaneeseen, täyden vapaantulon rajan käyttäneeseen – kuten taulukko 8 osoittaa.

Kaksitoista tukikuukautta nostanut, vapaantulon rajan täyteen käyttänyt 11 euron tuntipalkalla työskentelevä tarvitsee ansioiden täyttymiseen 720 työtuntia. Vain yhden tukikuukauden nostanut, vapaantulon rajan täyteen käyttänyt 11 euron tuntipalkalla työskentelevä puolestaan tarvitsee 2030 työtuntia. Taulukon 8 esimerkissä näimme, että kaksitoista tukikuukautta ja täyden vapaantulon rajan nostanut saavuttaa eniten bruttona ansainneen tuloista 63 %. Tähän 63 %:in bruttotuloihin työtunteja henkilö A käyttää eniten bruttoansioita tienanneeseen vain 35 % siitä määrästä, jota eniten tienannut samalla tuntipalkalla bruttoansioihin tarvitsee.

Esimerkeissä oletuksena on, että työssäkäyvät hankkivat samassa suhteessa opintopisteitä suuremmasta työmäärästään huolimatta suhteessa vähemmän työskenteleviin.

Sivutoimisesti opiskeleville suurimat opiskelun aiheuttavat kulut ovat tilapäisesti opintojen johdosta vähentyneen työntekoon käytettävän ajan vähentymisen seurauksesta johtuvat ansioiden menetykset. Tällöin opintotuki käsitetään opinnoista johtuvien kulujen osittaiseksi korvaamiseksi. (Raivola ym. 2000, 10.) Opintotuen tarkoituksena ei ole tukea työssäkäyviä harrastuksenomaisesti opiskelevia, sen sijaan työhön kannustamisesta jär-

jestelmää on vaikea kritisoida. Tilanne muuttuu yhä progressiivisemmäksi, jos vertailuun otetaan nettotulot.

Tulot yhteensä (sis. asumislisän)	Opintotuki-kuukaudet	Verotettava tulo	Vuositulo-raja	Vero-prosentti	Maksetut verot yht.	Verot %-osuus kokonais tuloista
22 868 €	1	22 667 €	23 000 €	20,70 %	4 494 €	19,65 %
22 097 €	2	21 694 €	22 000 €	19,80 %	4 085 €	18,49 %
21 325 €	3	20 720 €	21 000 €	18,80 %	3 695 €	17,33 %
20 553 €	4	19 747 €	20 000 €	17,80 %	3 287 €	15,99 %
19 782 €	5	18 774 €	19 000 €	16,60 %	2 918 €	14,75 %
19 010 €	6	17 801 €	18 000 €	15,50 %	2 572 €	13,53 %
18 239 €	7	16 827 €	17 000 €	14,40 %	2 231 €	12,23 %
17 467 €	8	15 854 €	16 000 €	13,20 %	1 883 €	10,78 %
16 695 €	9	14 881 €	15 000 €	11,80 %	1 532 €	9,18 %
15 924 €	10	13 908 €	14 000 €	10,20 %	1 211 €	7,60 %
15 152 €	11	12 934 €	13 000 €	8,60 %	1 076 €	7,10 %
14 380 €	12	11 961 €	12 000 €	8,30 %	993 €	6,90 %

Taulukko 10. Täydet vapaantulon mukaiset ansiot ja verotus.

Taulukon vuositulorajat sekä veroprosentti ovat Veronmaksajain keskusliitto Ry:n laske-mia, keskiarvoihin perustuvia. Laskelman mukainen veroprosentti sisältää keskimääräisen kunnallis- ja kirkollisveron, valtion tuloverotuksen, YLE-veron, työttömyysvakuutusmak-sun, sairausvakuutuksen päivärahanmaksun, sairaanhoitomaksun, alle 53-vuotiaiden Ty-EL-vakuutusmaksun ja automaattisesti tehtävät vähennykset, eli kunnallisverotuksen pe-rusvähennys, ansiotulovähennys, työtulovähennyksen sekä tulonhankkimisvähennyksen. (Veronmaksajain keskusliitto Ry, 2016.)

Taulukon Tulot yhteensä–sarake sisältää opintorahan, vapaantulon rajaan asti hankitut ansiot, sekä verottoman asumislisän. Verotettava tulo on kokonaistulot vähennettynä saa-duilla asumislisillä. Juuri asumislisän verottomuuden vuoksi kokonaisvero kaikista tuloista laskee alle Veronmaksajain esittämän veroprosentin.

Huomattavaa on, että progressio ylimmillä tasoilla on yli kaksinkertainen suhteessa alim-piin, eniten tukikuukausia nostaneiden määrään. Myös todellinen toteutunut verotuksen osuus korkeimmalla vain yhden tukikuukauden nostaneella, on jo yli kaksinkertainen alim-piin neljään eniten tukikuukausien nostaneiden ryhmään verrattuna.

Tulot yhteensä (sis. asumislisän)	Opintotuki-kuukaudet	Verotettava tulo	Nettotulot	Erotus ylempään tasoon	%-osuus suurimmista nettotuloista
22 868 €	1	22 667 €	18 374 €		
22 097 €	2	21 694 €	18 011 €	363 €	98 %
21 325 €	3	20 720 €	17 630 €	382 €	96 %
20 553 €	4	19 747 €	17 266 €	363 €	94 %
19 782 €	5	18 774 €	16 863 €	403 €	92 %
19 010 €	6	17 801 €	16 438 €	425 €	89 %
18 239 €	7	16 827 €	16 007 €	431 €	87 %
17 467 €	8	15 854 €	15 584 €	423 €	85 %
16 695 €	9	14 881 €	15 163 €	421 €	83 %
15 924 €	10	13 908 €	14 713 €	450 €	80 %
15 152 €	11	12 934 €	14 076 €	637 €	77 %
14 380 €	12	11 961 €	13 388 €	688 €	73 %

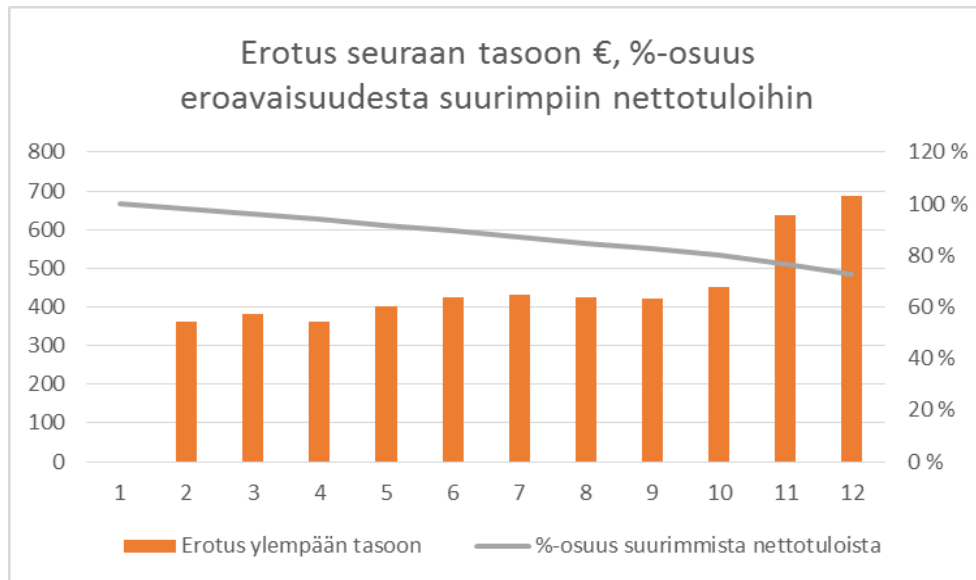
Taulukko 11. Nettotulovertailu.

Nettotulovertailu osoittaa, että alimmat nettotulot 12 kuukauden nostetuilla opintotuilla sekä täyteen vapaantulon rajaan asti työskentelevillä nousevat lähes 13 400 euroon. Ylimmät nettotulot ovat taas noin 18 400 euroa. Erotus seuraavaan opintotukikuukausia nostaneeseen ryhmään näyttää pienenevän mitä lähempänä korkeimpia tuloja ryhmiä vertailee.

Taulukon 11 oikeanpuolimmainen sarake ilmentää, kuinka paljon prosenteissa nettotuloa kertyy eri opintotukien nostomäärän mukaan suhteessa suurimpiin nettotuloihin. Alimmalla tasolla, eniten opintotukia nostanut ja veroja vähiten maksanut yltää 73 % nettotuloihin suhteessa eniten nettotuloja saaneisiin. Määrä on yksinkertaisuudessaan huima. Aiemmin taulukko 9:ssä vertailtiin esimerkin kautta 11 euroa tunnissa tienavaan henkilö A:n työtuntien määrää suhteessa eniten työskentelevään ja eniten tuloja kerryttäneeseen. Yhden toista euron tuntipalkalla työtunteja oli kertynyt 35 % siitä määrästä, jota eniten tuloja kertyttäneen oli työskennellyt. Samalla palkalla työtä tekevä voi suurimmillaan 35 % työmäärällä voi saavuttaa 73 % eniten työskentelevien ansioista.

Tietysti nettotulojen vertailu tällä tavalla osoittaa vain verojen jälkeisen käteen jäävän tulojen määrän. Oleellisempaa opiskelijalle lienee tulot, jotka jäävät käyttöön pakollisten menojen, kuten vuokran ja ruoan jälkeen. Tällöin suuremmat nettotulot tarjoavat tekijälleen korkeammat kulutusmahdollisuudet, sillä oletuksella – että pakolliset menot ovat yhtä suuret. Jos pakolliset menot vuositason arvioidaan esimerkiksi 7 000 euroon, jää alimmalle tasolle käyttöön noin 6 400 euroa kuin taas ylimmällä tasolla käytössä on yli 11 000 euroa. Kuukausitasolla edellä esitetyt luvut tarkoittaisivat 533 euroa ja 917 euroa, jolloin alimman

tason prosentuaalinen osuus suurimmista kulutusmahdollisuuksista laskisi - ja olisi täten nettotulovertailun 73 % sijasta, 58 %.

Kuvio 3. Euromääräinen erotus seuraavaan portaaseen ja %-osuus suurimmista nettotuloista.

Kuvaaja ilmentää tukikuukausien mukaan listattuna täyden vapaantulon rajan ansainneiden nettotulojen euromääräistä erotusta pylväin seuraavaan yhden tukikuukauden vähemmän nostaneisiin. Oikean puolimmaisat prosentit kertovat kuinka paljon prosentuaalista eroa syntyy eniten nettotuloja ansainneisiin.

12 kuukautta opintotukea noston ja täydet ansiot hankkinut saavuttaa 73 % esimerkin suurimmista nettotuloista. Kuvaajasta voidaan huomata, että mitä enemmän tukikuukausia opiskelija on noston, sitä suurempi on työnteen lisäyksen tuoma nettotulojen erotus seuraavaan portaaseen. Viiden ja kymmenen tukikuukauden nostaneiden välissä seuraavaan tulo-asteeseen asti työskentelyn mukana tuoma nettotulojen lisäys on noin 400 euroa seuraavaan portaaseen verrattuna. Tehdessään vuoden viimeisiä työtunteja ja ollessaan tulo-asteiden kynnyksellä, opiskelijan kannattaa siis olla erityisen tarkkana. Lisäksi, jos opiskelijan tukikuukaudet menevät opiskelijan huomiotta Kelan perintään – on edessä lainmuokaus 15 % korotus palautettavaan opintotukeen, joka siis sisältää opintorahan lisäksi asumislisän.

Työntekoa ei kuitenkaan kannata välttääkään. (Raivola ym. 2000, 134–135.) tutkimuksen mukaan todennäköisemmin tutkinnon olivat suorittaneet kohtuullisesti ansainneet, tosin kokonaisansioista palkan osuuden lisääntyessä todennäköisyys valmistumiselle kuitenkin laskee.

4.2 Laadullisen aineiston analysointia

Seuraavissa alakappaleissa käydään läpi laadullisen aineiston analysointia. Tämän alakappaleen alemmat kappaleet on otsikoitu aiemmin tehtyjen luokittelujen mukaisesti.

4.2.1 Opintopisteet

Opintopisteiden riittävydestä havaintoja aineistosta tuli yhteensä 68 kappaletta. Kelalle esitetyt kysymykset toistivat melko lailla itseään. Tässä kappaleessa on analysoitu koetut ongelmatilanteet ja askarruttavat kysymykset koskien opintopisteiden riittävyttä.

Ensimmäiseksi opiskelijat kantoivat huolta siitä, riittävätkö heidän kerryttämät opintopisteet opiskeluiden viimeisenä vuonna. (Kysymys 6, 4. tammikuuta 2015 ”Opintopisteiden määrä viimeisenä vuonna”). Kysyjän tilanteessa opiskelija oli suorittanut opintojaan aikataulun mukaisesti. Ongelmana oli, että ollakseen oikeutettu opintotukeen on suoritettava vähintään 20 opintopistettä lukuvuodessa. Opiskelijalla oli kuitenkin jäljellä viimeisenä vuotenaan vain 17 opintopistettä. Kela ilmoitti, että opintojen edistymisen seuranta (1.8 – 31.7) toteutetaan lokakuussa. Mikäli opiskelija valmistuu aikataulunmukaisesti viimeistään syksyllä, välttyy hän opintotuen perimiseltä – koska edistymistä on tapahtunut riittävästi. Kuitenkin, jos pisteitä kertyy alle 20 opintopistettä ja opinnot viivästyisivät, sen seurauksena 1.1.2016 opintotuki lakkautetaan.

Myös kysymyksessä (Kysymys 14, 6. tammikuuta 2015 ”Gradu, valmistuminen ja opintopisteiden riittävyys”) opiskelijaa arveluttaa pisteidensä riittävyys. Opiskelija nostaa lukuvuodelta 8 tukikuutautta, jolloin hänen on edistyttävä opinnoissaan vähintään 40 opintopisteen verran (= 5 opintopistettä per nostettu opintotukikuukausi). Kela ilmoittaa opintosuoritusten seurannan tapahtuvan oppilaitoksessa, josta kysyjä voi tiedustella miten hänen tapauksessaan käy - jos hän ei saa Pro gradu-tutkielmansa tarkistuksen viivästyksen johdosta kertyneitä opintopisteitä ajoissa. Kysyjää arvelutti tilanne jossa tukikuukaudet menevät takaisinperintään, saako hän niitä käyttöönsä takaisin. Kelan vastaus on selvä: perittyjä tukikuukausia ei saa takaisin käyttöönsä.

Opintopisteiden kertymää seurataan luonnollisesti myös ulkomailla opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden osalta. (Kysymys 17, 7. tammikuuta 2015 ”Vähimmäissuoritusvaatimus ulkomailla”) Kysyjä on aloittanut korkeakouluopintonsa tammikuussa uudessa yliopistossa, opiskelija on tietoinen lukukaudelta tehtävästä opintopisteiden kertymisen seurannasta lokakuussa. Opiskelijan ongelma on, että hänen ei ole mahdollista valita niin monia kursseja kevätlukukaudella, että 5 opintopisteen kuukausisääntö toteutuisi. Opiskelija kysyykin tehdäänkö seuranta hänen kohdallaan seuraavana vuonna vai nyt, jolloin hän

tulee alittamaan pistesäännön. Kelan vastauksesta opiskelija ohjataan ottamaan yhteyttä Opintotukikeskukseen, joka hoitaa ulkomailla opintojaan suorittavien asioita. Kelan linkistä omille sivuilleen 'Edistyminen ulkomaan korkeakouluopinnoissa', selviää että 20 opintopisteen vähimmäissuoritus vaatimus ei koske keväällä opintonsa aloittaneita. Opintosuorituksia tulee kuitenkin olla 5 opintopistettä per nostettu tukikuukausi. Rajassa voidaan joustaa, jos opiskelijalla on aiempien suoritusten osalta koko opintoaikanaan 5 opintopistettä tukikuukasia kohden. Näin ollen opiskelijan suoritukset ensimmäiseltä lukuvuodeltaan alittavat tarvittavat pisteet, ja lokakuun edistymisen seurannassa opintotuki todennäköisesti lakkautetaan vuoden alusta lähtien. Mikäli opiskelija on kirinyt 5 opintopisteen kuukausi tahdin kiinni syksyn opinnoissaan, selvittämällä tämän tammikuussa opintotuen maksua voidaan hakemuksesta todennäköisesti jatkaa.

Opiskelija oli siirtynyt toisesta ammattikorkeakoulusta toiseen jatkamaan samaa alaa. (Kysymys 76, 25. tammikuuta 2015 "Siirto-opiskelija tuet ja opintopisteet"). Kysyjää arvelutti, kuinka monta opintopistettä hänen tulee kerryttää uudessa ammattikorkeakoulussa – että hänen tukeaan ei perittäisi takaisin. Kela ohjeisti jälleen 5 opintopisteen vaatimuksesta eli normaalin 9 kuukauden opiskelutahdin vaaditaan 45 opintopisteen suoritukset lukuvuodelta. Takaisinperintä tulee kyseeseen vain, jos opintopisteitä on suoritettuna alle 1 opintopiste per nostettu tukikuukausi.

Opiskelijalla oli jo korkeakoulupaikka, hän suunnitteli kuitenkin hakevansa opiskelemaan myös toiseen korkeakouluun ja häntä arvelutti miten opinnoissa edistymistä mitataan kahden tutkinnon suorittajan kohdalla. (Kysymys 124, 6. helmikuuta 2015 "Opintojen riittävä edistyminen tuplatutkinnossa"). Kelan vastauksesta selviää, että opintojen edistymistä seurataan sen tutkinnon kohdalla, johon opiskelija on hakenut opintotukea. Näin ollen esimerkiksi kahden tutkinnon 3 opintopistettä per tukikuukausi, ei olisi riittävä. Niiden opintojen joihin tuki on haettu, tulee edistyä vähintään 5 opintopistettä per tukikuukausi tahdilla.

Helsingissä opiskelevaa mietitytti, lasketaanko hänen ammattikorkeakoulunsa ulkopuolella suorittamat opinnot opintopisteiden seurannassa. Kysymys oli vapaasti valittavien opintojen opintopisteistä. (Kysymys 129, 10. helmikuuta 2015 "Oman koulun ulkopuoliset kielikurssit"). Koska opinnot sisältyvät tutkintoon ja edistävät valmistumista, lasketaan suoritukset opintopisteiden seurannassa. Opiskelijaa myös mietitytti tuleeko hänen ilmoittaa näistä opinnoista Kelalle. Vastauksesta ilmeni, että ei tarvitse koska sisältyvät tutkintoon.

Ulkomailla harjoitteluun mielivää kysyjää arvelutti voiko hän saada opintotukea harjoittelunsa ajaksi. (Kysymys 133, 10. helmikuuta 2015 "Opintotuki ulkomaan harjoitteluun").

Opintotukea voi saada myös ulkomaille harjoittelun ajaksi, jos harjoittelu kuuluu suoritettaviin opintoihin. Opintorahan osuus on sama kuin Suomessa opiskelevalla, asumislisä voi nousta maksimissaan ulkomailta opiskelevalla hieman korkeammalle 210 euroon, mikäli yhtäjaksoinen asuminen ulkomailta kestää yli 8 viikkoa. Saadaksesen korotettua opintotukea tulee opiskelijan tehdä opintotuen muutosilmoitus, lisäksi oppilaitokselta on hyvä pyytää todistus ulkomaan opinnoista tai harjoittelusta.

Lakkautuksen vuoksi määräaikaiseksi muutettu opintotuki. (Kysymys 151, 16. helmikuuta 2015. ”Määräaikaisen opintotuen muuttaminen pysyväksi”) Opintotuki oli muutettu määräaikaiseksi liian alhaisen edistymisen vuoksi. Opiskelijaa arvelutti, voidaanko tuki muuttaa jälleen pysyväksi. Hän oli saavuttanut vaaditun 5 opintopisteen tahdin ja kysyi, miten muutos tapahtuu. Kelan ohjeistuksesta selviää, että riittävä edistyminen opinnoissa on saavutettu ja tuki voidaan myöntää uudelleen, tukea tulee kuitenkin hakea uudelleen.

Opiskelija oli hakenut lisätukikuukausia saattaakseen opintonsa loppuun. (Kysymys 188, 27. helmikuuta 2015. ”Keskenräinen gradu ja lisätukikuukaudet opintoihin.”) Opiskelija oli saanut hylkäävän päätöksen, koska opintopisteitä puuttui yli 75 tutkinnon suorittamisesta. Opiskelija kuitenkin alittaisi 75 opintopisteenrajan, jos hänen osaltaan jo tehdyn gradun opintopisteet laskettaisiin suoritetuiksi – vaikka työ ei ole vielä valmis kokonaan. Kela kertoo saavansa lausunnon opiskelijan korkeakoulun opintotukilautakunnalta siitä, voidaanko lisätukikuukausia myöntää - vai ei. Opiskelijaa kehoitettiin keskustelemaan opintotukilautakunnan kanssa, siitä onko hänen mahdollista saada osaltaan suoritetusta gradusta hyvitystä.

Opiskelija, joka opiskelee ulkomailta tutkintoaan, pohti tuleeko hänen tehdä selvitys opinnoistaan Kelalle kun hän ei enää aio nostaa opintotukea - vaan rahoittaa tutkintonsa työskentelemällä. (Kysymys 226, 13. maaliskuuta 2015. ”Opintojen edistyminen”). Kelan vastauksesta ilmenee, että selvitys kannattaa lähettää vain, jos aikoo nostaa opintotukea. Suoritettuaan tutkinnon opiskelijan kuitenkin kannattaa ilmoittaa Kelalle tutkinnon suorittamisesta, koska Kela ilmoittaa siitä eläketurvakeskukseen, jolloin opinnoista kertyy eläkettä.

Opiskelija pohti äitiyslomansa aikaisten opintojen rahoitusta. (Kysymys 292, 2. maaliskuuta 2015. ”äitiysloma ja opiskelu”). Kelan vastauksesta selviää, että opiskelijat ovat oikeutettuja opintotukeen myös samanaikaisesti äitiys-, isyys-, vanhempainrahan sekä lastenhoidontukea saadessaan. Opintotuen asumislisä perheellisillä korvautuu yleisellä asumistuella. Perhe-etuuden määrä tai oikeus siihen, saattaa kuitenkin erota vanhempien kesken. Jos opiskelija ei saa opintorahaa, hänen vanhempainpäivärahan määrä voi määräy-

tyä ansiotulojen perusteella. Kelan virkailija myös huomauttaa, että vanhempainpäiväraha maksetaan yleensä vähimmäismääränä opintorahaa nostavalle. Koulumatkatukea voi saada ainoastaan päätoimisesti opiskellessaan, eli vähintään 18 päivää kuukaudessa opintopäiviä suorittaessaan.

Kesäopintoja pohtiva. (Kysymys 227, 16. maaliskuuta 2015. ”Opintotuki kesäksi”) opiskelija oli lukenut ohjeistuksen 5 opintopisteen kuukausitahdistista, sekä kesällä että kokonaisopiskeluissa. Kysymys kuului, tuleeko kesällä suorittaa 5 opintopistettä per tukikuukausi vai riittääkö vähemmän, jos koko vuonna kertynyt yhteismäärä kuitenkin ylittää 5 opintopisteen kuukausirajan. Kelan vastauksesta ilmenee, että lähtökohtaisesti kesän opintosuunnitelmassa on oltava 5 opintopistettä per haettava tukikuukausi – lopulta korkeakoulun opintotukilautakunta linjaa mikä on riittävä määrä. Kuitenkin yhteensä koko lukukauteen opintopisteiden on yllettävä 5 opintopisteen tukikuukausi tahtiin lokakuun edistymisen seurannassa. Kela ei edistymisenseurannassa tulkitse erikseen pelkkiä kesäkuukausia.

Avoimessa korkeakoulussa opintoja suorittanut opiskelija pohti kysymyksessä lasketaan-ko AHOT-menetelmällä kerrytetyt opintopisteet vähimmäissuorituksiksi. (Kysymys 1004, 9. lokakuuta 2015. ”Vähimmäissuoritukset ja avoimesta saanut ahotoinnit”). Kelan vastauksesta selviää, että AHOT-menetelmällä kerrytetyt opintopisteitä ei huomioida opintopisteiden seurannassa ”suorituksiksi”. Jos kurssista vain osa on hyväksi luettu, tulee valvonnassa ottaa huomioon vain ne opintopisteet, jotka on suoritettu perinteisellä opiskelutyöllä. Kelan ohjeistuksessa kuitenkin muistutetaan, että asiaan voi vaikuttaa korkeakoulun käytössä oleva opintosuoritusrekisteri ja käytännöt joita he noudattavat. Perusteluna, miksi AHOT-menetelmällä hankittuja opintopisteitä ei lasketa vähimmäissuorituksiin, on kaksinkertaisen hyvityksen välttäminen. Jos opiskelija suorittaa opintoja jo toisessa koulussa ja hyväksilukee ne uudessa opiskelupaikassaan, on olemassa mahdollisuus kaksinkertaisesta opintotuen hyödyntämisestä samoihin opintoihin. Kuten Kelan virkailija vastauksessaan huomauttaa, avoimen korkeakoulun kautta hankittuun osaamiseen ei toki ole saanut opintotukea.

Yleisesti opiskelijoita mietitytti edistymisen seuranta, koska opintopisteiden tulee olla rekisteröitynyt ja mitkä suoritettut opintopisteet lasketaan. Seurannassa otetaan huomioon lukuvuoden, eli 1.8 – 31.7 välisenä aikana suoritettut opintopisteet ja seuranta toteutetaan loka-marraskuussa. Opintopisteiden tulee olla rekisteröidyt lukuvuoden loppuun mennessä eli viimeistään 31.7.

Useaa mietitytti myös katkeaako tuki, jos opintosuorituksia ei kerry riittävästi eli 5 opintopistettä per tukikuukausi tai 20 opintopisteen minimirajaa per lukukausi. Tuki lakkautetaan,

jos opintopisteitä ei ole aiempien suoritusten perusteella kertynyt vähintään 5 opintopistettä per nostetut tukikuukaudet.

Mikäli opiskelija huomaa, että opintosuorituksia ei kerry riittävästi 5 opintopisteen kuukausi tahtiin – voi hän palauttaa jo nostettuja tukia. Syksyn tukikuukaudet ovat palautettava viimeistään toukokuussa, kevään tukikuukaudet elokuussa. Palauttamalla tuet, opiskelija saa tukikuukaudet takaisin käyttöönsä.

Vaihtoehtoisesti joutuessaan opintosuoritusseurantaan, opiskelija voi välttyä opintotuen lakkauttamiselta – jos hidastumiseen on ollut perusteltu syy, kuten vakava sairastelu. Näin oli käynyt opiskelijalle. (Kysymys 278, 1. huhtikuuta 2015 ”Opinnoissa edistyminen, takaisinperintä”).

4.2.2 Tulorajat

Opinnot aloittaneen opiskelijan vuositulorajat olivat ylittyneet. (Kysymys 12, 5. tammikuuta 2015. ”Palkanmaksun ajankohdan vaikutus”) Opiskelija oli työskennellyt ainoastaan ennen opintojen aloittamistaan, hänen palkka on kuitenkin maksettu jo opintojen alettua syyskuussa. Kelan vastauksesta ilmenee, että mikäli kokonaisansiot kalenterivuotena, 4 kuukauden nostetuilla tuilla ylittävät vapaantulonrajan 18 400€, tulee opiskelijan pysyä 660 euron rajoissa opiskeluaikanaan. Opiskelija oli kuitenkin saanut palkkansa lisäksi, lomarahat jolloin 4x 660 euron raja ylittyi. Sääntö on yksinkertainen, opintoraha ja asumislisä tulee palauttaa neljältä kuukaudelta.

Opiskelija, joka asuu vanhempiansa luona, on huomannut saavansa alhaista opintorahaa. (Kysymys 18, 7. tammikuuta 2015. ”Opintotuki ja vanhemmilla asuminen”). Opiskelija pohdii, nouseeko hänen vuositulorajansa, mikäli hän palauttaa opintorahan. Kelan vastauksesta ilmenee, että nousee. Vuosituloraja määräytyy nostettujen opintotukikuukausien mukaan, sillä ei ole merkitystä onko opintotuki pienempää tai sisältääkö se asumislisää.

Opiskelija tiedusteli vaikuttavatko tontin myynnistä saadut tulot tulorajaan. (Kysymys 25, 7. tammikuuta 2015. ”Opintorahan verotus”) Kelan vastauksesta ilmenee, että mahdollinen tontista saatava myyntivoitto lasketaan tuloksi. Opiskelija kysyi myös, onko hänen mahdollista saada opintorahasta tehtyjä ennakonpidätyksiä takautuvasti Kelalta takaisin. Kelan mukaan tämä on mahdollista, mikäli Verohallinto myöntää muutosverokortin takautuvasti.

Työelämässä jo oleva monimuoto-opiskelija kysyi, onko hänen mahdollista saada tukea palkattoman työharjoittelun ajaksi. (Kysymys 38, 12. tammikuuta 2015. ”Opintotuki työhar-

joittelun aikana monimuoto-opiskelussa”) Aiemmin kokoaikaisesti työskennellessään hänen tulonsa olivat 28 000€ vuodessa. Nyt opiskelija kertoi työskentelevänsä 80 prosenttisesti. Kelan vastauksessa opiskelijaa kehoitettiin arvioimaan tuloja ja tarkastamaan pysyvätkö tulot vapaantulon rajan sisällä. Yhden tukikuukauden nostavan opiskelijan vuositulo-
raja on 22 330€, joten arviointi kannattaa suorittaa huolellisesti.

Ulkomailla opiskeleva korkeakouluopiskelija tiedustelee tulon kohdistuksesta. (Kysymys 44, 12. tammikuuta 2015. ”opintotuki,tulot”). Opiskelija on myynyt yrityksensä 100 000 euron hintaan, ja kysyy, onko hän velvoitettu maksamaan takaisin aikaisempina vuosina saamiaan opintotukia. Kelan vastauksessa kerrotaan, että pääsääntöisesti tulot ovat sen vuoden tuloja, jolloin opiskelija on ne saanut. Tuloksi lasketaan yrityskaupan johdosta se tulo, jonka Verohallinto sellaiseksi määrittää. Opiskelijan ei siis tarvitse maksaa aiempien vuosien opintotukia takaisin, mutta vuoden 2015 tuloraja ylittyy.

Ulkomailla opiskelevaa kysyjää arveluttaa, onko hän oikeutettu opintotukeen vaikka työskentelisi ulkomailla. (Kysymys 49, 18. tammikuuta 2015 ”Opintotuki + asumislisä kelalta ulkomaille ja osa-aikatyö”) Ulkomailla opiskeleviin opintotuen nostajiin sovelletaan samoja tulorajoja kuin Suomessa opiskeleviin, eli osa-aikatyön tekeminen on mahdollista.

Opiskelija kysyy tulorajojen laskentakaudesta. (Kysymys 66, 21. tammikuuta 2015 ”Tulorajojen laskenta”) Opiskelija pohtii, kuinka paljon hän saa ansaita lukukauden aikana, kun lukukausi alkaa 1.8 ja päättyy 31.7. Kelan vastauksessa ilmoitetaan, että tulorajan seuranta lasketaan kalenterivuoden ansioiden perusteella.

Opiskelija oli valmistunut keväällä 2014 opinnoistaan ja nostanut opintotukea neljältä kuukaudelta. (Kysymys 95, 29. tammikuuta 2015. ”Valmistumisen jälkeen tienatun tulo”). Tulorajat olivat ylittyneet, vaikka tuloraja neljän opintotukikuukauden nostaneella kipuaa yli 18 000 euroon. Opiskelija oli tienannut töistään opintojen jälkeen. Entistä opiskelijaa arvelutti, onko hän velvoitettu palauttamaan tukia. Kelan vastauksesta ilmenee, että mikäli tulot opiskeluaikana ovat pysyneet alle 660 euron rajan, ei vuositulo ylitys johda opintotukien palauttamiseen. Kysyjää kehoitetaan kuitenkin pitämään palkkakuittinsa tallessa, koska mikäli vuosituloraja on ylittynyt, tulee hän saamaan tulonvalvontakirjeen, johon tulojen ajankohdan selvittämällä palautuksista vapautuu.

Sairaanhoitaja-opiskelija kysyy yleisen asumislisän ja työn yhteen sovittamisesta. (Kysymys 99, 29. tammikuuta 2015. ”opintotuki+yleinen asumistuki”) Opiskelijalla on avomiehensä kanssa lapsi, jolloin he kuuluvat opintotukea nostaessaan asumislisän sijasta yleisen asumistuen piiriin. Opiskelija kysyy, onko todella niin, että hän saisi hankkia lisäansi-

oita 600 eurolla kuukaudessa tekemällä töitä, jos hänellä ei olisi lasta, koska yleinen asumistuki laskisi. Lisäksi opiskelija toivoisi voivansa tehdä kesätöitä, mutta huomauttaa yleisen asumistuen tulojen valvonnan laskennan tapahtuvan viimeisen 12 kuukauden tulojen perusteella – jolloin ikään kuin muutamaa kuukautta ei voi jättää välistä. Kelan vastauksessa todetaan, tulorajojen laskennan eroavan opintotuen ja yleisen asumistuen tulovalvonnassa ja lakien ja säädösten usein vaikuttavan epäreiluilta.

Opintovapaalla ammattikorkeakoulussa opiskelevan aikuiskoulutustuki loppuu. (Kysymys 111, 4. helmikuuta 2015. ”Vuokratuloista tukien menetys?”) Opiskelijalla on omistusasunto, jota hän ei pysty enää pelkällä opintotuella maksamaan. Hän tiedustelee, onko hänen mahdollista vuokrata asuntoaan ja olla samalla oikeutettu opintotukeen - vai tuleeko hänen myydä asunto. Kelan vastauksesta ilmenee, että asunnon omistaminen ei estä opintotuen saamista, kuten ei myöskään mahdollinen vuokratulo, joka lasketaan opiskelijan tulorajoihin. Opiskelijaa kuitenkin kehoitetaan tarkistamaan asumistuen laskurilla, olisiko hän oikeutettu asumistukeen omistusasuntoonsa.

Vähän työskentelevä opiskelija kysyy arvopapereiden myyntivoittojen vaikutuksesta opintotuen tulorajoihin. (Kysymys 112, 4. helmikuuta 2015. ”Pääomatulojen vaikutus opintotukeen”) Opiskelija kysyy, lasketaanko tulorajoista koko arvopaperin myynnistä saatu summa vai ainoastaan voiton osuus. Kelan vastauksesta ilmenee, että tulorajoihin laskettava voitto on myynnistä saatu hinta, josta on vähennetty arvopaperin hankintahinta sekä mahdolliset kaupankäyntikulut. Luovutusvoittoja ei vähennetä.

Opiskelija, jonka tulovalvonnassa myyntivoittoja ei vähennetty, esittää kysymyksiä, joihin Kelan vastaus on laajempi. (Kysymys 237, 18. maaliskuuta 2015. ”Opintotuen tulovalvonta”). Opiskelija esittää kritiikkiä Verohallinnon ja Kelan eriävästä käytännöstä luovutusvoittojen vähentämisessä. Kelan virkailija selittää, että opintotuen tulovalvonnassa seuraan kumpaakin, opintotuki- ja tuloverolakia. Opintotukilain mukaisesti tulovalvonnan tuloilla tarkoitetaan tuloverolain mukaisia ansio- että pääomatuloja. Tuloverolaki taas säätää, mitä on veronalainen tulo ja muut käsitteet. Opintotuen tulovalvonta käyttää veronalaista tuloa eli bruttotuloa. Maksettavaksi päätyvät verot määräytyvät verotettavasta tulosta, josta on tehty useita vähennyksiä. Tulokäsitteet siis eroavat. Virkailija lisää, ettei ansiotulohankintaan aiheutuneita menoja vähennetä tuloseurannassa – täten ansiotulojen ja pääomatulojen kohtelu tältä osin on yhtenäistä. Virkailija myös lisää, että Kelalla ei ole mieltä pidettävä siitä, mikä olisi paras menettely. Kelan virkailija jatkaa:

”Opetus- ja kulttuuriministeriö, jolle kuuluu opintotuen kehittäminen, on perustellut veronalaisen tulon käyttämistä sillä, että opiskelijan on helpompi arvioida tulonsa bruttotuloina.

Verotettavan tulon käyttäminen tarkoittaisi sitä, että opiskelijoiden pitäisi hallita verotuksen vähennykset ja laskusäännöt, jos ja kun opiskelijan pitää arvioida tulonsa ennen verotuksen vahvistamista.”

Opiskelija puntaroi valmistumisensa ja tulevien tulojen vaikutusta aiemmin keväällä nostettuihin opintotukiin. (Kysymys 272, 30. maaliskuuta 2015. ”Opintotuen lakkauttaminen”). Opiskelija valmistuu virallisesti toukokuun lopussa, jolloin hän olisi oikeutettu myös opintotukeen. Hän kuitenkin siirtyy työelämään jo aiemmin, ja työpaikka maksaa palkan jo kuun lopussa. Kelan virkailija ohjeistaa, että opiskelijan on huolehdittava, että opiskelun aikaisien tulojen tulee pysyä 660 euron sisällä per kuukausi, jos opiskelija arvioi vuositulojen ylittyvän. Käytännössä opiskelijan kannattaisikin jättää valmistumispyyntö jo huhtikuun lopulla, jolloin hän vapautuisi tuloseurannasta huhtikuun lopusta lähtien. Toukokuun tukien peruuttaminen ainoastaan nostaa vuositulorajaa, joka silti voisi rikkoutua.

Ennakkoperintöä vastaanottanut opiskelija pohtii, vaikuttavatko saadut varat tulorajoihin. (Kysymys 404, 9. toukokuuta 2015. ”perintö ja opintotuen vuosituloraja”). Kelan vastauksesta ilmenee, että opintotuen tulorajavalvonnassa sellaiset perinnöt, että lahjoitukset, jotka kuuluvat perintöveron sekä lahjaveron piiriin eivät ole tulorajoja laskevaa tuloa.

Opiskelija kysyy opintolainan ja tulorajojen ylityksen suhdetta. (Kysymys 1105, 26. marraskuuta 2015. ”Opintolainan ja tulorajat”) Onko mahdollista nostaa opintolainaa, kun tulorajan ylityksen vuoksi opintorahaan eikä asumislisään ole oikeutettu. Kelan vastauksesta käy ilmi, että opintolainan valtiontakaus on voimassa vain niille kuukausille, jolta opintotukea nostaa. Eli mikäli peruu opintotukia ennakkoon, ei niiltä tukikuukausilta voi nostaa opintolainaa – jos lainan nostaa ennen peruuttamista, onnistuu nosto.

Yhteenvetona tulorajoista. Tulorajat toimivat siten, että vapaantulon rajaa tarkistellaan vuosittain verotuksen valmistuttua. Opintojaan yhä suorittavilla, ei ole merkitystä minä kuukausina tulot ovat ansaittu. Sen sijaan opintonsa aloittavilla ja lopettavilla kuukausikohtaiset ohjeistukset - 660 euroa tukikuukautta kohden ja 1970 euroa tuettomia kuukausia kohden voivat tulla seuratuksi. Esimerkiksi valmistunut opiskelija, joka nosti opintotukea tammikuun ja toukokuun välissä viisi kuukautta - on tulovalvonnassa seurattuna viiden tukikuukauden tulorajan; 17 090 euron mukaisesti. Mikäli valmistunut ansaitsee esimerkiksi 25 000 euroa kesäkuun ja joulukuun välissä, välttyy hän opintotuen palautukselta, mikäli tammi-toukokuun ansiot ovat 5 x 660 euron alla. Opiskelija tulee kuitenkin saamaan tulonvalvontakirjeen, koska Kela ei Verohallinnolta saamistaan tiedoista saa selville milloin tulot on ansaittu. Esittämällä vastineen valvontakirjeeseen, ja todistamalla tulojen ajankohdaksi kesä–joulukuu, opiskelija välttyy opintotuen palautukselta.

4.2.3 Tukikuukausien riittävyys

Tukikuukausia opiskelijoilla on käytössään rajattu määrä. Rajoituksella pyritään ohjaamaan tutkinnon suorittamiseen tavoitteellisessa ajassa, ja toisaalta varmistaa opiskelijoiden työelämään siirtyminen.

Työstään hoitovapaalla oleva opintoja suunnitteleva yhden korkeakoulututkinnon jo suorittanut pohtii, miten rahoittaa mahdolliset opintonsa. (Kysymys 2, 2. tammikuuta 2015. ”Hoitovapaalta toista AMK tutkintoa opiskelemaan”). Opiskelija pohtii ottavansa töistä opintovapaata, toisaalta mahdollisuus jäädä työttömäksi on. Kelan vastauksessa selvennetään kysyjän olevan oikeutettu opintotukeen. Koska opiskelija on suorittanut jo yhden korkeakoulututkinnon, on hänelle mahdollista myöntää 64 maksimitukikuukaudesta määrä, josta on vähennetty aiempaan tutkintoon jo käytetyt tukikuukaudet. Kelan virkailija myös lisää, että TE-toimiston päätöksellä on mahdollista opiskella myös työttömyysturvalla - omaehtoisena koulutuksena.

Opiskelijan opintotuki on lakkautettu lokakuusta 2015 lähtien. (Kysymys 8, 5. tammikuuta 2015. ”Opintotuen lakkauttaminen ja tulorajat”). Opiskelija kysyy, miten tukikuukausien loppuminen vaikuttaa tulorajoihin. Kelan vastauksesta ilmenee, että tukikuukausien loppuminen rinnastetaan valmistumiseen tulovalvonnan osalta. Opiskelun päättymisestä lähtien tukikuukausien ansioita ei tulovalvonnassa huomioida.

Opiskelija on valmistunut kandidaatiksi. (Kysymys 33, 8. tammikuuta 2015. ”Opintotuki uusiin maisteriopintoihin”). Kandidaatiksi valmistumisen jälkeen opiskelija on suorittanut saman alan maisteriopintoja vierailevana opiskelijana. Opiskelija kysyy pääseekö, hän 64 tukikuukauden pariin, jos hänet hyväksytään uuteen toisen alan maisteriohjelmaan. Kelan vastauksen mukaisesti, opiskelija pääsee 64 tukikuukauden piiriin. Käytännössä vaihtamalla maisteriohjelmaansa opiskelija lisää tukikuukausiaan 55:stä 64:ään.

Ammattikorkeakouluopiskelija on valmistumassa 12. maaliskuuta, hänelle kertyy vielä viisi opintopistettä myös maaliskuulle. (Kysymys 37, 12. tammikuuta 2015. ”Opintotukiaika valmistuessa”) Opiskelijalle on myönnetty tuki tammi-maaliskuulle, mutta opiskelijaa arveluttaa lasketaanko maaliskuu vielä opiskelukuukaudeksi. Kela ilmoittaa, että valmistuspäivä ratkaisee tukikuukauden kohtalon. Mikäli opiskelija valmistuu ennen kuukauden 18. päivää, kuukausi ei oikeuta opintotukeen. Opiskelijaa arvelutti myös, milloin tulovalvonta lakkaa. Kuten aiemmin jo selvitetty tulovalvonta lakkaa viimeiseen opiskelukuukauteen.

Opiskelija on suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon. (Kysymys 43, 11. tammikuuta 2015. ”Toisen korkeakoulututkinnon keskeyttäminen”) Opiskelijalle on myönnetty toiseen samantasoiseen tutkintoon lisätukikuukausia. Hän on aikeissa keskeyttää opinnot ja pohtii säilyvätkö hänelle myönnetyt lisätukikuukaudet mahdollisesti myöhempää käyttöä varten - ja toisaalta tuleeko hänen suorittaa tarvittavat, täydet 20 opintopistettä, jotta välttyisi opintotuen perinnältä. Kela vastaa, että lisätukikuukaudet säilyvät, mutta nyt keskeytettävät opinnot ovat kuluttaneet niitä. Lisäksi opintotuen takaisin perintää harkitaan ainoastaan, jos opintosuorituksia on yksi opintopiste nostettua tukikuukautta kohden.

Kahta tutkintoa samanaikaisesti suorittava opiskelija: (Kysymys 46, 14. tammikuuta 2015. ”Kaksi tutkintoa rinnakkain ja opintotukikuukausien määrä”) Opiskelija suorittaa Kandidaatin tutkintoa yliopistossa, ja valmistuu kevään aikana kandidaatiksi. Opiskelija aikoo ottaa vastaan ammattikorkeakoulupaikan, ja jatkaa samalla opintojaan yliopiston maisteriopinnoissa. Hän miettii, onko hänellä käytössään yliopistotutkintoihin myönnetyt maksimi tukikuukaudet 55 vai pääseekö hän 64 maksimi tukikuukauden piiriin. Kelan virkailijan vastauksesta selviää, että oleellista tukikuukausien määrässä on se, mihin tutkintoon opiskelija on tukea hakenut. Jos opiskelija pitää jo aiemmin haetun opintotuen yliopistopinnoissa, on tukikuukausien maksimimäärä 55. Jos opiskelija taas hakee opintotukea ammattikorkeakouluopintoihin, tutkitaan hakemus. Koska opiskelija on valmistunut kandidaatiksi, eli suorittanut alemman korkeakoulututkinnon - saa hän lisätukikuukaudet käyttöönsä. Maisteriopintojen tukiajan pidentämisen automaattina lisätukikuukaudet eivät toimi, koska opintopisteiden kertymisen seurannassa seurataan niitä opintoja joihin tuki on haettu.

Ammattikorkeakoulu opiskelijan oikeus opintotukeen päättyi. (Kysymys 50, 17. tammikuuta 2015. ”Kun oikeus opintotukeen loppuu”). Opiskelijan opinnot olivat pitkittyneet tutkinnon vaihtamisen vuoksi, ja kestäneet yhteensä 5 vuotta. Tämän johdosta opintotukikuukaudet suoritettavaan tutkintoon päättyivät. Opiskelijaa arvelutti, onko hänen mahdollista saada mitään muuta tukea loppuopintojensa - kolmen kuukauden ajalle. Kela ohjeistaa kysyjää hakemaan asumiseen yleistä asumistukea, johon opiskelija voi olla oikeutettu. Mahdollista on myös hakea tukiajan pidennystä, jota myönnetään vain perustelluin yksilöidyn syin.

Toisen asteen tutkinnon suorittanut opiskelija: (Kysymys 60, 20. tammikuuta 2015. ”Opintotukea uusiin opintoihin?”) Opiskelijaa mietityttää, onko hänellä oikeutta korkeakoulun monimuoto-opinnoissa opintotukeen, kun hän suorittanut jo 2 ammattitutkintoa ja nostanut opintotukea niissä. Kela ilmoittaa tukikuukausien maksimin koskevan vain korkeakoulu-

opintoja - näin ollen toisen asteen opinnoissa nostetut opintotuet, eivät laske tukikuukausien määrää.

Kandidaatti-opiskelija siirtymässä maisterivaiheen tuen piiriin. (Kysymys 86, 20. tammi-kuuta 2015. ”Maisterivaiheen tukien alkaminen”) Opiskelija valmistuu kandidaatiksi 8.2, ja aloittaa maisterivaiheen opintojen suorituksen. Hän kysyy, voiko hän nostaa helmikuun opintotuet. Kela vastaa seuraavasti: ”Ylemmän korkeakoulututkinnon opintotuki myönnetään alemman korkeakoulututkinnon suorittamiskuukautta seuraavan opintotukeen oikeutettavan kuukauden alusta lukien”. Toisin sanoen opiskelija on oikeutettu maisterivaiheen opintotukeen maaliskuusta lähtien, tukea voi hakea kuitenkin jo helmikuussa. Saman otsikon alla kandidaatti-opiskelijan valmistuminen kandidaatiksi näyttää ajoittuvan syyskuuhun - koska Saksassa jossa hän vaihto-opiskelee kevätlukukausi jatkuu syyskuuhun asti. Opiskelija tarvitsisi sanojensa mukaan tuen lokakuulle, lisäksi hän on opiskellut etuajassa jo myös maisterivaiheen opintoja. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää ennen kuin kandidaattivaiheen valmistumisesta seuraavan kuukauden alusta lähtien.

Tutkinnon suorittanut opiskelija on käyttänyt kaikki tukikuukautensa. (Kysymys 139, 12. helmikuuta 2015. ”Tuki toiseen korkeakoulututkintoon”) Kysyjä on suorittanut alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon, ja suunnittelee ammattikorkeakouluopintoja. Opiskelija kysyy, voiko hän rahoittaa opintonsa ainoastaan säästöillä ja työnteolla. Kelan vastauksessa kehoitetaan tarkistamaan, onko todella kaikki tukikuukaudet käytetty - vai olisiko opiskelijan tilanteessa mahdollista saada 64 tukikuukauden maksimit käyttöönsä. Mikäli tukikuukaudet on käytetty, voi opiskelija suunnitteleva hakea sosiaalitoimistolta toimeentulotukea ja Kelalta yleistä asumistukea.

Opintotukien lisäkuukausien myöntäminen mietitytti opiskelijaa. (Kysymys 185, 25. helmikuuta 2015. ”Millä perusteilla saa lisää opintotukikuukausia?”) Opiskelijan alempaan ja ylempään tutkintoon myönnetty 55 tukikuukautta loppuivat, opiskelija tarvitsisi 7 kuukautta lisäkuukausia suorittaakseen tutkinnon. Kela ohjeistaa, ettei tässä tapauksessa lisätukikuukausien myöntämisen edellytykset täyty, koska opiskelija ei ole ollut esimerkiksi vakavasti sairaana. Lisäksi pidennyksen ehtona on, että tutkinnosta saa uupua enintään 75 opintopisteen opinnot. Kun tuet päättyvät vaihtoehtoina on yleinen asumistuki, kunnan mahdollisesti myöntämä toimeentulotuki. Mahdollista on myös tiedustella työttömyysedusta TE-toimistolta.

Opiskelijoita mietitytti myös hallituksen esitys (210/2014), koskien samantasoista tutkintoa ja opintotukea. (Kysymys 209, 10. maaliskuuta 2015. ”Lakimuutos opintotukea koskien”). Opiskelija kysyy ovatko ammattikorkeakoulututkinto sekä yliopisto-opinnot samantasoisia

opintotukea myönnettäessä. Kela ilmoitti kysyjälle, eduskunnan vasta käsittelevän asiaa, eikä asian lopputilasta ollut vielä varmuutta. Jälkeenpäin toki tiedämme, että hallituksen esitys kaatui, eikä samantasoiseen tutkintoon opiskelevien oikeutta opintotukeen poistettu.

Yliopisto-opiskelija pohtii opintoalan vaihtoa. (Kysymys 224, 12. maaliskuuta 2015. ”Opintotukimuuto???”). Opiskelija on opiskellut vuoden yliopistossa, ja nyt päätynt katkaisemaan opintotukensa. Hän aikoo lopettaa opintonsa ja hakea uudestaan toiseen yliopistoon - eri linjalle. Opiskelijaa arveluttaa, saako hän normaalisti tukikuukausia tulevaan tutkintoon. Kelan vastauksen mukaisesti, opiskelijan uuden tutkinnon maksimi tukikuukaudet määräytyvät uuden tutkinnon tavoiteajan mukaisesti – tästä määrästä vähennetään vielä, jo käytetyt tukikuukaudet. Opiskelija ei siis pääse 64 tukikuukauden piiriin, koska keskeyttää opintonsa eikä valmistu.

Sairauden perusteella mahdollisesti oikeus tukiajan pidennykseen: (Kysymys 255, 26. maaliskuuta 2015. ”Lisätukea kandidaatintutkintoon?”) Opiskelijalla on tukien päättyessä tarve yhä viidelle tukikuukaudelle - eikä opintopisteitä tuolloin puutu yli 75 opintopisteen rajasta. Hänellä on diagnoosi, joka on vaikeuttanut opintoja, josta pitkittyminen johtuu. Kela ohjeistaa kysyjää hakemaan opintotuen pidennystä, koska pidennystä voidaan myöntää riittävin perustein.

Yhteenvetona tukikuukausista. Opiskelijalle myönnetään tukikuukausia käyttöön tutkinnon ohjeellisen tavoiteajan mukaisesti. Mikäli opiskelija suorittaa alemman korkeakoulututkinnon, ja hakeutuu uuteen koulutusohjelmaan - hänen tukikuukausiensa maksimimäärä nousee 64 tukikuukauteen. Uuteen koulutusohjelmaan opiskelijalle jää käyttöönsä 64 tukikuukaudesta aiemmin käytettyjen tukikuukausien erotus. Jos opiskelija lopettaa alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen kesken, ja hakeutuu suorittamaan uutta tutkintoa – hänelle myönnetään uuden tutkinnon tavoiteajan mukaisesti opintotukikuukausia. Tukikuukausista vähennetään hänen aiemmin keskeyttämissään opinnoissa käyttämät tukikuukaudet. Perusteluilla syillä opiskelija voi hakea opintotuen pidennystä, mikäli hänellä on tutkintoon tarvittavia opintoja suorittamatta enintään 75 opintopisteen verran. Pätevät syyt tutkinnon pitkittymiselle ovat lähinnä sairaustapaukset.

4.2.4 Opintolaina

Opiskelija poissaolevana ja opintolaina: (Kysymys 1, 1.12.2014. ”Voiko opintolainaa nostaa poissaolevana?”) Opiskelijalle on myönnetty lainantakaus koko vuodeksi, kuitenkin hän on ilmoittautunut poissaolevaksi kevääksi ja kysyy, voiko nostaa kevään lainaerän.

Kelan ohjeistus on selvä, opintolainaa ei voi nostaa poissaolevana. Samassa ketjussa 1.1.2015 opiskelija kysyy menettääkö hän opintotukikuukaudet jos hän nostaa lainan ja peruuttaa kevään opintotuet. Vapaaehtoiset opintotuen palautukset eivät poista tukikauksia käytöstä, vaikka opiskelija olisi nostanut opintolainaa.

Oikeus opintotukeen: (Kysymys 13, 5.1.2015. ”Viimeinen hetki nostaa opintolainaa?”) Opiskelija on saanut tutkintonsa kurssit suoritettua, ja työskentelee opinnäytetyöprosessin ohessa - eikä nosta opintotukea. Hän kysyy, onko hänen mahdollista saada opintolainaa. Opintolainan valtiontakaus myönnetään opintotuen yhteydessä. Jos opiskelija on jo perunut kevään opintotuet, ei hän voi nostaa opintolainakaan. Jos opiskelija vastaa lainannoston jälkeen palauttaa tammikuun tuen, ja peruuttaa loppu kevään tuet - ehtii hän nostaa opintolainan.

Opintolainan nostoajankohta: (Kysymys 22, 6. tammikuuta 2015. ”Opintolainan hakeminen ja nostoajankohta”) Opiskelija on saanut opintotukipäätöksen opintoihin jo syksyllä ja tammikuussa valtion lainatakauksen koko lukuvuodelle. Päätöksessä kirjoitetaan viimeisen opintolainan nostopäivän olevan 31.7. Opiskelijaa arveluttaa mikä on viimeinen mahdollinen nostoajankohta tuelle, kun lukukausi päättyy jo toukokuussa. Koko lainaerän voi nostaa päätöksessä ilmoitettuun nostopäivään asti.

Opintoetuksien hakemuksen päivämäärä: (Kysymys 65, 20. tammikuuta 2015. ”Ehdinkö nostaa opintolainan”) Opiskelija on aloittanut opinnot tammikuussa, ja hän muuttaa 26.1 omilleen ja on ymmärtänyt saavansa korkeamman opintorahan asuessaan omillaan verrattuna vanhemmilla asuviin opiskelijoihin. Opiskelija kysyy, tuleeko hänen hakea opintotukea heti, että hän ehtii nostaa opintolainan myös tammikuulta. Kela vastaa, ettei opintotukea voida myöntää takautuvasti. Hakemus kannattaa toimittaa Kelaan vielä tammikuun aikana, jolloin opintotuki voidaan myöntää. Opintolainan nostamista korkeakouluopiskelija voi hakea pankiltaan ja nostaa koko lukukaudelta heti päätöksen saatuaan.

Lainantakauksen vuosiraja: (Kysymys 94, 29. tammikuuta 2015. ”Toinen opintolainaa”) Opiskelija on nostanut koko lukuvuoden opintolainansa ja kysyy, voiko hän saada toisen, pienemmän lainatakauksen. Kelan vastaus on selvä, opintolainan takaus myönnetään vain kerran vuodessa.

4.2.5 Opintolainavähennys ja –hyvitys

Tässä kappaleessa käsitellään opintolainavähennystä ja –hyvitystä koskevia kysymyksiä. Kelan sivuilla on tätä nykyä loistavat laskurit, joihin opiskelija voi täyttää aloittamisajankoh- tansa, nostamansa lainat sekä poissaolo lukukaudet ja syyt poissaoloihin. Laskurin avulla

saa tietoonsa onko oikeutettu lainavähennykseen tai –hyvitykseen, sekä etuuden euro määrään.

Opintolainavähennys

Opintolainavähennyksen määräaika: (Kysymys 16, 7. tammikuuta 2015. ”Opintolainavähennys, tuplatutkinto, ja opintotuki siinä”) Opiskelija, kysyy onko hänen mahdollista saada tulevaisuudessa opintolainavähennystä, jos hän ei ole saanut suoritettua tutkintoa ajoissa, ja toisen tutkinnon suorittaminen alkaa syksyllä 2015. Kela vastaa, että opintolainavähennykseen oikeuttavan ajan laskenta alkaa sen lukukauden alusta, kun opiskelija on vastaanottanut ensimmäiset korkeakouluopintonsa – poikkeuksena aikaisintaan 2005 aloitetut opinnot. Määräajat ovat ehdottomia. (Kysymys 64, 19. tammikuuta 2015. ”Opintolainavähennyksen määräajan ehdottomuus”). Opiskelijan diplomityön hyväksyminen hänen oletuksena viivästyy elokuuhun, hänen saadessaan sen valmiiksi vasta alkukesän hyväksymiskierroksen jälkeen. Lukuvuoden vaihtuessa elokuussa, myös oikeus lainavähennykseen poistuu, koska määräaika ylittyy – vaikkakin niukasti.

Valmistunut opiskelija ja opintolainavähennys: (Kysymys 52, 16. tammikuuta 2015. ”Opintolainan takaisinmaksu”) Opiskelija on valmistunut yliopistosta, ja on oikeutettu vähennykseen. Hän haluaisi maksaa opintolainan kokonaan pois kuluvana vuonna - osan jo alku keväästä. Opiskelija kysyy, meneekö lainan lyhennyksistä tieto Kelalta Verohallintoon välittömästi. Opiskelijan tarkoituksena on tilata kesällä uusi verokortti, ja saada lainavähennys huomioiduksi veroprosenttiin. Kela ilmoittaa, että lainavähennys tehdään lainanlyhennysvuoden veroista, ja että vähennys myönnetään vasta lopullisessa verotuksessa. Jos opiskelija haluaa verovähennyksen tulevan huomioiduksi verokortissa, voi hän itse olla yhteydessä verohallintoon.

Opiskelija aloitti opintonsa 2012 vuoden keväällä, hän kuitenkin sai paikan jo syksyllä 2011 – mutta ilmoittautui poissaolevaksi asepalveluksen vuoksi. (Kysymys 106, 2. helmikuuta 2015. ”Opintolainavähennys – poissaololukukausi.”) Opiskelija on valmistumassa keväällä 2015, eli opiskelupaikan saaminen ja opinnot ovat ajoittuneet 5 lukuvuodelle – kuitenkin opiskelija on ollut läsnä ensimmäisen kerran 2012 alussa, jolloin opintoaika on tavoiteajan sisällä ja opiskelija on oikeutettu vähennykseen. Valmistumisen tulee tapahtua lukuvuoden sisällä, eli 31.7 mennessä. Lisäksi vähennyksen saadakseen opintolainaa tulee olla nostettuna vähintään 2 500 euroa. Kysymyksen 174 (”12kk asepalvelus ja opintolainavähennys” 19. helmikuuta 2015) vastauksessa, Kela ilmoittaa että vähennysajan pidennyksessä huomioidaan vain olosuhteet, jotka ovat kestäneet yhtäjaksoisesti vähintään kuukauden. Pidennykseen oikeuttavat olosuhteet pidentävät tutkinnon suorittami-

seen hyväksytyä aikaa puolella lukuvuodella. Yhden lukukauden aikana voidaan hyväksyä vain yksi pidennykseen oikeuttava syy.

Vähennysoikeuden ajankohta: (Kysymys 149, 2. tammikuuta 2015. ”Päätös opintolainavähennyksestä vuonna 2015”) Opiskelija on valmistunut elokuussa 2014, ja kysyy koska hän saa päätöksen opintolainavähennyksestä, sillä hän haluaisi alkaa lyhentämään lainaa mahdollisimman nopeasti. Kuitenkaan ennen päätöstä hän ei halua siihen ryhtyä, ettei lainapääomasta tehtävä vähennys pienene. Kelan virkailija ilmoittaa Kelan tekevän päätökset korkeakouluilta ja pankeilta saatujen tietojen perusteella. Päätöksiä tehdään neljästi vuodessa, tammi-, maaliskuu-, touko- ja lokakuussa.

Opintolainahyvitys

Opintolainahyvitys koulutusohjelmaa vaihtaessa: (Kysymys 7, 29. lokakuuta 2014. ”Opintolainahyvitys”) Ammattikorkeakoulu-opiskelija suorittaa parhaillaan ensimmäistä vuotta korkeakouluopintojaan, ja pohtii onko hän oikeutettu opintolainahyvitykseen - jos hakeutuu seuraavana vuonna 300 opintopisteen yliopisto-opintoihin ja suorittaa ne 5 vuoden tavoiteajassa. Opiskelija on vastaanottanut paikan 2013, mutta ilmoittautunut poissaolevaksi lukuvuokeksi 2013 – 2014 asepalveluksen vuoksi. Kelan vastauksesta selviää, että lainahyvitykseen oikeuttavan ajan laskeminen alkaa siitä hetkestä, jolloin opiskelija on vastaanottanut ensimmäisen korkeakoulupaikkansa lähtien elokuusta 2014. Lainahyvitystä laskettaessa myös poissaolokaudet ovat tukeen oikeuttavaa aikaa lyhentäviä. Tapauksen opiskelija on vastaanottanut opiskelupaikan jo 2013, mutta ilmoittautunut läsnä olevaksi vasta syksyllä 2014, jolloin hän kuuluu opintolainahyvityksen piiriin. Lainahyvityksen piiriin kuuluvat myös ennen vuoden 2014 elokuuta paikkansa vastaanottaneet, mikäli ovat ensimmäistä kertaa läsnä opinnoissaan syksyllä 2014. Asepalvelus on perusteltu syy lainahyvitykseen oikeuttavan ajan pidentämiseksi. Kuitenkin koska asepalvelus on suoritettu 2013–2014, ei sitä enää lasketa opiskelijan tapauksessa tukea pidentäväksi ajaksi. Mikäli opiskelija vastaanottaa alemman ja ylemmän korkeakoulupaikan 2015 syksyllä, ja valmistuu 300 opintopisteen mukaisesti 5 vuoden aikana - on hän oikeutettu opintolainahyvitykseen sen tutkinnon osalta. 300 opintopisteen tutkinnon aikaraja on 6 vuotta, viiden vuoden ohjeellisen tutkintoajan saa ylittää vuodella.

Opintolainahyvitys on mahdollista saada ensimmäisestä suoritetusta tutkinnosta. (Kysymys 75, 24. tammikuuta 2015. ”Opintolainahyvitys ja toinen tutkinto?”) Opiskelija uskoo suorittavansa 2014 aloittamansa yliopistotutkinnon tavoiteajassa, hän kuitenkin toivoo aloittavansa myös toiset yliopisto-opinnot 2016 - jolloin hänen yhtäaikaisten opintojen kestäisivät yhteensä 7 vuotta. Vastineesta selviää, että jos opinnot pitkittyvät yli tavoiteajan toi-

sen tutkinnon vuoksi, ei se poista lainahyvityksen oikeutta – kunhan ensimmäinen, hyvitykseen oikeuttava, tutkinto suoritetaan sen tavoiteajassa. Valmistuneesta tutkinnosta paperit tulee ottaa ulos määräajassa, jotta oikeus hyvitykseen ei poistu.

Lainan lyhentäminen. (Kysymys 122, 6. helmikuuta 2015. ”Opintolainahyvitys ja lainan takaisin maksu”) Opiskelija suorittaa kolmen vuoden mittaisia korkeakouluopintoja ulkomailla, ja suunnittelee nostavansa opintolainaa ensimmäiset kaksi vuotta opinnoista. Hän haluaisi alkaa lyhentää lainaa heti kolmantena vuotena, mutta miettii saako lainahyvityksen täysimääräisenä. Kelan virkailija ilmoittaa, ettei näin mahdollisesti kannata toimia. Mikäli opiskelija lyhentää lainaa ennen tutkinnon suorittamislukukauden loppua, pienenee lainapääoma, jolloin lainasta tehtävä hyvitys myös laskee.

4.2.6 Opintotuen palauttaminen, perintä ja lakkautus

Opintojen edistyminen: (Kysymys 3, 2. tammikuuta 2015. ”opintotuen palautus”) Opiskelija on nostanut opintotukea viimeisen neljän kuukauden aikana. Opiskelija on kuitenkin kerryttänyt opintopisteitä vain 13, ja ei ehdi suorittaa uusintakoetta alkavan asepalveluksen vuoksi. Hän pohtii, onko hänen palautettava opintotukia. Kela vastaa, että uuden säännön mukaisesti opintosuorituksia tulee olla vähintään 20 opintopistettä niiltä lukuvuosilta kuin opintotukea nostetaan. 20 opintopisteen määrä on ehdoton edellytys, vaikka nostaisi opintotukea vain yhdeltä kuukaudelta. Esimerkin opiskelijan opintotuki lakkauteen 1.1.2016, tai vaihtoehtoisesti opintotuki myönnetään määräaikaisena - ja opintojen edistymistä seurataan.

Opintotuen vapaaehtoinen palautus: (Kysymys 5, 3. tammikuuta 2015. ”Opintotuen palautus joulukuulta”) Opiskelija oli muuttanut vanhempiansa luokse joulukuussa, ja ilmoittanut muutosta Kelalle tukien jo tultua maksuun. Opiskelijan tulee palauttaa ylimaksettu korkeampituki takaisin. Hän tiedustelee, että jos hän palauttaa koko opintotuen joulukuulta – saako hän opintotukikuukauden takaisin käyttöönsä myöhemmin. Kelan tiedonannosta ilmenee, että vapaaehtoisesti palautetut opintotukikuukaudet palautuvat takaisin käyttöön. Aikaa tuen palauttamiselle on kuluvan vuoden toukokuun loppuun asti.

Opintojen keskeyttäminen ja tuen palautukselta välttyminen. (Kysymys 28, 8. tammikuuta 2015. ”Opintojen keskeyttäminen ja tuet”) Opiskelija aikoo lopettaa korkeakouluopintonsa kesken, hän on jo ehtinyt saada tammikuun opintotuen ja pohtii milloin hänen tulisi keskeyttää opintonsa, jotta tammikuu vielä laskettaisiin opintotukikuukaudeksi. Kelan vastauksesta ilmenee, että kuun 18.päivän jälkeen keskeytetty tutkinto lakkauttaa vasta seuraavan opintotukikuukauden. Mikäli opiskelija haluaa välttyä opintotuen palautukselta -

kannattaa keskeytys tehdä 18. päivän jälkeen, jolloin myös menettää opintotukikuukauden.

Opintojen keskeytys ja nostetut opintotuet: (Kysymys 59, 20. tammikuuta 2015. ”Opintojen keskeytys”) Opiskelija on nostanut opintotukea viideltä kuukaudelta, ja kerryttänyt vain 20 opintopistettä - joka jää alle 5 opintopisteen kuukausirajan. Hän on todennut olevansa väärällä ajalla, ja haluaa keskeyttää tutkinnon suorittamisen. Hän kysyy, peritäänkö hänen tukiaan takaisin. Kelan vastaa, että opintotukia ei tulla perimään takaisin – koska opintopisteitä on kertynyt yli 1 opintopiste nostettua tukikuukautta kohden. Samanlaisessa tilanteessa oli myös opintoalan vaihtoa suunnitteleva. (Kysymys 69, 22. tammikuuta 2015. ”Yliopisto ja opinto-oikeudesta luopuminen”) Opiskelija suorittaa nyt yliopistotutkintoa, mutta aikoo hakeutua toiselle alalle. Nykyisistä opinnoista on kuitenkin hänelle hyötyä, mutta hän epäilee – ettei pärjää 5 opintopisteen kuukausitahdissa. Hän kysyykin, kannattaako hänen luopua opinnoista nyt vai yrittää opiskella vielä koko kevään ajan niin paljon kuin pystyy. Kelan vastauksesta ilmenee, ettei aikaisempi alle 5 opintopisteen kuukausitahdista putoaminen yleensä vaikuta uuteen tutkintoon myönnettävien opintotukien saantiin, kuitenkin opintotukikuukaudet kuluvat samalla. Opiskelijan tuleekin arvioida näiden asioiden painoa, kevään opintoja jatkaessaan tai opintotuen peruuttaessaan.

Opintotuen lakkautuksen purkaminen: (Kysymys 77, 25. tammikuuta 2015. ”Saanko opintotukea?”) Opiskelija on saanut talvella 2014 hylkäävän päätöksen opintotukihakemukseen. Hylkäys johtui siitä, että opintosuorituksia oli 28 opintopistettä - kun vaadittu määrä oli 49 opintopistettä. Hylkäyspäätöksessä kerrottiin, että opiskelija voi hakea opintotukea suoritettuaan vähintään 20 opintopistettä 1.1.2014 lähtien. Hän on suorittanut nyt 22 opintopistettä ja pohtii, voiko hakea ja saada opintotukea. Koska opintopisteitä on kertynyt tarpeeksi, voi esimerkin henkilö hakea tukea uudelleen. Tukihakemus kannattaa jättää heti kun opintotukea haluaa. Tuki myönnetään hakemuksen saapumiskuukaudesta lähtien, opintotukea ei voida myöntää takautuvasti.

Perinnän ajankohta: (Kysymys 83, 26. tammikuuta 2015. ”Opintotuen takaisinperintä”) Opiskelija on tienannut liikaa vuonna 2013. Nyt opiskelija tiedustelee, koska hän saa takaisinperintäkirjeen, ja koska on eräpäivä. Hän kysyy myös, onko hänen mahdollista tehdä maksusuunnitelma, ja mikäli hän sellaisen tekee tuleeko hänelle merkitä ulosottorekisteriin. Kela ilmoittaa lähettävänsä tulovalvonnan päätösehdotukset helmikuun puolessa välissä. Takaisinperinnän eräpäivä on 15. huhtikuuta ja päätösehdotuksesta löytyy ohjeet maksusuunnitelman tekemiselle, maksusuunnitelman tekeminen ei aiheuta luottotietojen menetystä tai merkintää ulosottorekisteriin.

Sairauspäivärahan johdosta takaisin perittävä tukikuukausi: (Kysymys 98, 29. tammikuuta 2015. ”Sairauspäivärahan peruminen ?”) Opiskelijalle oli sattunut tapaturma, jonka johdosta hän lakkautti opintotuen loka- ja marraskuulta. Opintotuen tilalle hän haki sairauspäivärahaa. Opiskelija kuitenkin onnistui opiskelemaan etänä lähes täysipäiväisesti, ja opintopisteitä kertyi normaalisti. Opiskelijalle saapui Kelalta takaisinperinnän ilmoitus lokakuun opintotuesta, joka oli maksettu ennen lakkautusta. Sairauspäivärahaa ja opintotukea ei kuitenkaan voi saada samanaikaisesti. Nyt opiskelija tiedustelee, voiko hän peruuttaa sairauspäivärahan välttyäkseen lokakuun opintotuen takaisinperinnältä. Kelan vastauksessa henkilöä kehoitetaan olemaan yhteydessä opiskelijoiden palvelunumeroon. Helpoiten tilanteesta olisi selvinnyt palauttamalla omatoimisesti maksetun lokakuun tuen, kun sairauspäivärahaa lokakuulle maksettiin.

Vapaaehtoisen palautuksen aikaraja: (Kysymys 290, 3. huhtikuuta 2015. ”opintotuen takaisinmaksu”) Opiskelija on aiemmissa korkeakouluopinnoissaan nostanut opintotukea vanhempien luona asuessaan. Nyt hän haluaisi palauttaa nuo opintotuet, koska opintorahan määrä on pienempi - eikä asumislisä kuulunut opintotukeen. Vastineessaan Kela ilmoittaa, että vapaaehtoisten tukikuukausien palauttaminen päättyy vuosittain toukokuun lopussa. Palauttaa voi meneillään olevan tai sitä edeltäneen lukuvuoden opintotukia.

4.2.7 Asumislisä

Asumislisä alivuokralaisella: (Kysymys 36, 10. tammikuuta 2015. ”Opintoraha+ alivuokralaisuus”) Opiskelija tiedustelee, voiko hän asua veljensä asunnossa alivuokralaisena ja saada asumislisää. Sisarusta ei rinnasteta vanhempiin, joten asumislisän saa normaalisti vuokralla asuessaan. Vastaavasti puoliksikin vanhemman omistuksessa oleva asunto katsotaan vanhempien omistamaksi, ja vaikuttaa siten tuen määrään. (Kysymys 704, 29. heinäkuuta 2015. ”Saanko opintotukea?”) Opiskelija on muuttamassa puoliksi isoäitinsä ja isänsä omistamaan asuntoon ja pohtii miten asumisjärjestely vaikuttaa opintotukeen. Kelan vastauksessa ilmoitetaan, että asunto katsotaan vanhempien omistamaksi. Asumislisän maksimi on siten kuukausittain 58,87 euroa, edellyttäen - että opiskelijalta peritään asumisesta vuokraa. Opintorahan suuruuteen asumisjärjestely ei vaikuta, koska opiskelija katsotaan itsenäisesti asuvaksi. Itsenäisesti asuvaksi opiskelijaksi ei katsota opiskelijoita, jotka asuvat vanhempiensa luona.

Kodinhuoltotuki ja opintotukietuudet: (Kysymys 131, 10. helmikuuta 2015. ”Hoitovapaalla ja opiskelu yhtäikaa”) Opiskelijan hoitovapaa päättyy, ja hän suunnittelee jäävänsä vielä kotiin jatkamaan hoitovapaata ja hoitamaan lastaan. Hän aikoo myös hakeutua syksyllä ammattikorkeakouluun ja kysyy, onko hänen mahdollista saada opintoetuuksia kodinhoi-

dontuen lisäksi. Opiskelija on avioliitossa ja asuu puolisonsa kanssa omistamassaan talossa. Kelan vastauksesta selviää, että kodinhoidontuki ei estä opintotuen yhtäaikaista saamista. Perheellisenä, opintotuen asumislisä on kuitenkin korvattu yleisellä asumistuella – johon opiskelija saattaa olla oikeutettu.

Tilapäinen osoitteenmuutos ja asumisetuus: (Kysymys 162, 18. helmikuuta 2015 ”Tilapäisen osoitteenmuutoksen tekemisen vaikutus tukiin”) Opiskelija asuu vanhempiensa luona, aikomuksenaan kuitenkin hankkia soluasunto opiskelupaikkakunnalta. Hän tiedustelee, voiko saada asumislisää täysimääräisenä jos hän tekee ainoastaan tilapäisen osoitteenmuutoksen, pitäen kirjat kuitenkin vanhempiensa kotikunnassa. Kelan vastauksesta ilmenee, että opiskelija saa paitsi asumislisän myös itsenäisesti asuvan opintorahan muuttaessaan soluasuntoon. Tilapäinen osoitteenmuutos riittää jo itsessään todistukseksi asuinpaikasta. Jos osoitteenmuutosta ei tee lainkaan, opintotukihakemuksen yhteydessä täytettävällä T-lomakkeella voi todistaa asuvansa vuokralla.

Omistusasunto ja asuminen. (Kysymys 229, 12. maaliskuuta 2015. ”Oma asunto + asumisen tuki?”) Opiskelija omistaa täysin asunto-osakkeen, ja asuu siinä opintoja suorittaessaan. Hän ei ole oikeutettu omistusasunnon vuoksi opintotuen asumislisään ja kysyykin - onko hänen mahdollista saada jotain muuta tukea. Kelan ilmoittaa vastineessaan, että opiskelija voi hakea yleistä asumistukea asumismenoihinsa ja ohjaa kysyjän sivujensa laskurille – josta tuen mahdollisen määrän voi tarkistaa.

4.2.8 Muut

Muihin perusteisiin analysoidessa luokiteltiin paljon mekaanisia kysymyksiä, joissa Kelalta pyydettiin ohjetta hakemuksen oikeellisuuden tai oikean ajoituksen varmistamiseksi. Myös jo käsiteltyjen kesäopintojen pistesäännöistä kysyttiin ahkerasti. Muut luokittelun alle päätyivät myös sellaiset kysymykset, jotka kuuluisivat Työ- ja elinkeinotoimistolle tai esimerkiksi Koulutusrahastolle. Tässä kappaleessa käydään läpi oleellimmat muut-luokittelun havainnot.

Opiskelija tiedustelee, miten ilmoittaa jo saaduista tuloista Kelalle. (Kysymys 9, 4. tammi-kuuta 2015. ”Metsäyhtymän menopoisto”) Opiskelija on saanut viisi vuotta sitten tuloa, jonka verotusta on jaksotettu vielä vuodelle 2015. Hänen verotiedoissa metsäyhtymän purkautuminen näkyy nyt tulona, ja aiheuttaa veroseuraamuksia – rahaa hän ei kuitenkaan enää ole saanut. Kela vastaa kysyjälle, ettei hänen tarvitse toimittaa ilmoitusta tuloistaan Kelalle opintotukea hakiessaan. Kela saa tiedot Verohallinnolta tulonvalvontaan.

Sairausloma ja opintotuki: (Kysymys 20, 7. tammikuuta 2015. ”Pidempi sairausloma”)
Opiskelija on saanut tammikuulta jo opintotuen, hän joutuukin jäämään 2 kuukauden mittaiselle sairauslomalle, ja hakee tälle ajalle sairauspäivärahaa. Hän kysyy, vähennetäänkö Kelalta jo saatu opintotuki sairauspäivärahasta - vai tuleeko hänen palauttaa jo saamansa tammikuun opintotuki. Virkailija Kelasta ilmoittaa, että mikäli sairastaminen kestää maksimissaan kaksi kuukautta, opiskelija voi yhä nostaa opintotukea. Mikäli hän kuitenkin haluaa korvata opintotuen sairauspäivärahalla, voi asumislisän tilalle hakea yleistä asumistukea – tällöin opintotuki tulee palauttaa. Sairauspäivärahaa ja opintotukea ei voi saada samanaikaisesti.

Työelämään jo siirtynyt ja opintoetuudet: (Kysymys 21, 7. tammikuuta 2015. ”Aikuiskoulutustuki työttömänä”) Kysyjä haluaa täydentää opintojaan saavuttaakseen luokanopettajan pätevyyden. Hänen määräaikaisuus päättyy, ja hän jää työttömäksi elokuussa. Opintoja suunnitteleva kysyykin, voiko hän saada aikuiskoulutustukea opintoihinsa - vaikkei ole opintovapaalla vaan työtön. Hän kertoo täyttävänsä muut ehdot. Kelan vastauksesta selviää, että aikuiskoulutustukea haetaan Koulutusrahastosta. Kysyjää myös neuvotaan ilmoittauduttuaan työttömäksi työnhakijaksi keskustelemaan TE-toimiston kanssa, voiko hän saada työttömyysetuutta omaehtoiseen opiskeluun pätevyyden saavuttamiseksi. Työttömyysetuudella voi myös opiskella, jos TE-toimisto puoltaa opintoja lausunnollaan.

Avoimet korkeakouluopinnot: (Kysymys 42, 11. tammikuuta 2015. ”Luovan kirjoittamisen kurssin opintotuki?”) Kysyjä oli löytänyt luovakirjoittamisen opintojen kurssikokonaisuuden, jota järjestetään iltaisin ja opinnot kestävät noin vuoden. Avoimiin korkeakouluopintoihin ei kuitenkaan voi saada opintotukea, elleivät ne kuulu osana suoritettavaan tutkintoon.

Opintotuen edellytyksenä maassa asuminen. (Kysymys 48, 16. tammikuuta 2015. ”mitä tukea saatavilla?”) Opiskelijalla on kahden maan kansalaisuudet - Suomen että Ison-Britannian. Hän on oleskellut pysyvästi englannissa, mutta on nyt tulossa Suomeen muutamaksi kuukaudeksi osana opintoja. Kelan vastineen mukaan, pelkkä Suomen kansalaisuus ei oikeuta opintotukeen. Saadakseen opintotukea, opiskelijan tulee olla pääsääntöisesti asunut Suomessa kahden vuoden ajan viimeisen viiden vuoden aikana.

Opintotuen korotus: (Kysymys 64, 20. tammikuuta 2015. ”opintotuen korotus?”) Opiskelija asuu vanhempiensa luona, ja saa tästä syystä alempaa opintorahaa. Hän kysyy, voiko hän saada opintorahaan korotusta jos kyllä - niin mistä. Kela ilmoittaa, että opintorahan voi todellakin saada korotusta jos vanhemmat ovat pienituloisia. Korotusta haetaan normaalisti hakemuksella.

Opiskelija on avioitumassa ulkomaalaisen kumppaninsa kanssa. (Kysymys 73, 24. tammi-kuuta 2015. ”Ulkomaalaisen puolison opintotuki”) Opiskelijan seurustelukumppani on hakeutumassa Suomeen. Puolison tarkoituksena on opiskella Suomessa, mutta he joutuvat asumaan eri oppilaitosten vuoksi eri paikkakunnilla. Kelan ohjeistuksesta selviää, että maahantulon syyn tulee olla jokin muu kuin opiskelu, jotta opintotukeen olisi oikeus. Lisäksi henkilön tulee olla rekisteröity väestötietojärjestelmään. Kuitenkaan Suomen kansalaisuutta ei opintotuen saamiseksi edellytetä, vaan esimerkiksi perhesiteet voi riittää syyksi. Tarkemmin asiaa tulee kysyä tilannekohtaisesti Kelan kansainvälisten asioiden hoidon yksiköstä.

Ulkomailla yli vuoden oleskelu ja Suomen sosiaaliturva: (Kysymys 108, 2. helmikuuta 2015. ”Opiskelu ulkomailla ja oikeus Suomen sosiaaliturvaan”) Opiskelija on muuttamassa Ranskaan 13 kuukautta kestäviin maisterivaiheen opintoihin, hänen asumisensa tulee jatkumaan yhtäjaksoisesti kuitenkin 14 kuukautta Ranskassa. Opiskelija on löytänyt kohdan, jossa kerrotaan että yli vuoden täysipäiväinen opiskelu ei välttämättä poista oikeutta Suomen sosiaaliturvaan. Kelan virkailija ilmoittaa, että päätoimisena opiskelijana opintojaan suorittava todella kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin – vaikka oleskelu ulkomailla kestäisi yli vuoden. Kelalle tulee toimittaa todistus korkeakouluopinnoista, jos oppilaitoista ei löydy tunnettujen, julkisen valvonnan alaisien korkeakoulujen listasta.

Ulkomailla suoritettavat etäopinnot: (Kysymys 180, 24. helmikuuta 2015. ”Jatko-opinnot ulkomaisessa yliopistossa etäopintoina”) Opiskelija on suunnitellut hakeutuvansa maisteriopintoihin ulkomaiseen yliopistoon, joka järjestää tutkinnon etäopintoina. Kysyjä tiedustelee onko hän oikeutettu opintotukeen. Opintotuen ohjeesta löytyy kuvaus jossa kerrotaan, etteivät kokonaan etäopintoina suoritettavat opinnot ulkomailla oikeuta opintotukeen. Kela vastaa, ettei ulkomaisiin kokonaan suoritettaviin etäopintoihin todella voi saada opintotukea. Etäopinnoiksi lasketaan kirje- tai verkko-opiskelut. Suomalaisen korkeakoulun etäopinnot, jotka ovat opintopisteiden mukaisesti määritetty taas oikeuttavat opintotukeen, muiden ehtojen täytyessä.

4.2.9 Opintojen aloitus

Opiskelija on suorittanut jo yhden ammattikorkeakoulututkinnon. (Kysymys 205, 9. maaliskuuta 2015. ”Tuki samantasoiseen koulutukseen ja opintojen lykkääminen”) Opiskelija kysyy, saako hän käyttöönsä 64 tukikuukauden enimmäismäärät, mistä vähennetään hänen jo käyttämät kuukaudet - mikäli hän aloittaa uuden tutkinnon suorittamisen syksyllä. Tai miten käy, jos hän lykkää opintoja vuoden tai kaksi, kuluvatko hänen opinto-

tukikuukaudet poissaolevana. Kelan vastaa, että jos kysyjä aloittaa opinnot syksyllä saa hän lisätukikuukaudet käyttöönsä. Hallituksen käsittelyssä oli kuitenkin vielä esitys, jossa toiseen samantasoiseen tutkinnon suorittamiseen oikeus opintotuesta poistettaisiin opiskelijoilta, 1.8.2016 lähtien. Nyt toki tiedämme hallituksen esityksen jo kaatuneen. Poissaolokaudet eivät vähennä tukikuukausia.

Opiskelijastatuksen alkamisen ajankohta: (Kysymys 248, 23. maaliskuuta 2015. ”Työtön ylioppilas ja korkeakouluun hakija”) Kysyjä oli suorittanut ylioppilastutkinnon jälkeen armeijan, ja oli ilmoittautunut nyt työttömäksi työnhakijaksi. Hän on oikeutettu saamaan työttömyystukea vasta kesäkuussa, ja aikoo hakea keväällä korkeakouluopintoihin. Hän kysyy, koska hän on oikeutettu opintotukeen - kun hän vastaanottaa opiskelupaikan vai aloittaessaan. Vastineessa Kela ilmoittaa, oikeuden syntyvän opintojen alkaessa.

5 Yhteenveto ja kehitysehdotukset

Tässä luvussa ensimmäiseksi käsitellään opinnäytetyönä suoritettun tutkimuksen ja tulosten luotettavuuden arviointia. Myöhemmissä alakappaleissa, esitellään tutkimustulokset ja niistä johdetut kehitysehdotukset. Viimeisessä alakappaleessa kuvataan itse opinnäytetyöprosessin kulkua ja arvioin omaa oppimista.

5.1 Tulosten arviointia

Opinnäytetyössä pureuduttiin opintotukijärjestelmään perusteellisesti. Tutkimuksessa käytetyn rajauksen vuoksi opiskelijoille muutoin myönnettävät edut kuten, tuettu asuminen tai opiskelija-alennukset ovat tiputettu pois – vaikka ne esimerkiksi joukkoliikennettä hyödynnettävälle, tuettua asumista käyttävälle opiskelijalle voi muodostaa muutamienkin tuhansien eurojen vuosittaisen edun. Opinnäytetyö tällaisenaan, sopii hyvin opintotukijärjestelmään tutustumiseen esimerkiksi aloittaville opiskelijoille.

Tutkimuksen löydökset ovat todellisia, oikean elämän tapauksia sekä järjestelmän mahdollistamia tapauksia, tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Korkeakouluopiskelijoita Suomessa on yli 200 tuhatta, joten opiskelijat tulevat kohtaamaan ongelmia myös tulevaisuudessa. Tutkimuslöydöistä on johdettavissa mahdollisia kehityskohteita, ainakin opintotukijärjestelmään ehdottamani muutosten vaikutustenarviointia kannattaa harkita. Jälkeenpäin pohdittuna, tutkimuksen metodit ja erityisesti laadullisen aineiston hankinta Kellan foorumilta, osoittautui päteväksi valinnaksi. Opintotukijärjestelmän ongelmakohtia, olisi voinut tutkia myös esimerkiksi opintotukilautakuntia haastattelemalla – mutta tällöin ongelmakohtia, jotka koskevat opintojaan aloittelevia tai lopettaneita olisi voinut jäädä uupumaan.

Esittämäni kehitysehdotukset nivoutuvat yhteen nykyisen käytännön kanssa. Kehitysehdotukset esitellään yhdessä esimerkkinä nykyisen käytännön kanssa, tämä selventää kehitysehdotusten vaikutusta ja ilmentää minkä ongelman toteutuessaan ne poistaisivat. Kehitysehdotukset pohjautuvat tutkijan ajatteluun siitä, miten opintotukea olisi järkevä kehittää. Nähdäkseni kehitysehdotukset toteutuessaan lisäävät verokertymää, sujuvoittavat opintotukijärjestelmää ja poistavat epäoikeudenmukaisuutta.

Eettisesti nähdäkseni tutkimukseni on kestäväällä pohjalla. Tutkimuksen aineistona käytettiin toki aineistontuottajien kysymyksiä ja tilanteita, heiltä lupaa kysymättä. Kuitenkin, opinnäytetyössä jätettiin tarkoituksella kysyjien nimet tai nimimerkit pimentoon. Aineisto on myös saatavilla kenen tahansa käyttöön ilman tekemääni tutkimusta. Uskoakseni, kor-

keakouluopiskelijoiden medialukutaito ja ymmärrys internettiin kirjoittamisesta tai julkaisemisen pysyvyydestä on myös hyvällä tasolla. Kenenkään esimerkkinä käytetyn yksilön-suojaa ei myöskään loukattu, tarkimmat huomiot kysyjiin esitettiin heidän tulevaisuuden suunnitelmien ja opintolinjan tarkkuudella. Perheellisten yhteydessä oli välttämätöntä mainita kysyjän perhemuoto, jotta vastauksen ja kysymyksen perustelut ovat ymmärrettävissä.

5.2 Ansioiden vaikutus opintotukietuuksiin

Tutkimuksen osuus kappale 4.1 'Määrällisen aineiston analysointia' avasi määrällisin menetelmin ansioiden vaikutusta opintotukietuuksiin. Tutkimuslöydöksenä voidaan vähemmän yllättäen todeta, että sekä opintotuen tulorajat että progressiivinen verotus leikkaavat opintotukietuuksista nauttivien opiskelijoiden käytössä olevia tuloja. Opintotuen tulorajojen tarkoituksena on pitää opiskelijat suorittamassa opintojaan sääntillisesti, rajojen testaus osoittaakin – että näin todella rationaalisen taloudenpitäjän voi olettaa toimivan.

Opiskelijan, joka uskoo tulevaisuuden ansioidensa ylittävän nykyhetken ansiot – ei kannata pitkittää opintojaan nykyisen työnteon vuoksi, ainakaan jos tarkastellaan opiskelijan nettotuloja.

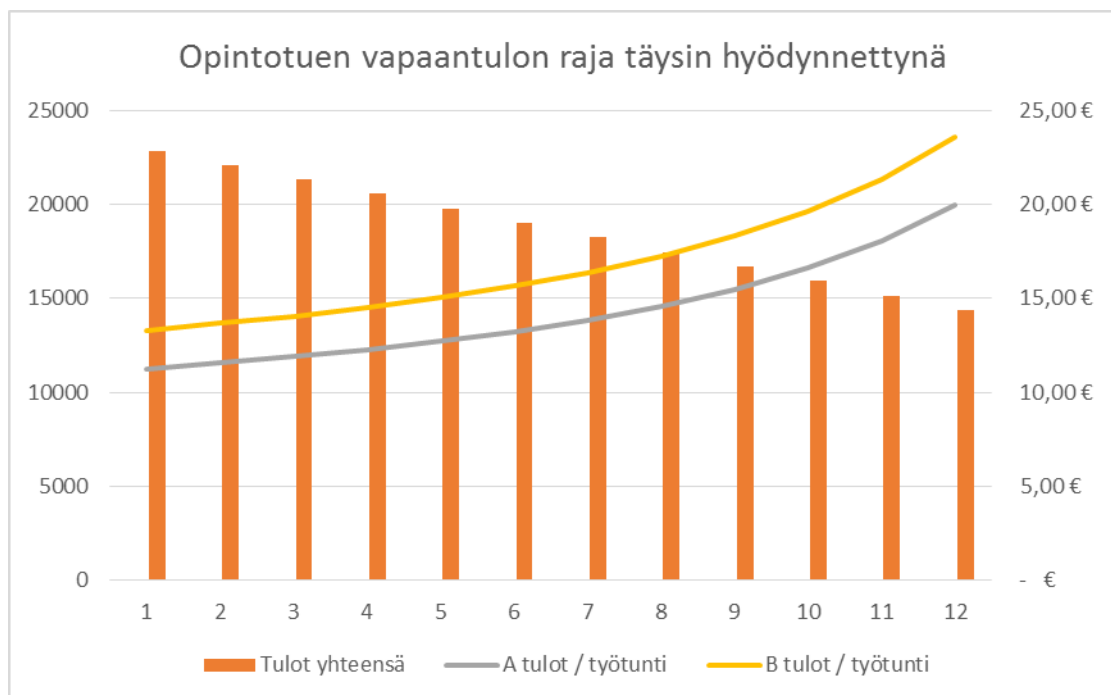
Tulot yhteensä (sis. asumislisän)	Opintotuki-kuukaudet	Verotettava tulo	Nettotulot	Erotus ylempään tasoon	%-osuus suurimmista nettotuloista
22 868 €	1	22 667 €	18 374 €		
22 097 €	2	21 694 €	18 011 €	363 €	98 %
21 325 €	3	20 720 €	17 630 €	382 €	96 %
20 553 €	4	19 747 €	17 266 €	363 €	94 %
19 782 €	5	18 774 €	16 863 €	403 €	92 %
19 010 €	6	17 801 €	16 438 €	425 €	89 %
18 239 €	7	16 827 €	16 007 €	431 €	87 %
17 467 €	8	15 854 €	15 584 €	423 €	85 %
16 695 €	9	14 881 €	15 163 €	421 €	83 %
15 924 €	10	13 908 €	14 713 €	450 €	80 %
15 152 €	11	12 934 €	14 076 €	637 €	77 %
14 380 €	12	11 961 €	13 388 €	688 €	73 %

Taulukko 11. Nettotulovertailu. (aiemmin esitetty s.29)

Jo aiemmin esitetty nettotulovertailu (taulukko 11) osoittaa opiskelijan tulojen lisäämän euromääräisen hyödyn. Opiskelija voi tienata vapaantulon rajan sisällä jokaista tuetonta kuukautta kohden 1970 euroa, ilman että joutuu palauttamaan opintotukeaan. Taulukon

Erotus ylempään tasoon -sarake osoittaa kuinka paljon vähemmän opiskelijalla on käytössään nettotuloja verrattuna seuraavaan tukikuukauden ja vapaantulon rajan täysin hyödyntäneeseen nähden. Esimerkiksi 9 tukikuukautta nostanut ja täyteen vapaantulon rajaan asti työskennelleen opiskelijan nettotulot ovat 421 euroa pienemmät verrattuna 8 tukikuukautta nostaneeseen, täyteen vapaantulon rajaan asti työskennelleeseen. Taulukko myös paljastaa, että mitä enemmän tuloja on kertynyt – ja siitä syystä tukikuukausia vähemmän nostettu – sitä pienempi on jokaisen, seuraavan 1970 euron ansioiden hankinta. Yhdeksän tukikuukautta nostanut, täyteen vapaantulon rajaan asti työskennellyt saavuttaa 83 % - eli yli 4/5 osaa eniten työskentelevän, vain yhden tukikuukauden nostaneen nettoansioista.

Taulukko antaa myös uutta perspektiiviä opiskelijoille joiden tutkintoon sisältyy harjoittelu. Harjoittelu, josta tosiasiallisesti on opiskelijalle hyötyä tulevaisuudessa työllistymisen tai osaamisen kannalta – lienee valtavasti enemmän hyötyä verrattuna harjoittelupaikkaan, jossa opiskelija suorittaa yksinkertaisia tehtäviä ja jonka valintaan on opiskelijaa vahvasti ohjannut harjoittelupaikan sisältämä palkkaus.

Kuvio 1. Bruttotulot ja laskennallinen tuntipalkka. (aiemmin esitetty s. 25)

Kuvio ilmentää vähiten opintotukikuukausia nostaneiden laskennallisen tuntipalkan (ansiotuloihin käytetty aika, opintoetuksilla terästettynä) laskua. Vähemmän työskentelevän ja opintoja kahtenatoista kuukautena suorittavan laskennallinen tuntipalkka kohoaa molempien esimerkkien. 11 euron – että 13 euron tuntipalkalla

työskentelevillä 20 euroon. Käytössä olevia varoja leikkaa vielä progressiivinen verotus, jolloin ansiopalkit yhä lähenevät toisiaan.

Tulorajojen olemassaolo ja määrät ovat poliittisen näkökannan alaisia, ja niihin liittyy voimakkaasti ristikkäisiä etuja – jonka vuoksi niiden määriin ei tässä opinnäytetyössä oteta kantaa. Työssäkäynti lähtökohtaisesti on ehdottomasti kannatettavaa, mutta sen ei silti tulisi turhaan pitkittää opiskelijoiden opintoja. Työssä käyvä opiskelija, joka edistyy opinnoissaan samaa tahtia opinnoissaan työtä käymättömien opiskelijakavereidensa kanssa, voi kokea epäoikeudenmukaiseksi joutua palauttamaan opintukikukausiaan. Jos tulovalvontaa suoritettaisiin vain, mikäli opiskelija ei edisty opinnoissaan riittävästi, laskisi opintotuen harkinnanvaraisuuden aste. Tällöin osalla opiskelijoista riski opintojen pitkittymisestä liiallisen työnteon vaikutuksen vuoksi taas kasvaisi.

Mielenkiintoista opintotuen tulevaisuudessa onkin mahdollinen mediassa melko paljon puhuttanut perustulo. Jos perustulo aikanaan tulee käyttöön, ja se ulotetaan koskemaan myös korkeakouluopiskelijoita, tulee opiskelijoiden kuukausittaiset takaisinmaksusta vapaat tulot oletettavasti kasvamaan – ainakin useimmissa perustulomalleissa. Tällöin jos nykyinen opiskelijan ja yhteiskunnan välinen riskinjako opiskeluajan toimeentulosta halutaan pitää samana – opiskelijoilta on kerättävä vastiketta opiskeluista, tai vaihtoehtoisesti opiskeluaikojia on rajoitettava. Yhtä kaikki, perustulo toteutuessaan tulee muuttamaan opintotukea nostavien korkeakouluopiskelijoiden opintojen aikaisten ansioiden muodostumista. Menolisäyksiin ei liene varaa, joten muutoksien voi ennustaa olevan myös opiskelijoiden vastuita kasvattavia.

5.3 Kehitysehdotukset

Tässä alakappaleessa esitellään kehitysehdotukset, tutkimuksen myötä löytyneistä opintotukijärjestelmästä tehdyistä havainnoista. Kehitysehdotukset pyrkivät parantamaan opintotukijärjestelmää, lähinnä opiskeluiden sujuvoittamisen ja uskoakseni, myös yhteiskunnan etujen mukaisesti.

5.3.1 Opintotukijärjestelmän sujuvoittaminen

Esimerkissä ”Vähimmäissuoritukset ja avoimesta saanut ahotoinnit” opiskelija kysyi AHOT-suoritustensa hyväksymisestä opinnoissa edistymisen seurannassa. Kelan virkailija ilmoitti, ettei AHOT-suorituksia lasketa suorituksiksi seurannassa, tosin lisäsi korkeakoulujen käytäntöjen mahdollisesti eroavan. Perustelut AHOT-suorituksia hyväksynnän hylkäämiseen oli kaksinkertaisten opintotukien välttäminen.

Nähdäkseni AHOT-opintojen suoritusten lukeminen osaksi opintoja edistymisen seurannassa tulisi yhdenmukaistaa. AHOT-suoritukset ovat osaamisen todistusta. Ei ole mielekästä, että esimerkiksi sama kurssi suoritettaisiin ”normaaliin” tapaan – jotta edistymisen seurannassa opintopisteet olisivat riittävällä tasolla. Tällöin opintoaikojen tiivistämisen idea putoaa pois sellaisilta, joiden opiskelun rahoitus on pääasiallisesti opintotuen varassa. Jo nyt, mikäli korkeakoulujen käytännöt eroavat kuten Kela vastauksessaan huomautti, osassa kouluja byrokratiasta on luovuttu – myös muiden opintotukilautakuntien tulisikin seurata perässä ja hyväksyä AHOT-suoritukset myös opintojen edistymisen seurannassa. Kaksinkertaisen opintotuen saaminen on melko pieni ongelma - opintotuki kun summataan harvoissa herättää kateutta. Tärkeämpää onkin sujuvoittaa, ja mahdollistaa osaamisen tunnustamisen menetelmiä - muutoin koko AHOT- suorituksien idean pohja putoaa.

Sivun 41 esimerkissä, Saksasta palaavan vaihto-opiskelijan opintotuki lakkaa kuukaudeksi, koska suoritukset kandidaatin opinnoista uupuvat. Opintotuki myönnetään kaksivaiheisesti; ensin kandidaatin opintoihin ja vasta kandidaattivaihetta seuraavan kuun alusta maisterivaiheen opintoihin. Tavoitteena lienee kandidaattivaiheen opintojen sujumisen varmistaminen.

Opintotukilautakunnan päätöksellä tai opiskelijan pyynnöstä nähdäkseni lain kohtaa tulisi muuttaa niin, että opiskelijan, joka on suorittanut kandidaattiopintojen ohessa jo maisteriopintojaan - on mahdollista opintotukilautakunnan esityksestä nostaa poikkeustilanteissa määrätty pieni osa maisterivaiheen opintotukikuukausia. Näin varsinaiset tukikuukaudet tosiasiallisesti kuluisivat opiskelijan nostaessa maisteriopintojensa tukikuukausia, viimeisiin kandidaattivaiheen opintoihinsa. Opintotuen lakkauttaminen muutaman opintopisteen vuoksi, johtaa opiskelijan yleiseen asumistukihakemukseen ja mahdollisesti vähävaraisilla myös toimeentulon hakemiseen. Opintopisteiden uupuminen suorituksen arvioinnin ajankohdasta riippuminen tai uusintakokeen järjestämisen ajankohta saattaa työllistää paitsi, opintotukilautakuntaa, useampaan otteeseen Kelaa, sekä mahdollisesti kunnan sosiaaliviranomaisia. Tämä ei liene ollut muutoksen tarkoitus.

Ehdotettu muutos on paitsi opiskelijaa vähemmän rankaiseva - myös järjestelmän hyväksikäyttöä ehkäisevä. Sillä, varaton opiskelija, joka on menettänyt tai tietää menettävänsä oikeutensa opintolainahyvitykseen tai haluaa muutoin vain rahoittaa opiskelunsa pelkäänsä tukien varassa – voi nyt hyödyntää järjestelmää sellaisissa opinnoissa, joissa maisterivaiheen opintoja voi suorittaa yhtäaikaisesti kandidaatin opintojen kanssa. Jättämällä tarkoituksella kandidaattivaiheen opintoja suorittamatta, ja suorittamalla yhtäaikaisesti maisteriopintoja – opiskelija ajautuu lopulta tilanteeseen, jossa kandidaattivaiheen opintotukikuukaudet on käytetty, josta seuraa opintotuen lakkautus. Opintotuen lakkautus lopet-

taa paitsi opintorahan ja asumislisän maksamisen, myös estää opintolainan valtiontakauksen saamisen. Tällöin opintojen rahoitus, mikäli muita tuloja tai omaisuutta ei ole, muodostuu Kelalta haettavasta yleisestä asumislisästä ja kunnalta haettavasta toimeentulotuesta. Opintolainaa lasketaan opiskelijan tuloihin, koska se on kiinteä osa opintotukea. Opintotuen lakkauttaminen kuitenkin estää opintolainatakauksen, ja siten opintolainan nostamisen - jolloin kuntien sosiaaliviranomaiset eivät enää voi laskea opintolainaa opiskelijan tuloiksi.

Yleinen asumistuki on 80 % hyväksyttävistä asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta. Käytännössä nollatuloisella opiskelijalla se tarkoittaa asumislisää, jossa ei ole opintotuen sisältämän asumislisän kattoa 250 euron vuokraan. Toimeentulotuen perusosa on vuonna 2016, 485,50 euroa. (Sosiaali- ja terveysministeriö, A, 2016) Vaikka toimeentulotuki maksettaisiin alennettuna 20 %, tai toistuvien laiminlyöntien johdosta 40 % alennuksella (Sosiaali- ja terveysministeriö, B, 2016) - on toimeentulotukea käytössä yhä yli 290 euroa kuukaudessa. Toimeentulotuella tarkoituksella tiputtautuva varaton opiskelija paitsi asumiskuluistaan riippuen, mahdollisesti saa myös korkeampaa tukea kuin normaalia opintorahaa ja asumislisää nostava – myös säästää opintotukikuukausiaan tuleviin opintoihinsa. Tällöin on järkevämpää, joko pakottaa opiskelija nostamaan maisterivaiheen opintotukeaan kandidaattiopintojensa loppuunsaattamiseksi, jolloin tukikuukaudet kuluvat normaalisti - tai selvissä väärinkäyttötilanteissa luoda jokin muu opiskelupaikkaa koskeva ukaasi.

5.3.2 Toiminnan tehostaminen

Verohallinnon mahdollinen uudistus (Kauppalehti 1.12.2014, Veronpalautukset jäävät pian historiaan.) poistaisi veronpalautusten ja jäännösverojen perinteiset joulun alla tapahtuvat maksatukset. Verohallinnon suunnitelmien mukaan uusi veroprosentin seuranta siirtyisi kuukausitasolle, jolloin rahojen siirtelyltä vältyttäisiin. Vuodeksi 2019 suunniteltu uudistus tarkoittaa sitä, että Verohallinnon on saatava tiedot palkoista kuukausitasolla. Kuukausitasolla saatavat tiedot helpottaisivat ja vähentäisivät paperityötä myös Kelassa. Verohallinnon uudistaessa järjestelmäänsä tuleekin varmistaa, että myös Kelan prosessit uudistetaan tehokkaammiksi.

Tällä hetkellä Kela saa verotuksen valmistuttua keväällä konttänä tiedot opiskelijoiden vuosiansioista. Näistä tiedoista opiskelijoiden vuosituloja verrataan heidän nostamiin opintotukiin, ja tulorajat ylittäneille opiskelijoille lähetetään tulonvalvontakirje. Kirjeeseen vastaamalla, opiskelija voi selvittää milloin hän on tulonsa ansainnut, ja näin välttyä opintotuen takaisinperinnältä. Kirje lähteekin turhaan opiskelijoille, joiden tulorajan ylitys johtuu

ennen opintojen aloittamisesta kertyneistä tuloista. Lisäksi kirje lähtee opintonsa lopettaneille, joiden tulot ovat kertyneet opintojen päättymisen jälkeen. Jos järjestelmät yhdenmukaistetaan siten, että Kela saa ansiotulot kuukausitasolla – voidaan näiden turhien kirjeiden lähettämiseltä ja sen aiheuttamalta työltä välttyä.

5.3.3 Kannustinloukkujen purkaminen

Vapautunut työaika Kelassa voidaan käyttää niin halutessaan, vaikka seuraavan kannustimen purkamiseen - joka tosin aiheuttaisi yhden poikkeuksen tulonvalvontaan. Aiemmin esitetyn (s.35) työelämästä opiskelijaksi siirtyneen palkanmaksunajankohta aiheutti hänelle kustannuksia palautettavista opintotuista. Käytännössä elokuun työskentelyn johdosta, sovitusti syyskuussa maksettu palkka ja lomarahat aiheuttivat noin 2000 euron kustannukset opiskelijalle. Järjestelmä toimii kuten laki sitä ohjaa. Rajatapaukset ovat myös rajatapauksia, mutta kesäloman pitämättä jättämisestä ei mielestäni tulisi joutua tilille. Tulojen huomioiminen niiden maksuajankohtana on varmasti selkein tapa, mutta aiheuttaa motiivin työelämästä korkeakouluun siirtyvälle irtisanoutua jo hyvissä ajoin ennen opintoja. Sinällään tulojen hyväksyminen niiden maksuajankohdan sijasta tulojen syntymiskuukauden mukaan ei lisäisi työtä, koska tulonvalvontakirje lähtee jo nyt rajat ylittäneille. Mikäli syyskuussa maksetut palkat, joiden peruste on syntynyt elokuussa – laskettaisiin ennen opintoja ansaintuiksi, purettaisiin työelämästä täysipäiväisiin opintoihin siirtyvien kannustin irtisanoutua työelämästä aiemmin. Eri asia kuitenkin on, halutaanko opintotuella tukea henkilöitä, jotka ovat ansainneet vuoden alusta ennen opintojaan jo yli 18 000 euroa. Poikkeuksen lisääminen kuitenkin oletettavasti lisäisi elokuussa tehtyä työtä ja siten verokertymää, ja helpottaisi opiskelijan tulojen suunnittelua. Siirtyminen kokonaan maksuajankohdasta tulon ansainta-ajankohta perusteiseen, aiheuttaisi ongelmia muun muassa lomarahojen kertyessä kuukausitasolla.

5.3.4 Perheellisen asumistuen muoto

Sivun 36 esimerkissä perheellinen sairaanhoitoja-opiskelija, joutui viestinsä mukaan kieltäytymään keikkatyöstä ja kesätyöstä yleisen asumistuen laskiessa työtä tehdessä. Perheelliset opiskelijat ovat opintotuen asumislisän sijasta yleisen asumisen tuen piirissä. Yleinen asumistuki on usein opiskelijalle edullisempi, koska opintotuen 250 euron asumiskustannusten katto ei tule niin nopeasti vastaan. Kuitenkin perheellisten työntekoa rajoitetaan oikeastaan kahta kautta: 1) opintotuen tulorajojen ja 2) yleisen asumistuen harkinnanvaraisuuden, eli myös tulojen perusteella. Yleisen asumistuen saajat ovat lähtökohtaisesti usein edullisemmassa asemassa opintotuen asumislisää saaviin nähden. Kuitenkin esimerkiksi yksinhuoltajan tilanteessa hänen asuessaan edullisesti tilanne voi olla toinen. Tällöin työnteko laskee yleisen asumistuen määrää, sekä mahdollisesti vähentää oikeutta

opintotukikuukausiin. Yleistä asumistukea nostaville voisikin sallia siirtymisen yleisen asumistuen piiristä opintotuen asumislisän piiriin, heidän niin halutessaan. Näin, opintotuen tulo rajojen mukaisesti voisi vastaanottaa työtä, pelkäämättä menettävänsä asumislisää. Uudistus tuskin kiinnostaisi avo- tai avioliitossa asuvia perheellisiä opiskelijoita, mutta osalle yksinhuoltajista se voisi olla edullinen. Perheellisten pienituloisten työn kaksinkertainen rajoittaminen herkästi johtaa viimesijaiseen turvaan eli toimeentulotukeen, joka työtä tarjolla ollessa ei ole kenenkään etu. Toisaalta kotoa saatu malli työnteosta uskoakseni, on hyvää kasvatusta myös lapsille.

5.3.5 Vanhempien luona asuvan opintoraha

Taulukko 2. ”Korkeakouluopiskelijan opintoraha euroissa per saajaryhmä” mukaisesti vuoden 2014 syksyllä aloittaneiden vanhempien luona asuvien 20 vuotiaiden korkeakouluopiskelijoiden opintorahan suuruus on 137,35 euroa, itsenäisesti asuvan opintorahan suuruus on 336,76 euroa. Eroa on hieman yli 199 euroa. Kirjojen siirtäminen kotoa pois, nostaa opiskelijan bruttotuloja lähes 200 euroa. Varsinaisesti tutkimuksessa analysoidussa aineistossa ei esiintynyt suoraa kysymystä asiaa koskien. Opintotuen asumislisää itsenäisesti asuva yli 18-vuotias saa maksimissaan 201,60 euroa, kuitenkin maksimissaan 80 % asumiskustannuksista. Täyden asumistuen saa näin 252 euron asumiskustannuksia vastaan, ja opiskelijoille luodaan nykyjärjestelmässä motiivi muuttaa vanhempien luota pois. Tämä voi olla nuoren itsenäistymisen kannalta tavoiteltua, suurin osa varmasti nauttiikin muuttamisesta kotoa pois. Pienemmän opintotuen ja asumislisän tarkoituksena kuitenkin lienee välttää osallistumasta sellaisten perheiden asumiskuluihin, joissa tosiasiallisesti vanhemmat hankkii elannon.

Opiskelija joka hankkii 300 euron vuokra-asunnon – ”ansaitsee” yhä paremmin verrattuna kotona asuvaan pelkän opintorahan saajaan, vaikka opintoraha laskussa esitetäänkin bruttona: $(336,76 + 201,6 - 300 = 238,36 \text{ €})$. Nostamalla yli 20-vuotiaiden vanhempien luona asuvien opintorahaa, osan opiskelijoiden motiivi hankkia vuokra-asunto korkeampien tulojen vuoksi poistuu. Tällöin opiskelijat, jotka ovat hankkineet edullisen soluasunnon postitoimistokseen tai mukavuuslisäksi viikonloppureissuille – saattavat pohtia tarvettaan uudelleen, jos rahaa jäisi käyttöön enemmän kotona asuessaan.

Jos opiskelijat, jotka tosiasiallisesti asuvat kotonaan luopuvat vuokra-asunnostaan ainakin maksetun asumislisän osuus pienenee, vastaavasti niiden opiskelijoiden jotka tällä hetkellä asuvat vanhemmillaan opintoraha nousee. Sivun 9 mukaisesti keskimääräinen opintoraha 2014 joulukuussa, yliopisto-opiskelijoilla oli 299 euroa ja ammattikorkeakouluopiskelijoilla 295 euroa. Lisäksi joulukuussa 2014 suurin osa opiskelijoista nosti vielä alemmaa

opintorahaa elokuussa 2014 aloittaneisiin nähden, joka osaltaan painottaa summaa alaspäin. Luvuista voi kuitenkin helposti päätellä, että suurin osa opiskelijoista nostaa jo täysimääräistä tukea. Vähentyneestä asumislisän maksamisesta koituvat säästöt eivät välttämättä kata täysin opintorahan noususta johtuvia kustannuksia, kuitenkin järjestelmästä poistuisi kannustin hankkia turha asunto. Asumislisän nostajien määrän väheneminen, voi helpottaa myös kuntien sosiaalitoimen toimeentulomenoja, jolloin kesäksi työttömäksi jääneellä opiskelijalla ei olisi pätevää perustetta toimeentulotukeen vuokranmaksuihin – vaan vanhempien luona eläessään elatus kuuluisi heille. Loukun purkautumisen johdosta vapautuvat asunnot osaltaan helpottaisivat myös opiskelijoiden asuntopulaa. Arvioita ”sallaa” vanhemmilla asuvista, ja muualle osoitteensa siirtäneistä on vaikea esittää, mutta oletettavasti luku selviäisi nostamalla kotona asuvan opiskelijan opintorahan itsenäisesti asuvan tasolle, tai ainakin niin lähelle sitä – ettei kolmensadan euron solua tai kimppa-asuntoa kannattaisi hankkia vain saadakseen enemmän rahaa kuukaudessa. Opintorahan nostaminen samalle tasolle itsenäisesti asuvien kanssa vähentäisi väärinkäytöksiä, laskisi asumislisämenoja, ja vähentäisi kuntien toimeentulotukimenoja. Toisaalta, muutos lisäisi opintorahamenoja ja mahdollisesti soluasuntojen tarjontaa. Arviota eduista tai haitoista on hankala esittää, se olisikin hyvä uuden tutkimuksen kohde.

5.3.6 Luovutustappiot

Luovutustappioiden hyväksymistä luovutusvoitoista tulisi nähdäkseni harkita uudelleen, saavutettavissa olevien etujen vuoksi. Sivun 37 esimerkissä, opiskelija tiedusteli perusteluita – miksi arvopapereiden luovutusvoitoista ei vähennetä luovutustappioita – toisin kuin verotuksessa. Perustelut kuuluivat: Opintotuen tulovalvonnassa seurataan kumpaakin, opintotuki- ja tuloverolakia. Opintotukilain mukaisesti tulovalvonnan tuloilla tarkoitetaan tuloverolain mukaisia ansio- että pääomatuloja. Tuloverolaki taas säättää, mitä on veronalainen tulo ja muut käsitteet. Opintotuen tulonvalvonta käyttää veronalaista tuloa eli bruttotuloa. Maksettavaksi päätyvät verot määräytyvät verotettavasta tulosta, josta on tehty useita vähennyksiä. Tulokäsitteet siis eroavat. Virkailija lisää, ettei ansiotulohankintaan aiheutuneita menoja vähennetä tuloseurannassa – täten ansiotulojen ja pääomatulojen kohtelu tältä osin on yhtenäistä. Virkailija myös mainitsee, että Kelalla ei ole mielipidettä siitä, mikä olisi paras menettely. Kelan virkailija jatkaa:

”Opetus- ja kulttuuriministeriö, jolle kuuluu opintotuen kehittäminen, on perustellut veronalaisen tulon käyttämistä sillä, että opiskelijan on helpompi arvioida tulonsa bruttotuloina. Verotettavan tulon käyttäminen tarkoittaisi sitä, että opiskelijoiden pitäisi hallita verotuksen vähennykset ja laskusäännöt, jos ja kun opiskelijan pitää arvioida tulonsa ennen verotuksen vahvistamista.”

Tiivistetysti, myyntitappioiden vähennysten puuttumista perustellaan tasavertaisella kohtelulla ansiotulojen ja pääomatulojen kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön perustelu taas on opiskelijoiden laskutaito.

Aktiiviselle arvopaperisijoittamiselle on ominaista osa-aikaiset markkinoiden heilahtelut ja mahdolliset luovutustappiot. Nämä luovutustappiot sijoittaja vähentää verotuksessa saaduista luovutusvoitoistaan - luovutustappiot ovatkin ikään kuin asiaan kuuluva välttämättömässä oleva menoerä. Samaan tapaan kuin vuokratulosta vähennetään tavanomaiset välttämättömät menot, kuten yhtiövastike ja kunnossapitokustannukset. Kummassakin tapauksessa sekä luovutusvoitoissa että vuokratulossa, verot maksetaan pääomatuloina. Vuokratulon kohtelu on tältä osin eriävä, koska kaikki tavanomaiset menot on mahdollista vähentää – arvopaperikaupassa ainoastaan säilytys- ja myyntikulut. Opiskelijoiden laskutaidon kritisoiminen on mahdollisesti paikallaan Pisa-tulosten laskiessa, mutta argumenttina laskutaidon kritisointi horjuu. Tällä hetkellä lopullisen verotettavan tulon laskeminen, kuten verottaja tekee - johtaa opiskelijalle epäedulliseen asemaan.

Oikeammin järkevämpi perustelu myyntitappioiden vähentämisen estämiseksi on opiskelijoiden suojeleminen päiväkauppaan ryhtymiseltä, päiväkaupan linjaus estää tehokkaasti. Mikäli opintotukea nostavia opiskelijoita ei haluta estää oman talouden suunnittelulta, tulisi myyntitappioiden vähentäminen sallia. Opiskelija kun ei tosiasiallisesti saa niin paljon myyntivoittoa, kuin Kela pakotettuna tällä hetkellä tuloiksi laskee. Pääomatulojen eriarvoisen kohtelu suhteessa ansiotuloihin voidaan perustella opintotuen tulorajojen tarkoituksella. Tarkoituksena on pitää opiskelijat riittävän paljon pois töistä, jotta opintojen edistyminen voidaan taata. Pääomatulot kertyvät omaisuudelle, ansiotulot työlle. Opintotuen harkinnanvaraisuudesta pitää taas huolen tulorajat.

Opiskelijoiden arvopapereiden hankkimisen hankaloittaminen, tai epäedullisemmaksi tekeminen ei juuri palvele ketään. Opintolainojen suosion kasvaessa, myös valtion takausvastuut kasvavat. Nähdäkseni yhteiskunnalle on edullista, että opiskelijoilla on helposti likvidoitavaa omaisuutta mahdollisten takausvastuiden realisoituessa. Helposti likvidoitava omaisuus myös motivoi suorittamaan opintoja, kuten opiskelijalta odotetaan - toimeentuloturva kun on viimeinen tukiverkko, arvopaperit ja muu helposti likvidoitava omaisuus kun syödään ensin. Talouskurimuksen ja heikentyneen kilpailukyvyn pitkään jatkuessa, on yleisesti vaadittu yksilöiltä enemmän vastuunkantoa omasta taloudestaan. En juuri keksi parempaa metodia kasvaa oman talouden osajana, kuin itse sijoitetut varat ja niiden seuraaminen sekä hoitaminen. Lisäksi myyntitappioiden vähentämisen estävä linjaus paitsi kannustaa opiskelijaa olemaan hankkimatta osakkeita, myös alentaa verokertymää. Opiskelijalle voi olla edullista pidättäytyä kaupoista, tai tehdä kauppaa vuoden aikana alle 1000

euron summalla – jolloin on ns. pienten myyntivoittojen verottomuuden piirissä. Tällöin välttyy paitsi mahdollisilta myyntivoiton veroseuraamuksilta, lisäksi myyntivoittoa ei lasketa myöskään tulorajoja alentavaksi. Näin ollen, myyntitappioiden vähentämisen mahdollistaminen poistaa kannustimen olla käymättä kauppaa. Kannusteen poistuessa ja oletettavasti kaupan sen johdosta vilkastuessa, sen johdosta verotettavien myyntivoittojen lisääntyessä myös verokertymä kasvaa.

5.4 Opinnäytetyöprosessin arviointia

Opinnäytetyö tuotti uutta tietoa ja keräsi yhteen opiskelijoiden kokemista ongelmista opintotukijärjestelmässä. Tämän vuoksi uskallan olla tyytyväinen työhöni. Tehty tutkimus myös vastaa tutkimusongelmaan nähdäkseni hyvinkin kattavasti. Aikaisemmassa vaiheessa olen pohtinut tutkimusmetodien onnistumista – ja näen yhä valinnat oikeiksi. Tällaisenaan suoritettuna tutkimus tuotti tulokset, joiden kerääminen kyselylomakkeilla olisi ollut tehotonta. Lisäksi tutkimuksessa annettu ääni opiskelijoille, heidän kohtaamien ongelmien kautta – näin tutkimus tarjoaakin ensikäden tietoa. Ongelmia olisi toki voinut paikantaa myös suuntaamalla tutkimuksen opiskelijoiden ongelmia selvittäviin, Kelan virkailijoihin tai opintotukilautakuntien jäseniin.

Opinnäytetyö prosessina on ollut huiman opettava. Sukellus opintotukijärjestelmään pakotti oppimaan myös opintotuesta, ehdoista, velvollisuuksista ym. Tutkimuksen toteutus sekä laadullisin, että määrällisin menetelmin myös laajensi osaamistani tutkimuksen tekijänä. Itse opinnäytetyötä kirjoittaessa, selkeyden parantamiseksi, koin parhaaksi kirjoittaa osan luetteloista osana tekstiä ja toisaalta pienetkin luvut usein numeroin.

Opinnäytetyöprosessi eteni siten, että ensin tutustuin opintotukea käsittelevään kirjallisuuteen. Kirjallisuuteen tutustumisen aloitin marraskuussa 2015. Kirjallisuuden ja oman empiirisen kokemuksen lisäksi, koin tarpeelliseksi purkaa opintotuen, lakien ja käytäntöjen mukaan omaan kappaleeseensa. Opintotuen tulorajojen vaikutuksen arviointiin siirryin tämän jälkeen. Sovelluksen tulorajojen vaikutuksesta opiskelijalle jääviin tuloihin tein taulukkolaskentaohjelmalla joulukuun 2015 ja tammikuun alun 2016 aikana. Seuraavaksi prosessissa oli laadullisen aineiston kerääminen. Kerätty laadullinen aineisto, purettiin analysoitavaksi aineistoksi ensin tekstitiedostosta taulukkolaskentaohjelmaan jolloin luokittelu ja aineiston analysointi helpottui. Analysoinnin jälkeen, luokittelun mukaisesti nostin mielenkiintoisimmat havainnot tutkimusraporttiin. Havaintojen kirjoittamista itse opinnäytetyöhön jatkoin tasaisesti koko opinnäytetyön ajan. Havaintoja tehtyänä kirjoitin tutkimuksen toteutus kappaleen. Havainnoista johdin viimeisen kappaleen 'Yhteenveto ja kehitysehdotukset' ja lopuksi viimeistelin itse tutkimusraportin.

Lähteet

Alasuutari, P. 2001. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Anttila, P. 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämissyö. Akatiimi Oy. Helsinki.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Jyväskylä.

Fors, P. & Vatula-Pimiä, M-L. 2014. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Järvinen, P. & Järvinen, A. 2011. Tutkimustyön metodeista. Opinajan kirja. Tampere.

Kauppalehti 1.12.2014, Veronpalautukset jäävät pian historiaan. Luettavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/veronpalautukset-jaavat-pian-historiaan/5fbpFNtQ> Luettu: 29.1.2016

Kela 2016. Opintotuki. Luettavissa: <http://www.kela.fi/opintotuki>. Luettu: 11.12.2015.

Kela 2016 Luettavissa: http://www.kela.fi/opintotukiaika_enimmaistukiaika-korkeakouluopinnoissa Luettu: 7.1.2016

Kela, Opintotuki 2016. Luettavissa: <http://www.kela.fi/documents/10180/681919/Optuinfo.pdf/d3f6399c-c718-4057-81ae-88e525e099f8> Luettu: 7.1.2016

Kela, Opintolainahyvitys 2016. Luettavissa: <http://www.kela.fi/opintolainahyvitys> Luettu: 8.1.2016

Kela, Opintotukimenot, opintolainat ja takausvastuut 2015, Luettavissa: <http://www.kela.fi/documents/10180/1169455/optukuviot.pdf/533109e4-0b45-40fe-8f1a-4b98a4440167> Luettu: 11.1.2016

Kela, Opintoetuudet vuonna 2014, Luettavissa:

<http://www.kela.fi/documents/10180/606727/Opintoetuuksien+avainluvut.pdf/598993b3-5e5f-45f8-9e60-2ea7889c3c16> Luettu: 11.1.2016

Nummenmaa L. 2004. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Tammi Oy. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opintotuki ja sen kehittäminen. Luettavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/opintotuki/?lang=fi> Luettu: 11.1.2016

Raivola, R. Zechner, M. & Vehviläinen, J. 14:2000. Tampereen Yliopisto / Opetusministeriö. Opintotuki – opiskelijapalkka vai koulutusinvestointi. Tampere.

Sosiaali- ja terveysministeriö, A, Toimeentulon perusosa pysyy nykytasolla vuonna 2016.

Luettavissa: http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/toimeentulotuen-perusosa-pysyy-nykytasolla-vuonna-2016 Luettu: 29.1.2016.

Sosiaali- ja terveysministeriö, B, Toimeentulotuen perusosan alentaminen, 2016. Luettavissa:

http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/sankning-av-utkomstodets-grunddel Luettu: 29.1.2016

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. PS-kustannus. Jyväskylä.

Vero, Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa. Luettavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verotettavan_tulon_laskeminen_henkilovero%2836711%29#5.3%20Kunnallisverotuksen%20opintorahav%C3%A4hennys_](http://www.vero.fi/fi-)

Luettu: 11.1.2016

Veronmaksajain keskusliitto Ry. Palkansaajan veroprosentit 2016. Luettavissa:

<https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Laskelmat/Palkansaajan-veroprosentit/> Luettu: 12.1.2016

Lait ja asetukset

Opintotukiasetus (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940260#L1>)

Opintotukilaki (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940065#L1P7>)

Liitteet

Liite 1. Laadullisen aineiston otsikot.

1. Voiko opintolainaa nostaa poissaolevana?.....
2. Hoitovapaalta toista AMK tutkintoa opiskelemaan
3. opintotuen palautus
4. Opintotukikuukaudet suhteessa vuositulorajaan.....
5. Opintotuen palautus joulukuulta
6. Opintopisteiden määrä viimeisenä vuonna
7. Opintolainahyvitys
8. Opintotuen lakkauttaminen ja tulorajat
9. Metsäyhtymän menopoisto.....
10. Aikuisopiskelu AMK / Opintotuki
11. Kaksi kandia ja yksi maisteri?.....
12. Palkanmaksun ajankohdan vaikutus
13. Viimeinen hetki nostaa opintolainaa?
14. Gradu, valmistuminen ja opintopisteiden riittävyys
15. Opintotuen peruminen ja opintolaina
16. Opintolainavähennys, tuplatutkinto, ja opintotuki siinä.....
17. Vähimmäissuoritusvaatimus ulkomailla
18. Opintotuki ja vanhemmilla asuminen
19. Opintojen aloittamisajankohta?
20. Pidempi sairausloma.....
21. Aikuiskoulutustuki työttömänä
22. Opintolainan hakeminen ja nostoajankohta
23. Opinnot ulkomailla suoritettuna tutkinnon jälkeen.....
24. Maisterivaiheen opintotuki.....
25. Opintorahan verotus.....
26. tukiajan pidennys
27. Opintotuen palautus ja lakkautus
28. Opintojen keskeyttäminen ja tuet
29. Opintolainahyvitys ja keskeytetty AMK.....
30. Asumistuki ulkomailla.....
31. Aikuisena opiskelu AMK:ssa työttömyysetuudella
32. uuden tutkinnon opintotuen tulorajojen määräytyminen.....
33. Opintotuki uusiin maisteriopintoihin
34. opintoraha ja opintopisteet
35. Sairasloma + opintopisteiden laskenta

36. Opintoraha+ alivuokralaisuus
37. Opintotukiaika valmistuessa
38. Opintotuki työharjoittelun aikana monimuoto-opiskelussa
39. Opintotuki toiseen korkeakoulututkintoon
40. Tukien vaatima opintopistekertymä opintojen lopussa.....
41. Opintopisteiden lukuvuosiraja?.....
42. Luovan kirjoittamisen kurssin opintotuki?
43. Toisen korkeakoulututkinnon keskeyttäminen
44. opintotuki,tulot.....
45. Opintolainan takaus.....
46. Kaksi tutkintoa rinnakkain ja opintotukikuukausien määrä
47. Aikuisopiskelijan tuet.....
48. mitä tukea saatavilla?.....
49. Opintotuki + asumislisä kelalta ulkomaille ja osa-aikatyö.....
50. Kun oikeus opintotukeen loppuu
51. Opintotuen takaisinperintä.....
52. Opintolainan takaisinmaksu
53. Opintolainahyvitys/-vähennys.Aiempia opintoja+lainoja takana.....
54. Korkeakouluopiskelijan opintotuki ja -laina harjoittelussa
55. Opintotuesta ja korkeakoulun vaihtamisesta
56. Tutkinnon keskeyttäminen.....
57. Lainan takaisinhyvitys, jos aikaisempi tutkinto keskeytyy?
58. Opintojen aloitus, ja työmarkkinatuki
59. Opintojen keskeytys
60. Opintotukea uusiin opintoihin?
61. Valmistuminen
62. Opintolainan nosto
63. Opintolainavähennyksen määräajan ehdottomuus
64. Opintotuen korotus?.....
65. Ehdinkö nostaa opintolainan
66. Tulojen laskenta
67. Opintotukikuukausien määrästä
68. Läsnäolotodistuksen unohtaminen
69. Yliopisto ja opinto-oikeudesta luopuminen.....
70. Opintorahan peruminen, mitä tukikuukausille tapahtuu?
71. Kaksoiskansalaisuus ja Kelan tuet
72. Opintopisteiden määrä ja tuen hakeminen
73. Ulkomaalaisen puolison opintotuki

74. Lisäkoulutukseen tukea.....
75. Opintolainahyvitys ja toinen tutkinto?
76. Siirto-opiskelijan tuet ja opintopisteet
77. Saanko opintotukea?
78. Hallituksen esitys 210/2014 ja opintotuki toiseen tutkintoon
79. Vuosituloraja ja kuukausituloraha
80. Opintotuki ja metsätalouden tulot
81. Keskeytys tai poissaolevaksi ilmoittautuminen
82. tukikuukausien määrä
83. Opintotuen takaisinperintä.....
84. eläkeläisalennus.....
85. Opintotuen myöntäminen amk-opintojen loppuunsaattamiseen.....
86. Maisterivaiheen tukien alkaminen
87. Opintolainahyvitys
88. korkeakoulututkinnon jälkeiset ammattiopinnot
89. Opintotuki toiseen korkeakoulututkintoon
90. Opintotuki toiseen AMK tutkintoon
91. Ammattikorkeakoulun opintopisteet ja opintotuki
92. Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha ja opiskelu.....
93. Kandidaatti- ja maisteritutkinto eri yliopistoissa
94. Toinen opintolaina.....
95. Valmistumisen jälkeen tienatun tulo
96. siirtyminen maisteriopintokukeen
97. amk opinnot haaveena
98. Sairauspäivärahan peruminen ?.....
99. opintotuki+yleinen asumistuku
100. Opiskelu ulkomailla
101. Opintolainahyvitykset ulkomailla opiskeleville.....
102. Avoimen yliopiston opintopisteiden vaikutus.....
103. Tulorajasta opintojen alkaessa
104. Työttömän koulunpenkille paluu
105. Opintotuen vähimmäismäärä.....
106. Opintolainavähennys - poissaololukukausi.....
107. Amksta yliopistoon, opintolainahyvitys toiseen tutkintoon.....
108. Opiskelu ulkomailla ja oikeus Suomen sosiaaliturvaan.....
109. Opintotuen takaisinperintä.....
110. Vaihto-opinnot kesällä ja opintotuen hakeminen
111. Vuokratuloista tukien menetys?.....

112. Pääomatulojen vaikutus opintotukeen
113. Kiireellinen kysymys opintotuesta.....
114. Mikä lasketaan toiseksi koulutuslaksiksi?
115. Kesäopintotuki ja kesätyöt.....
116. Tulorajat.....
117. Aikuisopiskelijana?.....
118. Opiskelijan asumislisä.....
119. Opintotuki ennen työllistymistä
120. Yksityisen hoidon tuen takaisinperintä.....
121. Opintojen keskeytys ja koulun vaihto.....
122. Opintolainahyvitys ja lainan takaisin maksu.....
123. Perheellisen opiskelijan asumislisä
124. Opintojen riittävä edistyminen tuplatutkinnossa
125. Opintotuen hakeminen uudestaan.....
126. Amk-tutkinto ja suoraan maisteri-opintoihin
127. Opintolainahyvitys ja opiskelu ulkomailla.....
128. Opintotuki kesäkuuksi ulkomaille.....
129. Oman koulun ulkopuoliset kielikurssit.....
130. Välivuoden vaikutus opintotukeen
131. hoitovapaalla ja opiskelu yhtäaikaan
132. Alan vaihto ja vähäiset opintopisteet?
133. Opintotuki ulkomaan harjoitteluun
134. Opintotuki kesäksi
135. Opintolainahyvitys ja tutkinnon vaihto.....
136. Alan vaihtaminen amk:n sisällä ja opintopisteet
137. Opiskelu hetkellisesti kahdessa yliopistossa
138. Korvauksien hakeminen työterveyshuollosta
139. Tuki toiseen korkeakoulututkintoon
140. opintotuki harjoitteluajalla
141. Toisen amk-tutkinnon aloitus/opintotuki.....
142. Opintotukipäätös kadonnut.....
143. AMK-siirto ja opinnoissa edistyminen
144. Epävarmuus koskien toista kandidaatin tutkintoa
145. Amk + yliopisto.....
146. Vähimmäissuoritusvaatimus.....
147. Aikuisopintotuki
148. Vähimmäissuoritusvaatimus, poissa kevään
149. Päätös opintolainavähennyksestä vuonna 2015.....

150. Opintolainahyvitys ja -vähennys
151. Määräaikaisen opintotuen muuttaminen pysyväksi.....
152. Monimuoto-opiskelu?
153. Opintolainan hyvitys mutta ei verotettavaa tuloa Suomessa
154. Kuntoutusraha ja AMK opinnot?
155. Opintotukikuukaudet
156. Opintotukien palautus valmistumisen jälkeen
157. Kandidaatiksi valmistuminen
158. opintotuki Ruotsissa opiskelella.....
159. Luontoisetupuhelimen vaikutus aikuiskoulutustuen määrään?
160. Toinen amk-tutkinto.....
161. Opintotuen takaisinperintä 2013.....
162. Tilapäisen osoitteenmuutoksen tekemisen vaikutus tukiin
163. Opintotuentakaisinperintä.....
164. Opintotuen takaisinperintä.....
165. Opintojen rahoittaminen opintotukioikeuden jälkeen.....
166. Opiskelija(AMK)Kuinka paljon voin tehdä työtä?
167. Tulovalvonta opintotukikuukausien loputtua
168. Kysymys kandidivaiheen tuista
169. Opiskeluaikaan kuuluvat päivät
170. Päällekkäisten tutkintojen opintopisteet.....
171. Opintolainan ja väli vuoden vaikutukset perheen tukiin
172. ammattikorkea koulun lopetus.....
173. Opintopisteet ja tuet
174. 12kk asepalvelus ja opintolainavähennys.....
175. Opintotuen hakeminen kesken kalenterivuoden
176. Opintotuen asumislisä toisessa kaupungissa asumiseen
177. Väli vuoden tuki.....
178. Kysymys mahdollisuudesta nostaa opintolainaa.....
179. Opiskelija työttömäksi työnhakijaksi
180. Jatko-opinnot ulkomaisessa yliopistossa etäopintoina.....
181. Uudelleen kouluttautuminen?
182. Opintoetus, raskaus, sairausloma, asumisentuet
183. Kesäyliopisto - Opintotuki?
184. Korkeakouluopiskelijan oikeus yleiseen asumistukeen.....
185. Millä perusteilla saa lisää opintotukikuukausia?
186. Käytetyn opintorahan palautus ja opintolainaoikeus
187. 5op/kk?

188. Keskeneneräinen gradu ja lisätukikuukaudet opintoihin.
189. Tukea työharjoitteluun.....
190. Pääaineen vaihto ja opintotuki.....
191. Opintuen loppuminen ja kesän toimeentulo.....
192. Opiskelupaikan vaihto ja opintotuki
193. Työharjoittelun ja seminaarityön kesätuki.....
194. Kaksi korkeakouluopiskelupaikkaa ja opintotuki
195. Opintolaina ja tukikuukaudet
196. 5op/kk
197. Diplomityö ulkomailla
198. amk on, seuraavaksi yliopistoon?.....
199. Opintolainahyvitys, äitiysloman vaikutus määräaikaan
200. AMK-tutkinnon jälkeen yliopistoon?
201. Opintolaina ulkomaille
202. Opintorahan palautus.....
203. Ei akkreditoitu oppilaitos ja opintotuki USA:ssa
204. Opintolainavähennys ja määräajassa valmistumisen määrittely.
205. Tuki samantasoiseen koulutukseen ja opintojen lykkääminen.....
206. Erillisopintoihin opintotukea?
207. Ammattikorkeakoulun vaihto ja opintotuki
208. Maisterin opinnot ulkomailla, saanko opintotukea?.....
209. Lakimuutos opintotukea koskien
210. Opintuen lakimuutos?
211. Ammattikorkeakoulusta Tk:lle maisterivaiheeseen
212. Opintotuen myöntäminen ja määrä.....
213. Opintotuki saman tasoiseen korkeakoulututkintoon.....
214. Pitääkö pääaineen vaihtumisesta ilmoittaa?.....
215. Vastaus RE: OPISKELIJA(AMK)KUINKA PALJON VOIN TEHDÄ TYÖTÄ?
216. Lisäkuukaudet valmistumisen jälkeen
217. Koulun vaihtaminen, tuet.....
218. Opintolainan nostaminen!.....
219. Opintolainavähennyksen maksaminen
220. 5op/kk
221. Tuki toiseen ylempään korkeakoulututkintoon
222. Vaikuttaako kansanopistossa nostetut tuet korkeakoulutukseen?
223. Siirtohaun vaikutus opintotukeen.....
224. Opintotukimuuto???
225. Opintotukikuukaudet ja koulunvaihto

- 226. Opintojen edistyminen.....
- 227. Opintotuki kesäksi.....
- 228. Oikeus Opintolainahyvitykseen vai -vähennykseen?
- 229. Oma asunto + asumisen tuki?.....
- 230. Opintolainahyvitys opintojen vaihtuessa.....
- 231. MBA opintotuki.....
- 232. Toisen maan henkilötunnus ja opintotuki.....
- 233. Vääntöä opintojen ja tukien kanssa.....
- 234. Opintotuenmuutos korkeakouluopiskelijoille syksy 2015.....
- 235. Opintotuen väliaikainen keskeyttäminen.....
- 236. Opintotuki+laina kesällä?
- 237. Opintotuen tulovalvonta.....
- 238. Opiskelu ansiosidonnaisella työttömyyskorvauksella.....
- 239. Mahdollisuus lisätukikuukausiin?.....
- 240. Peritäänkö tukiani takaisin?.....
- 241. Opiskelijan sairauspäiväraha.....
- 242. Lisätukikuukauksista?
- 243. Lainantakaous työssäkäyvälle korkeakouluopiskelijalle.....
- 244. Opintotuen muutosilmoitus.....
- 245. Aikuiskoulutustuen jälkeen opintotukea?
- 246. Työmarkkinatuen vaikutus opintotukeen.....
- 247. Opintotuki lisäajalle.....
- 248. Työtön ylioppilas ja korkeakouluun hakija.....
- 249. Kesäopinnoista.....
- 250. Opintolaina kesällä.....
- 251. Vaihto ammattikorkeasta yliopistoon.....
- 252. Opintotuen muutos/ei muutosta.....
- 253. Opintotuki ja vaihto.....
- 254. Opiskelijan asumistuki.....
- 255. Lisätukea kandidaatintutkintoon?
- 256. Vähimmäissuoritusvaatimus.....
- 257. Erilliset maisteriopinnot amk:n jälkeen.....
- 258. Tukikuukaudet jäljellä.....
- 259. Koulun vaihtaminen, opintopisteet ja takaisinperintä.....
- 260. Tuki valmistumista odottaessa.....
- 261. Kesäopintotuesta.....
- 262. Kesäopintotukea.....
- 263. Koulun vaihtaminen kandidaatin tutkinnon jälkeen, tukikk?

264.	Opintotuen haku uudelleen
265.	Kesän opintotuesta
266.	Tukikuukausien määrä kandidaatin tutkinnossa
267.	Opintopisteiden määrä
268.	Asumistuki.....
269.	TOINEN SAMANASTEINEN TUTKINTO / OPINTOTUKI
270.	Koskien huhtikuun tukien maksupäivää!.....
271.	Opintolaina.....
272.	Opintotuen lakkauttaminen.....
273.	Kesäopintotuki
274.	asumistuki-.....
275.	Opintotuen loppuminen / yleinen asumistuki
276.	Opintojen keskeytys
277.	Gradu ja kesätukikuukaudet.....
278.	Opinnoissa edistyminen, takaisinperintä
279.	Ammattikorkeakoulun monimuoto opiskelu
280.	Tulorajat ja valmistuminen.....
281.	Kesäopinnot ja vaihdosta paluu.....
282.	Posti eri osoitteessa kuin asunto
283.	Kesäopinnot ja gradu
284.	Opintotuen minimiaika.....
285.	Tukikuukausien loppuminen ja vapaaehtoinen palautus.....
286.	Valmistumisen vaikutukset tulorajoihin
287.	Kesäopintotukiasiaa
288.	Lisäajan hakeminen opintotukeen
289.	Monimuoto-opiskelija
290.	opintotuen takaisinmaksu.....
291.	Opintotuki ja puolison tulot
292.	äitiysloma ja opiskelu
293.	AMK kesäopintotuki
294.	Opintotuen määrä
295.	Opintotuki ja valmistuminen
296.	Opintotuki ja asumistuki
297.	AMK "AHOTointi" ja opintojen edistymisen opintopisteet.....
298.	Opintotuen peruminen ja sen takaisinhakeminen
299.	Opintotuen nostamatta jättäminen.....
300.	Opintotuki useissa korkeakouluopinnoissa
400.	Opintolaina.....

- 401. tukikuukaudet käytetty, lisätukikuukausia uuteen tutkintoon?
- 402. Opintotuen palauttaminen ja hakeminen
- 403. Kesäopintotuesta
- 404. perintö ja opintotuen vuosituloraja
- 405. Jatko-opinnot
- 406. Kesäopintotuen haku
- 407. Opintopisteet vähissä
- 408. Kesäopintotuki toiseen korkeakoulututkintoon
- 409. tukikuukausista
- 410. Kesäopintotuista.....
- 500. Opintolaina.....
- 501. Opintotukikuukaudet toisiin korkeakouluopintoihin
- 502. Yksinhuoltajan tuet.....
- 503. Kesäopintojen suoritusajasta.....
- 504. Opintopisteiden riittävyys
- 505. Kesäopintotukipäätös.....
- 506. kesä opintolaina
- 507. Koulun vaihtaminen + tulorajat
- 508. Kesäopintotuki
- 509. Verotuksen Opintolainavähennyksen määräaika.....
- 510. Opintojen muutosilmoitus kesäopintoihin.....
- 600. vanhat tuet ja uuden opiskelupaikan tuet
- 601. Riittävätkö opintopisteeni?
- 602. Käytettävissä olevien opintotukikuukausien määrä?.....
- 603. Opintotuki ja vuosituloraja
- 604. Opinnäytetyö ulkomailla + työskentely
- 605. Työtön ja opintotuki
- 606. Koulu alkaa jo elokuussa.....
- 607. Lisäkuukaudet toiseen tutkintoon
- 608. Aikuiskoulutus!
- 609. Päätoiminen opiskelu
- 610. Opintolainahyvityksen saaminen ja aiemmat opinnot
- 700. Perutun opintotuen uudelleen hakeminen
- 701. Saanko tukea?
- 702. Miksi tiedot ei päivity?
- 703. Opintotukikuukausia?
- 704. Saanko opintotukea?
- 705. opintotukikuukaudet ja kahden tutkinnon opiskelu.....

706.	Tuki työn ohella ym.
707.	Ammattikorkean jälkeen yliopistoon ulkomaille.....
708.	Aikaisemmat opinnot.....
709.	Opiskelupaikan ehdollinen vastaanotto
710.	Koulun vaihto ja opintotuki
800.	Oikeus opintolainahyvitykseen
801.	Kesäopintotuki ja hylätty tenttiarvosana
802.	Opintotuen määrä
803.	Opintotuki Suomesta ja opintomaksu ulkomailta
804.	Tukikuukausien vapaaehtoinen palauttaminen.....
805.	alemmasta ylempään korkeakoulututkintoon.....
806.	Toinen kysymys kesäopintotuesta.....
807.	Aikuiskoulutustuki.....
808.	Suomessa suoritettujen tutkinnon jälkeiset opinnot ulkomailta
809.	Opintopisteiden vähimmäismäärä ja opintotuen takaisinmaksu.....
810.	avoimen AMK.....
900.	Opintolainahyvitys//Opintojen keskeytys+vaihto//Opintolaina
901.	Päätoimista opiskelua?
902.	alan vaihto.....
903.	Gradun kirjoittamisen huomioiminen opintopistekertymässä
904.	Kumppanin opintojen aloittamisen vaikutus omaan tukeen?
905.	Asumislisä ulkomailta
906.	kaksoistutkinto & opintopisteet
907.	Avoin AMK, opintotukea?
908.	Opintotuki ulkomaille, vastaavuus
909.	jatko-opiskelijan tuki?
910.	Kun opinnot eivät sisälly tutkintoon
1000.	Opintotukikuukaudet loppu
1001.	Opintotuen lakkautukseen selvennöstä
1002.	Olenko oikeutettu opintolainavähennykseen.....
1003.	Opintotuen saanti työn ohella
1004.	Vähimmäissuoritukset ja avoimesta saanut ahotoinnit.....
1005.	Opintolainavähennys
1006.	Opintolaina ja toimeentulotuki tukikuukausien loputtua
1007.	Olenko oikeutettu opintolainavähennykseen?
1008.	kandivaihde tuet ja maisterivaiheen tuet
1009.	Huono menestys opinnoissa ulkomailta
1010.	Kesken jääneet opinnot ja selvityspyyntö.....

1100.	asumistuki opiskelija-asuntoon
1101.	Valmistuminen etuajassa.....
1102.	Suuri perintö
1103.	Joulukuun ylitöiden vaikuttaminen vuoden 2015 opintotukiin
1104.	Opintotuki ja v. 1990 suoritettu tutkinto
1105.	Opintolaina ja tulorajat.....
1106.	Opintolainasta.....
1107.	Opiskelupaikan vaihtaminen
1108.	Opiskelupaikan vastaanottaminen ulkomailta
1109.	Opintotuen hakeminen.....
1110.	Asumislisä takautuvasti ja opintotuen kalenterivuosi.....